

Student: Yelien Parewyck
Promotor: Anne Scheerlick
Academiejaar: 2015-2016
Bachelor in het Sociaal Werk

“Doorbreek de cirkel”

De rol van hulpverlening bij intrafamiliaal
geweld in Gent

Hogeschool Gent
Faculteit Mens & Welzijn
Opleiding Sociaal Werk
Campus Schoonmeersen
V. Vaerwyckweg 1 | 9000 Gent

VOORWOORD

Er zijn een aantal mensen die ik graag wil bedanken voor hun hulp en steun tijdens het volledige proces van deze bachelorproef. Ten eerste wil ik mijn stageplaats, het Vluchthuis Gent bedanken. Het vertrouwen en de ondersteuning die ik kreeg op stage was enorm. Mijn tijd op stage, de interactie met het werkveld, de doelgroep en de problematiek van intrafamiliaal geweld hebben tot mijn onderzoeksvraag geleid. Ik kreeg waardevolle tips en mijn vele vragen werden altijd beantwoord. Ik zou vooral mijn stagementor, Sabine Everaert willen bedanken. Zij heeft mijn visie op maatschappelijk werk en intrafamiliaal geweld mee ontwikkeld. Ik had mij geen betere stagementor of stageplaats kunnen wensen.

Daarnaast wil ik mijn promotor, Anne Scheerlick bedanken voor het vertrouwen en de steun tijdens de ontwikkeling van deze bachelorproef. Haar feedback zorgde voor de voor afbakening en stuurde mij in de juiste richting.

Verder wil ik ook graag Gert Vandyck bedanken. Haar ondersteuning en hulp bij het nalezen van de bachelorproef was onmisbaar.

Ik wil ook mijn vrienden bedanken voor alle steun tijdens dit toch wel lang ontwikkelingsproces. Ik kon altijd bij jullie terecht.

Tot slotte wil ik de persoon bedanken die altijd in mij geloofd heeft en mij de kans heeft gegeven deze opleiding te volgen. Zonder hem zou ik deze bachelorproef nu niet schrijven. Ik wil mijn vader, Geert Parewyck bedanken voor alles en ik hoop dat hij trots op me is.

Het schrijven van deze bachelorproef was voor mij een intensief maar enorm interessant ontwikkelingsproces. De stage op zich was zwaar. Mijn ervaringen motiveerden mij echter om zo veel mogelijk tijd te besteden in het werkveld met de problematiek intrafamiliaal geweld. Sommige van mijn bevindingen in deze bachelorproef zijn niet onverwacht. Daarnaast kreeg ik een heel aantal signalen uit het werkveld waar ik nog niet bij had stilgestaan. Het is voor mij duidelijk dat ik zeer gepassioneerd ben voor maatschappelijk werk bij deze doelgroep met deze problematiek. Ik hoop dat ik met deze bachelorproef een deel van deze passie kan doorgeven en vooral dat ik jullie kan informeren over de problematiek van intrafamiliaal geweld en hoe het werkveld hiermee omgaat.

Ik wens jullie veel leesplezier!

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	6
Hoofdstuk 1: Onderzoeksopzet.....	7
1.1 Probleemstelling	7
1.2 Plan van aanpak	8
1.3 Opbouw Bachelorproef	9
Hoofdstuk 2: Voorstelling stageplaats	10
2.1 Wat is een vluchthuis ?.....	10
2.2 Werking.....	12
2.2.1 Intake.....	12
2.2.2 Tweesporenbeleid.....	13
2.2.3 Begeleiding op maat en tempo van de cliënt.....	14
2.3 Organogram Vluchthuis	14
Literatuuronderzoek	15
Hoofdstuk 3: (Intra) familiaal geweld.....	15
3.1 Wat is geweld ?.....	15
3.2 De zoektocht naar een definitie	17
3.2.1 Partnergeweld.....	17
3.2.2 Intrafamiliaal en familiaal geweld	17
3.2.3 Besluit.....	18
3.2.4 Mijn visie en definitie uit de praktijk.....	19
3.3 Soorten geweld.....	19
3.4 Vormen van geweld.....	21
3.4.1 Besluit.....	21
3.5 De geweldcyclus	22
3.5.1 Besluit.....	24
3.6 Gevolgen van intrafamiliaal geweld	24
3.6.1 Besluit.....	25

3.7 Hoe vaak komt intrafamiliaal geweld voor?	25
3.7.1 Klachtneerlegging bij de politie.....	26
3.8 Aangifte statistieken intrafamiliaal geweld (Nationaal en politiezone Gent)	27
3.8.1 Besluit.....	28
3.9 Kinderen als getuigen van intrafamiliaal geweld	29
3.9.1 Besluit.....	30
3.10 Samenwerking tussen politie, justitie en het CAW	31
3.10.1 Knelpunten	31
3.10.2 Besluit.....	32
3.11 Wat als de cyclus doorbroken is?	33
3.12 Conclusies	35
Hoofdstuk 4: Beleidskaders	37
4.1 Wetgeving IFS	37
4.2 Wetgeving uithuiszetting	38
4.3 Stalking	39
Hoofdstuk 5: De soorten hulpverlening in Gent mogelijk bij intrafamiliaal geweld	40
5.1 CAW Onthaal Gent	40
5.1.1 Hoe gaan ze te werk?	41
5.2 JAC/jongerenonthaal Gent	42
5.3 Crisisteam 'De schelp'.....	43
5.3.1 Hoe gaan ze te werk?	44
5.4 Vluchthuis Gent	45
5.5 Cel partnergeweld	46
5.5.1 Casusvoorbeeld en denkoefening vanuit Cel Partnergeweld	46
5.5.2 Dans van koppels.....	48
5.6 Welzijns- en relatieteam.....	50
5.7 Opvangcentra: Klemenswerk en de Schreiboorn	51
5.8 Maatschappelijke cel - Politie Gent.....	52
5.9 Stalking alarm Gent	53
5.10 Conclusies	54
Besluit Literatuur onderzoek	57
Praktijkonderzoek	58

Hoofdstuk 6: de rol van de hulpverlening bij IFG	58
6.1 Visie op intrafamiliaal geweld vanuit het CAW	59
6.2 Hulpvraag van de cliënt.....	61
6.3 Werkveldonderzoek naar de rol van de hulpverlening	63
6.4 CAW Onthaal Gent	66
6.4.1 Voorbereiding	66
6.4.2 Interview	66
6.4.3 Besluit	68
6.5 JAC/jongerenonthaal Gent.....	69
6.5.1 Voorbereiding	69
6.5.2 Interview	69
6.5.3 Besluit	71
6.6 Maatschappelijke cel Politie Gent.....	72
6.6.1 Voorbereiding	72
6.6.2 Interview	72
6.6.3 Besluit	74
6.7 De schelp Crisisteam	74
6.7.1 Voorbereiding	74
6.7.2 Interview	75
6.7.3 Besluit	76
6.8 Vluchthuis	77
6.8.1 Voorbereiding	77
6.8.2 Interview	77
6.8.3 Besluit	80
Besluit praktijk onderzoek	81
Hoofdstuk 7: Eindconclusies	82
Literatuurlijst	84
Bijlagen	
“Wat is geweld bij partnergeweld?” door het IGVM	
Organogram CAW Oost-Vlaanderen	

INLEIDING

Toen ik begon aan mijn opleiding sociaal werk had ik geen idee waar het mij zou brengen of welke stageplaats ik zou kiezen. Het vak 'inleiding in sociaal werk' liet mij zien hoe breed sociaal werk is. Voor ik aan deze opleiding begon had ik al enige tijd een fascinatie voor deviant gedrag. Toen ik in het tweede jaar op zoek ging naar een stageplaats viel mijn oog dan ook op werken met daders in de psychosociale dienst van de gevangenis. Ik heb hier uiteindelijk ook voor gesolliciteerd. Tijdens het sollicitatieproces vernam ik dat de stagiaire in het Vluchthuis Gent haar stage niet zou verderzetten. Ik heb toen meteen actie ondernomen en het Vluchthuis gecontacteerd. Na het voorleggen van mijn CV, een motivatiebrief en een sollicitatiegesprek in de het café van de Vooruit, want ik mocht toen het geheim adres nog niet weten, werd mij meegedeeld dat ik mijn stage daar kon lopen. Ik had toen totaal geen idee hoe het zou zijn. Ik zag het als een uitdaging en ik ben er volledig voor gegaan. Als ik nu terugkijk realiseer ik mij dat ik totaal geen idee had waar ik aan begon. Het werken met slachtoffers van intrafamiliaal geweld, en vooral de kinderen, was mij onbekend terrein en het maakte mij toch wat nerveus. Tijdens mijn stage leerde ik werken met de slachtoffers en met de kinderen. De verhalen waren vaak schrijnend. Als de persoon die het meemaakte voor je zit komt dit nog harder aan. Door het werken met deze cliënten kreeg ik steeds meer interesse in de intrafamiliaal geweld problematiek. Op stage hoorde ik heel wat casussen maar ik wou ook de theorie hierachter leren kennen. Toen ik in het begin van mijn eerste stage een dossier inkeek merkte ik op dat deze persoon al bijna 7 jaar in een geweldsituatie zat en dat ze al een opname in een vluchthuis achter de rug had. Er rezen heel wat vragen bij mij op. Hoe kan je 7 jaar met geweld leven? Waarom ga je niet gewoon weg? Wat gebeurde er na de eerste vluchthuis opname? Hier is mijn onderzoeksvraag ontstaan. Hoe kan de hulpverlening helpen in het stoppen van intrafamiliaal geweld? Wat kan het werkveld betekenen voor deze gezinnen en families? Toen ik hierover vragen begon te stellen op stage merkte ik dat ik op sommige vragen geen duidelijk antwoord kreeg. "Ja, intrafamiliaal geweld is complex" kreeg ik te horen. Ik merkte ook dat afstemming in het werkveld rond intrafamiliaal geweld nog verbeterd kon worden. Met dit in mijn achterhoofd besliste ik na mijn stage dat ik een bachelorproef wou schrijven over de problematiek intrafamiliaal geweld. Ik wilde zelf gaan kijken in het werkveld welke organisaties met intrafamiliaal geweld werken en wat ze precies doen. Mijn onderzoekopzet leg ik specifiek uit in hoofdstuk 1 hieronder. Ik wil deze bachelorproef schrijven in functie van het werkveld, maar ook voor cliënten en iedereen die interesse heeft in de problematiek. Het zou ideaal zijn als iedereen deze bachelorproef kan lezen, ongeacht hun ervaring met intrafamiliaal geweld, en dat de lezer hierdoor een betere kijk krijgt op de problematiek alsook op de rol van de hulpverlening.

HOOFSTUK 1: ONDERZOEKSOPZET

1.1 PROBLEEMSTELLING

Aanleiding

De aanleiding voor mijn probleemstelling kwam tijdens mijn eerste stageperiode. Door in de praktijk de werking van het vluchthuis te ontdekken, alsook wat intrafamiliaal geweld nu net is in de praktijk, begon ik mij meer en meer vragen te stellen rond de problematiek en hoe hier best mee gewerkt kan worden. Ergens denk ik dat frustratie en verontwaardiging een rol speelde in mijn denkproces. Op stage zag ik schrijnende situaties van onrecht en machteloosheid. Cliënten en hun kinderen die moeten vluchten uit hun thuissituatie omdat het daar niet veilig is. Ik zag ook een heel aantal cliënten die relatief snel beslisten om terug te keren naar de thuissituatie. Dit was vaak in niet ideale omstandigheden waarin je al kon veronderstellen dat de cliënt gewoon terug in de geweldcyclus stapte. Mijn mentor die al 10 jaar in het vluchthuis werkte had duidelijk een beter zicht op de problematiek en wist dat dit nu eenmaal een kenmerk was van intrafamiliaal geweld. Daarna kreeg ik de kans een vorming bij te wonen van de Cel Partnergeweld. Zij kwamen hun visie op partnergeweld voorstellen in het vluchthuis. Op die manier kregen ook de vluchthuis medewerkers een zicht op de kant van de pleger of partner. In het vluchthuis kunnen enkel vrouwen worden opgenomen waardoor je soms vergeet dat er twee kanten zijn aan het verhaal. Op dat moment begon ik na te denken over alle andere diensten en organisaties die werken met intrafamiliaal geweld. Ik wou ontdekken wat hun visies waren en hoe ze te werk gingen. Op stage kreeg ik wel informatie over organisaties bij een doorverwijzing maar ik had toch het gevoel dat dit relatief oppervlakkig bleef. Bij het opstellen van mijn BP-plan dacht ik terug aan mijn stageperiode en besliste ik dat het voor het werkveld, cliënten, studenten en mezelf interessant zou zijn om dieper in te gaan op wat het werkveld nu precies te bieden heeft rond intrafamiliaal geweld.

Onderzoeksvraag

Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt: *‘De rol van hulpverlening bij intrafamiliaal geweld in Gent?’*

In deze bachelorproef wil ik nagaan wat de rol van de hulpverlening precies is bij intrafamiliaal geweld. Hoe gaan ze te werk, met welke visie werken ze, wat zijn hun doelen, etc. Ik onderbouw dit met een literatuurstudie waarin ik de kenmerken, visies, definities en problematiek van intrafamiliaal geweld onderzoek. Daarna ga ik op zoek naar de meest relevante organisaties om

te bezoeken en te bevragen. Via werkveldbezoeken en interviews wil ik vanuit het werkveld de rol van elke organisatie binnen intrafamiliaal geweld onderzoeken. Het werkveld kan eventueel bevindingen, knelpunten en evoluties aangeven.

Doelstelling van het onderzoek

Het doel van mijn onderzoek is een transparant beeld geven van de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld en hoe de hulpverlening te werk gaat om geweld in gezinnen of families te stoppen. Ik wil met deze bachelorproef ook informatie geven over de problematiek en de hulpverlening die eraan gelinkt is, zowel naar het werkveld zelf als naar cliënten, studenten en iedereen die er interesse in heeft. Ten slotte wil ik vooral het werkveld zelf laten aangeven wat hun rol is en wat al dan niet beter kan.

1.2 PLAN VAN AANPAK

In deze bachelorproef wil ik zo veel mogelijk informatie rond intrafamiliaal geweld verzamelen: definities, visies, kenmerken, etc. Ik kies ervoor om deze informatie zo veel mogelijk uit het werkveld te halen. Ik heb hiervoor op stage en bij elke bezochte organisatie bevestigd wat zij de meest relevante literatuur vinden betreffende intrafamiliaal geweld. Ik merkte dat, zowel door het CAW als bij als door verschillende maatschappelijk werkers, een aantal auteurs en boeken werden aanbevolen. Ik heb deze dan ook zo veel mogelijk gebruikt om me een beeld van de problematiek te vormen. Daarnaast heb ik ook de beleidskaders, gelinkt aan intrafamiliaal geweld besproken, omdat de politie en de maatschappelijke cel van de politiezone Gent een belangrijke partner zijn in de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld. Daarna ben ik overgegaan tot het onderzoeken van de meest relevante organisaties betreffende intrafamiliaal geweld. Vanuit bevestigingen van het werkveld werden 10 organisaties naar voor geschoven als belangrijk in de hulpverlening rond intrafamiliaal geweld. Dit alles bevindt zich in de literatuurstudie en wordt afgesloten met een besluit.

Daarna ga ik over tot het praktijkonderzoek. Hierin bevestig ik via interviews maatschappelijk werkers in de relevante organisaties. Ik heb ervoor gekozen om interviews af te nemen op de werkvloer zelf zodat ik mij er ook een beeld van kon vormen. Op die manier verplaatste ik mij even in de schoenen van de cliënt die zich wil aanmelden. De geïnterviewden zijn allemaal verkozen om hun organisatie te vertegenwoordigen en ze hebben een grote ervaring rond intrafamiliaal geweld. In het praktijkonderzoek vond ik het ook belangrijk om te bekijken wat de visie is van de hulpverlening op werken met intrafamiliaal geweld. Hiervoor ben ik aan de slag

gegaan met werkdocumenten uit het CAW en informatie uit de interviews. Daarnaast ben ik ook gaan kijken naar de hulpvraag van de cliënt. Om te besluiten of de hulpverlening al dan niet een positieve rol speelt vond ik het relevant om te kijken naar de verwachtingen van de cliënten. Ik bespreek hun hulpvragen en bespreek of de hulpverlening hier al dan niet op afgestemd is.

Doorheen deze bachelorproef neem ik mijn eigen stage-ervaringen mee en zal ik zelf ook kritisch meedenken over het onderzoek.

1.3 OPBOUW BACHELORPROEF

Na dit eerste hoofdstuk, onderzoekopzet volgen er nog 6 hoofdstukken. In hoofdstuk 2, voorstelling van de stageplaats, licht ik de werking en kenmerken van het vluchthuis toe. Dit leek mij zeer relevant omdat ik vaak vanuit het werkveld, medestudenten of anderen te horen kreeg dat ze niet weten wat een vluchthuis nu juist is. Er gaan ook heel wat stereotypen rond over het vluchthuis die ik graag wil rechtzetten vanuit mijn ervaring als stagiaire.

Hoofdstuk 3, intrafamiliaal geweld, focust zich volledig op de problematiek van intrafamiliaal geweld. Ik bekijk definities, visies, kenmerken, theorieën en alles wat kenmerkend is voor de problematiek. Ik begin vanuit de vraag: *'Wat is geweld?'*. Ik hoop hiermee een duidelijker beeld te scheppen, want intrafamiliaal geweld is meer dan een man die zijn vrouw slaat.

Hoofdstuk 4, beleidskaders, geeft de juridische kant van intrafamiliaal geweld weer. Geweld is strafbaar en zowel plegers als slachtoffer worden juridisch omkaderd.

In hoofdstuk 5, de soorten hulpverlening bij intrafamiliaal geweld, onderzoek ik wat de relevante hulpverleningsdiensten of organisaties zijn bij deze problematiek. Ik som ze op en beschrijf hun algemene werking. Een aantal diensten en organisaties, die specifiek met intrafamiliaal geweld werken, bespreek ik gedetailleerd in het praktijkonderzoek.

In hoofdstuk 6, het praktijkonderzoek, ga ik op zoek naar de visie op werken met intrafamiliaal geweld binnen het CAW. Daarna bekijk ik de hulpvraag van de cliënt die in het werkveld voorkomt. Ik bekijk vervolgens de bijpassende hulpverleningsmogelijkheden specifiek gericht op de hulpvragen van de cliënt. Na deze bespreking zet ik mijn interviews met de 5 gekozen organisaties uiteen. Ik heb specifiek voor deze 5 gekozen na bevragingen in het werkveld over de relevantie van de organisaties.

In hoofdstuk 7, eindconclusies, schrijf ik mijn bevindingen van zowel het literatuuronderzoek als het praktijkonderzoek uit. Dit vormt het besluit van mijn bachelorproef.

HOOFDSTUK 2: VOORSTELLING STAGEPLAATS

2.1: WAT IS EEN VLUCHTHUIS?

Historiek

De vluchthuizen zijn in de jaren 70 ontstaan vanuit de feministische beweging en werden voornamelijk opgericht en ondersteund door vrijwilligers. Het Nederlandse equivalent zijn de 'Blijf-van-mijn-lijfhuizen'. Een belangrijke troef van de vluchthuizen is dat het adres en de locatie geheim blijven voor de partner en zelfs voor familie en/of het netwerk. Het overtreden van de regel, de geheimhouding van het adres, kan gevolgen hebben voor de vrouw. In het vluchthuis kunnen ook de kinderen mee opgenomen worden. De oorspronkelijke filosofie achter het vluchthuis was om vrouwen en kinderen te beschermen tegen geweld van de man en vooral om hen weg te halen uit die gewelddadige thuissituatie. De visie op partnergeweld was toen redelijk beperkt: de man was de dader, de vrouw het slachtoffer en het grootste doel was de vrouw weg te halen bij de man. Terugkeer werd niet of amper besproken wat ervoor zorgde dat veel vrouwen in het holst van de nacht vertrokken. Op deze manier was er geen kans op een begeleide en veilige terugkeer. Daarom is het 'tweesporenbeleid' dat nu in Vluchthuis Gent gevoerd wordt een positieve evolutie. Ik ga hieronder verder in op dit beleid.

Praktisch

Veel mensen kunnen zich niet meteen een beeld vormen van wat een vluchthuis nu precies is. Vaak geven cliënten dit ook zelf aan. Velen denken dat het een soort instelling is met kamertjes of studio's. Vóór mijn eerste stagedag had ik zelf ook geen idee hoe een vluchthuis eruit zou zien. Ik was toch een beetje verrast van de gezelligheid van het huis en de indeling. Het Vluchthuis heeft een geheim adres maar bevindt zich in een gewoon huis. Er is plaats voor 9 vrouwen en 10 kinderen. Er zijn 9 slaapkamers: éénpersoonskamers voor vrouwen zonder kinderen en kamers die ingericht zijn voor vrouwen met kinderen. De kinderen slapen bij de mama.

Alle kamers zijn ingericht met het meest noodzakelijke: bedden, kasten, een tafel en stoelen, een spiegel en een koelkast. De 2 badkamers, 3 toiletten, keuken, eetplaats, living met TV, speelruimte, rookruimte en tuin zijn gemeenschappelijk. Een recente evolutie is het individueel koken. Elke week krijgt de cliënt 'eetgeld'. Hiermee kan zij zelf beslissen wat ze wil koken, ze kan zelf haar inkopen doen en alles klaarmaken in de keuken.

Vroeger was er een gezamenlijk kookstelsel met een beurtrol. Dit zorgde echter voor een aantal moeilijkheden tussen de cliënten. Het verschil in culturen en het al dan niet eten van halalvoeding speelde hier een rol in. Bij de overschakeling naar individueel koken werd er gedacht aan de evolutie naar een meer individueel verblijf van cliënten in een opvangcentrum. Daarnaast is het

voor vrouwen die nooit zelf een budget hebben gehanteerd of zelfstandig boodschappen deden in het verleden een goede oefening. Zo kunnen ze mits de nodige ondersteuning leren wat het inhoudt, zowel praktisch als financieel, om een huishouden te runnen. De stap naar zelfstandig wonen, wordt net iets kleiner.

Midden in het huis bevindt zich ook het bureau van het vluchthuis-team. De begeleiders zijn dus zeer toegankelijk voor de cliënten. Het team bestaat uit een teambegeleider, 3 individueel begeleiders, een huisverantwoordelijke, een groepswerker, een administratief medewerker en een 'house watcher'. De 'house watcher' is ontstaan uit de nood naar ondersteuning in het vinden van een woning. Cliënten die geen of amper Nederlands spreken hebben het nog moeilijker met het zelfstandig vinden van een woning dan de Nederlandssprekende cliënten en hebben dus extra ondersteuning nodig. Het vinden van een woning tijdens het verblijf in het vluchthuis is één van de grootste uitdagingen. De sociale woningmarkt heeft lange wachtlijsten en de privémarkt is moeilijk toegankelijk voor huurders met een leefloon. Verhuurders verkiezen huurders met een vaste job tegenover bijvoorbeeld een moeder met 3 kinderen die een uitkering krijgt. Dit is een spijtige vaststelling die doorheen de hulpverlening vaak voor moeilijkheden zorgt.

Het groepsleven met verschillende culturen, veel kinderen en verschillende karakters kan soms voor problemen zorgen. De aangemelde cliënten worden hiervan dan ook op de hoogte gebracht bij hun intake. Ook van het feit dat een school zoeken voor de kinderen in Gent soms even kan duren en dat de kostprijs voor een verblijf in het vluchthuis relatief hoog is. Daarnaast moet er vaak een overeenkomst getekend worden dat alle inkomsten van de cliënt meteen op de rekening van het vluchthuis worden gestort. De meerderheid van de cliënten ontvangen een uitkering of vragen die aan eens ze in het vluchthuis verblijven. Cliënten die werkten geven vaak tijdelijk of volledig hun job op omdat hun werkplaats niet meer veilig is. Na het verblijf wordt de kostprijs berekend en worden eventuele overschotten of tekorten afgerekend. De kostprijs is voor velen toch een drempel. De dagprijs voor een volwassene bedraagt 25,50 euro (met inbegrip van 4,16 euro zakgeld per dag) en voor een kind onder de 12 jaar betaalt de moeder 15,69 euro per dag (met inbegrip van 2,03 euro zakgeld per dag). Het komt regelmatig voor dat vrouwen dit te veel vinden en dat ze toch kiezen voor een andere optie. Sommige vrouwen komen maar vertrekken na een aantal dagen, eens ze uit de crisis zijn, omdat ze de dagprijzen te hoog vinden.

2.2.1 Intake

De intakes en opnames werden vroeger gedaan door de vluchthuis medewerkers zelf. Er ging veel tijd naar de intakes en dit verhoogde de werklast. Deze tijd kon beter besteed worden aan gesprekken met cliënten en dossierbeheer. Daarom worden de intakes nu gedaan door onthaaldiensten of organisaties die direct kunnen doorverwijzen. Voor jongeren van 18 tot 25 jaar is het JAC jongerenonthaal Gent verantwoordelijk voor de vraagverheldering en eventuele doorverwijzing naar een vluchthuis. Vanaf 26 jaar is het CAW onthaal Gent verantwoordelijk. Daarnaast kunnen andere vluchthuizen, de maatschappelijke cel van de politie en andere deelorganisaties van het CAW die zich engageren direct doorverwijzen. Dit engagement loopt momenteel als een pilootproject om doorverwijzingen vlotter en kwalitatiever te laten verlopen. Specifiek betekent dit dat deze organisaties aanwezig zijn op overlegmomenten waarin duidelijk besproken wordt wat er moet bevestigd worden bij een intake. Ze engageren zich in overleg en het samenwerken aan kwalitatieve intakes. Er zijn een aantal kenmerken die belangrijk zijn om te bevestigen bij een opname in het vluchthuis Gent.

- Heeft de persoon nood aan een geheim adres?
- Is de persoon veilig in Gent? Hiermee wordt bedoeld of de persoon familie of vrienden in Gent heeft die haar verblijf in Gent onveilig kunnen maken.
- Zijn er medische of psychiatrische problemen? Het vluchthuis neemt geen cliënten op met psychiatrische problemen. De vele trappen in het huis maakt het ook niet toegankelijk voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers.
- De verblijfsstatus van de cliënt. De verblijfskosten in het vluchthuis moeten natuurlijk betaald worden. Voor vrouwen zonder verblijfspapieren is dit vaak een moeilijkheid. Het CAW heeft nu wel 5 plaatsen voor mensen zonder papieren en dit wordt door het CAW als een verliespost gezien. Deze 5 plaatsen zijn echter voor het volledige CAW Oost-Vlaanderen.
- Is de vrouw akkoord met het leven in groep en het feit dat een school vinden voor de kinderen mogelijk even kan duren.
- Zijn alle andere opties doorlopen? Een vluchthuis zou namelijk het laatste op de lijst moeten zijn. Eigen netwerk, uithuiszetting van de partner, bemiddeling, crisisopvang of een opvangcentrum zonder geheim adres zijn oplossingen die eerst moeten bekeken worden.

2.2.2 Tweesporenbeleid

Zoals ik hierboven al aanhaalde hanteert het vluchthuis een tweesporenbeleid.

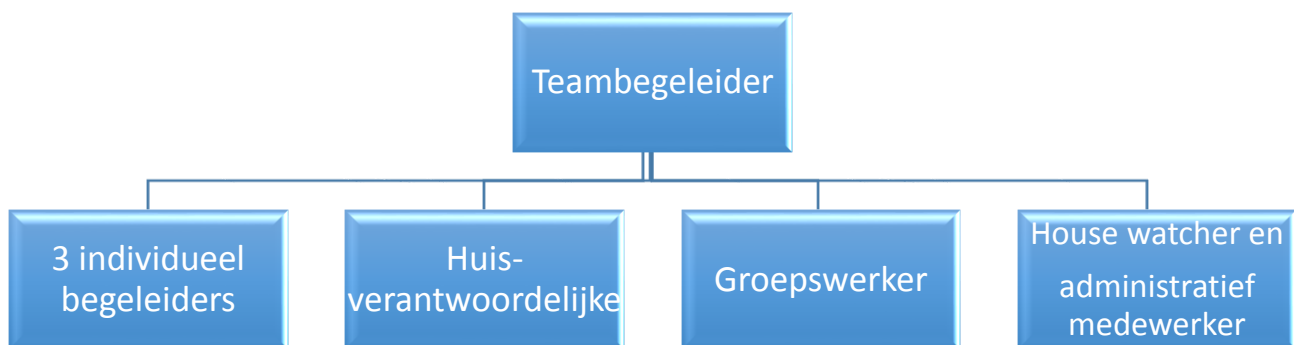
De cliënten worden vanaf het begin bewust gemaakt van het feit dat een eventuele terugkeer naar de partner mogelijk is. We zien vaak dat vrouwen de eerste dagen of weken totaal niet openstaan voor deze route. Het is pas na enige tijd van nadenken en tot rust komen dat ze willen nadenken over een begeleide terugkeer. Partnergeweld of intrafamiliaal geweld is dan ook een zeer complexe problematiek met als resultaat vaak het terugkeren naar de partner. Er zijn twee mogelijkheden voor cliënten. Enerzijds kunnen ze zelfstandig een nieuw leven opbouwen voor zichzelf en hun kinderen door alleen te gaan wonen, anderzijds helpen de individueel begeleiders ook naar een omkaderde en begeleide terugkeer naar de partner. Natuurlijk helpen de begeleiders ook in het maken van deze zeer moeilijke keuze. Het tweesporenbeleid zorgt er ook voor dat de vader of partner ook meegenomen wordt in de begeleiding. Zo worden de kinderen wekelijks begeleid in het telefoneren met hun vader. De contextuele benadering zit verwerkt in de hulpverlening, al verloopt dit vaak moeilijk. De begeleiding kan enkel met de vrouw praten en werken. Organisaties zoals de cel partnergeweld specialiseren zich dan weer in gesprekken met beide partijen in de hoop op een verzoening of positieve uitkomst. Het vluchthuis werkt via doorverwijzingen nauw samen met andere organisaties zoals de cel partnergeweld of het welzijns- en relatie team (WRT).

2.2.3 Begeleiding op maat en tempo van de cliënt

De begeleiding die aangeboden wordt in het vluchthuis is volledig op maat en tempo van de cliënt. De problematiek van intrafamiliaal geweld is een zeer complex en individueel gegeven. Elke cliënt, elk gezin en elk dossier is anders. Het vluchthuis streeft naar een maximale verblijfstijd van 3 maanden. In deze 3 maanden proberen ze de cliënt en het gezin zo goed mogelijk te ondersteunen in hun noden en in het traject dat ze zelf willen lopen. Als stagiaire vond ik dit één van de meest positieve gegevens van het vluchthuis. De cliënt is namelijk baas van zijn eigen traject en als hulpverlener kan je hem/haar ondersteunen en kansen aanbieden maar uiteindelijk ligt de keuze bij de cliënt om kansen al dan niet te grijpen. Als beginnende stagiaire in stage 1 was dit voor mij een leerproces. Als mens en hulpverlener hebben we soms het gevoel dat we weten wat mensen nodig hebben en we proberen hen dan te 'pushen' of te overtuigen om bepaalde kansen te nemen. Snel merkte ik dat deze manier van werken niet werkt bij vele cliënten. Het aftasten van wat het beste is voor de cliënt en in sommige gevallen het leren loslaten is één van de meest belangrijke dingen die ik geleerd heb op stage. Ik kan ook zeggen dat het 'verliezen' van cliënten door een ongeplande terugkeer of het niet bereiken van cliënten bij een onsuccesvolle opname geen makkelijk gegeven is. Toch komt dit regelmatig voor en je kan enkel hopen op de kracht van de cliënt zelf en de eventuele tools en ondersteuning die je al hebt kunnen bieden in de begeleiding. Aan de andere kant heb ik tijdens mijn stage ook veel succesverhalen gezien. Vrouwen die leren opkomen voor zichzelf, zichzelf ontdekken, slagen in het opbouwen van een nieuw leven of mits ondersteuning en bemiddeling terug kunnen keren naar hun partner en thuisbasis.

2.3: ORGANOGRAM VLUCHTHUIS

LITERATUURONDERZOEK

In deze bachelorproef ben ik op zoek gegaan naar de rol van de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld. Vandaar dat ik in mijn literatuuronderzoek een zo breed mogelijk beeld wil geven van wat geweld en intrafamiliaal geweld kunnen zijn. Als je op straat zou bevragen wat intrafamiliaal geweld nu precies is zou je waarschijnlijk een eenzijdig beeld krijgen. Vaak zal fysiek geweld van de man naar de vrouw beschreven worden. Toch is intrafamiliaal geweld veel meer dan enkel fysiek geweld tussen partners (partnergeweld). Ik heb dan ook bewust gekozen om intrafamiliaal geweld te bespreken en niet enkel partnergeweld omdat ik, door stage te lopen in het vluchthuis, heb gezien dat partnergeweld een te beperkte beschrijving van de problematiek is. Passief en actief geweld tussen gezinsleden maar ook familieleden blijft stijgen en het is een enorm complexe problematiek. Deze complexiteit probeer ik in mijn literatuurstudie aan te snijden en te verduidelijken. Later in mijn praktijkstudie zal ik de realiteit van het werkveld proberen weergeven.

Voor mijn literatuurstudie heb ik mij gebaseerd op visies van auteurs en boeken die ik door professionals in het werkveld zelf aangereikt kreeg. Het boek *'Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen'* en de stukken van het steunpunt algemeen welzijnswerk werden verschillende keren aangeraden. Deze stukken worden in het werkveld zelf gebruikt en kwaliteitsvol geacht door de maatschappelijk werkers in de praktijk.

HOOFDSTUK 3: (INTRA) FAMILIAAL GEWELD

3.1 WAT IS GEWELD?

Bij mijn zoektocht naar wat intrafamiliaal geweld nu precies is ben ik gestart bij het onderzoeken van wat geweld is. Bij geweld kunnen we een onderscheid maken tussen geweld dat buiten het gezin of de familie gebeurt (niet-familiaal geweld of extrafamiliaal geweld) en geweld binnen het gezin of familie (intrafamiliaal geweld of familiaal geweld). Dit lijkt theoretisch gezien een simpele indeling toch is het in de realiteit iets anders. Laten we nu stalking nemen. Dit wordt meestal bij familiaal geweld geklasseerd toch gaat het bij stalking vaak om geweld tussen ex-partners of zelfs wildvreemden. In die gevallen kunnen we dan niet spreken van familiaal geweld. Ook mishandeling of misbehandeling bij ouderen, wat kan voorkomen binnen het gezin of de familie, heeft een extrafamiliaal aspect. Hierbij denken we aan mis(be)handeling bij ouderen in verzorginstellingen.

In de praktijk is het onderscheiden of in 'vakjes duwen' van geweld vaak niet zo makkelijk. De complexiteit zorgt ervoor dat we elke situatie eigenlijk individueel moeten bekijken.

Maar wat is geweld nu echt? Is geweld iets luider roepen? Want iedereen maakt toch wel eens ruzie? We komen straks terug op de definitie. Het instituut voor gelijkheid van mannen en vrouwen geeft wat zij als geweld beschouwen bij partnergeweld weer in een tabel (IGVM, 2010). Deze tabel kan je terugvinden in de bijlagen achteraan de bachelorproef. Hierin zien we dat geweld zowel actief als passief kan zijn. Slaan, bedreigen, roepen, schoppen, opsluiting en anderen worden vaak als duidelijk geweld gezien omdat ze fysieke gevolgen kunnen hebben. Economisch geweld zoals het weigeren van geld te geven, verwaarlozing, weigeren van zorg wordt minder snel gezien als geweld maar is zeker even schadelijk. We zouden zelfs kunnen stellen dat emotioneel geweld traumatischer kan zijn dan fysiek geweld. Geweld tast iemand aan in zijn fysieke en persoonlijke integriteit. Mensen pijn doen kan fysiek zijn maar vaak zien we dat, als mensen elkaar echt willen pijn doen, ze woorden kiezen om mensen te raken op hun meest gevoelige plekken. Woorden kunnen diep snijden, zeker bij familieleden en als ze worden uitgesproken door mensen die je graag ziet.

We moeten ook rekening houden met het feit dat geweld niet altijd intentioneel is. Sommige mensen hebben niet de nodige empathie of gevoelens om te begrijpen dat ze iemand pijn doen door hun handelen. We zien dat kinderen die uit een gezin of familie met geweld komen later ook meer geneigd zijn om geweld te plegen. Dit is te verklaren door het feit dat ze nooit anders hebben gezien. In hun gezin was geweld aanwezig dus ze zijn opgegroeid met het concept dat geweld een normaal en alledaags gegeven is. Kinderen nemen ook veel meer op dan hun ouders vaak denken. Opgroeien in een gezin met geweld kan leiden tot negatief gedrag, hechtings- en zelfs psychologische problemen. Geweld kan een vicieuze cirkel zijn in een gezin of familie dat doorgegeven wordt van generatie op generatie. Dit kan ervoor zorgen dat slachtoffers geweld vaak niet als 'geweld' omschrijven net omdat ze weten dat die persoon het niet zo bedoelde. Geweld in een relatie betekent niet dat er geen liefde kan zijn in de relatie. Loyaliteit en liefde hangen vaak samen wat ervoor zorgt dat het doorbreken van de vicieuze cirkel van geweld enorm moeilijk is. Hieronder zullen we die geweld cyclus verder bespreken.

3.2 DE ZOEKTOCHT NAAR EEN DEFINITIE.

In het boek 'Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld in gezinnen' door Kris de Groof en Tina De Gendt uit 2007 werd er gesteld dat er geen eenduidige of algemene definitie is voor intrafamiliaal geweld. Tot op heden is dit nog steeds zo.

3.2.1 Partnergeweld

In België is er een officiële definitie voor partnergeweld maar deze is zeer omstreden. Ook rond de verschillende vormen van familiaal geweld (intrafamiliaal geweld) zijn er heel wat discussies.

De huidige nationale definitie van partnergeweld luidt als volgt:

"Onder geweld binnen intieme relaties verstaan we een geheel van gedragingen, handelingen en houdingen, van een van de partners of ex-partners, die erop zijn gericht de andere te controleren en te domineren. Dit omvat zowel verbale, fysieke, seksuele en economische agressie, bedreigingen of geweldplegingen die zich herhaaldelijk voordoen of zich opnieuw kunnen voordoen en die de integriteit van de andere en zelfs zijn of haar socio-professionele integratie schaden. Dit geweld heeft niet alleen gevolgen voor het slachtoffer, maar ook voor de andere leden van het gezin, onder wie de kinderen. Het gaat dus om een vorm van intrafamiliaal geweld." (IGVM, 2015, online)

3.2.2 Intrafamiliaal en familiaal geweld

In de omzendbrieven van justitie betreffend partnergeweld COL3/2006 en COL4/2006 worden er definities van familiaal en intrafamiliaal geweld gebruikt die op minder weerstand stoten. Maar dit zijn definities van één departement waardoor er geen algemene consensus kan zijn.

Intrafamiliaal geweld in COL3/2006: *"Wordt als intrafamiliaal geweld beschouwd als iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen leden van eenzelfde familie, ongeacht hun leeftijd".*

Partnergeweld in COL4/2006: *"Partnergeweld moet worden beschouwd als iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen echtgenoten, samenwonenden of personen die hebben samengewoond en tussen wie een duurzame affectieve en seksuele band bestaat of bestaan heeft".*

Het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk samen met De Groof en De Gendt kozen in 2007 voor volgende definitie van familiaal geweld:

“Familiaal geweld is elke vorm van geweld die zich in een familie kan voordoen, en dit zowel tussen ouders onderling, kinderen onderling, van mensen die ouderlijk gezag uitoefenen (zoals ouders, grootouders, stiefouders) naar kinderen, van kinderen naar ouders, én geweld naar ouderen in de familie” (De Groof en De Gendt, 2007).

Een fenomeenonderzoek uitgevoerd in opdracht van het Instituut en de FOD Binnenlandse Zaken formuleert de volgende definitie van eergerelateerd geweld:

“De term 'eengerelateerd geweld' verwijst naar een continuüm van geweldsvormen waarbij het voorkomen of het herstellen van een schending van de seksuele en familiale eer – waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te geraken – het hoofdmotief vormt. Het kan daarbij gaan om de eer van een individu, de familie of de gemeenschap en het geweld kan uitgaan of ondersteund worden door meerdere personen en gericht zijn op meerdere slachtoffers”. (IGVM, 2015, online)

3.2.3 Besluit

We kunnen dus stellen dat er geen eenduidige definitie is rond partnergeweld of familiaal geweld. Intrafamiliaal geweld op zich is een redelijk recente term in de geschiedenis van partnergeweld. In het werkveld zien we wel een positieve evolutie naar het gebruiken van deze term. Binnen het CAW Gent-Eeklo zien ze intrafamiliaal geweld als een betere omschrijving voor de huidige problematiek in het werkveld inclusief ook eengerelateerd geweld. Eengerelateerd geweld komt neer op het schaden van de eer van de familie waarop wraak moet volgen. Bloedwraak, onderdrukking, uithuwelijking en verbanning zijn vormen van geweld onder eengerelateerd geweld. Er zijn momenteel heel wat evoluties en besprekingen rond eengerelateerd geweld in het werkveld omdat dit steeds meer voorkomt. Intrafamiliaal geweld houdt alles in van partnergeweld, familiaal geweld en eengerelateerd geweld. De term ‘intrafamiliaal geweld’ beschrijft een breder beeld van de problematiek. Het neemt niet alleen het gezin of dichte familie maar ook de bredere familiebanden zoals schoonouders, tantes, nonkels, neven en nichten mee in de problematiek.

3.2.4 Mijn visie en definitie uit de praktijk

Op stage werd er vanaf dag één gevraagd om een eigen visie te vormen van de problematiek. Ik heb dan ook uitvoerig de kans gehad om mijn eigen visie vorm te geven. Vanuit mijn ervaring op stage en door mijn bevragingen in het werkveld verkies ik zelf de term intrafamiliaal geweld. In de praktijk heb ik gezien dat familiaal geweld vaak breder is dan de directe familie of het gezin. In de praktijk zien we steeds meer tantes, nonkels, schoonouders, schoonfamilie, neven, nichten, etc. die de geweldplegers zijn.

Uithuwelijking, eerwraak, onderdrukking door schoonfamilie: dit zijn soorten geweld die we nu in de praktijk tegenkomen. Daarom vind ik intrafamiliaal geweld een meer omvattende term voor de huidige problematiek in het werkveld.

Ikzelf heb geen exacte definitie van wat intrafamiliaal geweld nu precies is. Daarvoor vind ik de problematiek veel te complex en precair. Ik kan mij vinden in alle hier bovenstaande definities maar daarnaast hou ik mijn blik op intrafamiliaal geweld zo breed mogelijk. Voor mij valt zowel familiaal, eerge relateerd als partnergeweld onder intrafamiliaal geweld. Daarnaast vind ik het belangrijk om zowel naar bloedfamilie als naar de schoonfamilie te kijken als geweldplegers.

3.3 SOORTEN GEWELD

Een eenduidige definitie voor intrafamiliaal geweld vinden is dus niet zo gemakkelijk omwille van de verschillende soorten geweld die kunnen voorkomen in deze problematiek. Intrafamiliaal geweld is namelijk meer dan een fysieke slag met de vuist. Hieronder onderscheiden we een de meest voorkomende soorten geweld beschreven door verschillende auteurs zoals De Groof, De Gendt, het Instituut voor de Gelijkheid van mannen en vrouwen, het Steunpunt Algemeen welzijnswerk, e.a.

- **Fysiek geweld:** Dit omvat alle vormen van fysiek iemand pijn doen zoals schoppen, slaan, wurgen, bijten, met dingen gooien, vastbinden, opsluiten, zorg achterhouden, sigaretten uitdrukken op het lichaam, iemand verplichten zich met te warm of te koud water te wassen, dooreenschudden, tegen een muur gooien, botten breken, verwonden met een mes of scherp voorwerp, aan de haren trekken, krabben, etc.
- **Economisch of financieel geweld:** Het afnemen van eigen financiële middelen zoals erfenissen en spaargeld, het niet mogen beheren van eigen loon, niet voldoende huishoudgeld geven om basisvoorzieningen te kopen, iemand laten smeken of dingen

laten doen tegen hun zin om geld te krijgen, afpersing, iemand financieel afhankelijk maken, etc.

- **Seksueel geweld:** Dit gaat verder dan verkrachting of geslachtsgemeenschap. Bij partners in een seksuele relatie is dit de meest verdoken vorm van geweld. De lijn tussen verkrachting of gewilde seks is soms voor de ene partij niet altijd even duidelijk. Daarnaast zijn er nog andere vormen van seksueel geweld zoals het dwingen tot kijken van porno, maken van amateur porno of naaktfoto's, dwingen om zich uit te kleden wanneer anderen toekijken, meegaan naar parenclubs of dwingen tot deelnemen aan 'fetish' activiteiten. Hieronder zien we ook incest en ongewenste seksuele handelingen.

- **Psychisch geweld:** Hier wordt het slachtoffer mentaal of psychisch gekwetst. Dit door vernederingen, schelden, negeren, opsluiten, publiekelijk vernederen, beschuldigen, constant wijzen op fouten (al dan niet gegrond), manipulatie, dreigen met zelfmoord, liegen, dreigen de kinderen af te nemen of iets aan te doen, etc.
Kinderen worden hier vaak gebruikt als dreigement of manier om het slachtoffer te manipuleren.

- **Omgevingsgericht geweld:** Dit gaat over het kapotmaken of mishandelen van dingen in de omgeving van het slachtoffer. Waardevolle spullen, emotioneel geladen eigendom, huisdieren, derden zoals ouders, familie en ook de kinderen kunnen hieronder vallen.

- **Eergerelateerd geweld:** Eergerelateerd geweld is specifiek gericht op het schenden van de eer van de familie. Doorgaans wordt één van de volgende vormen van druk of geweld gebruikt om de eer te beschermen of te herstellen: gecontroleerd worden, minder kansen krijgen om zich te ontwikkelen, fysieke mishandeling. De meest extreme vorm van eergerelateerd geweld is eerwraak, waarbij het slachtoffer wordt vermoord of wordt aangezet tot zelfmoord. Dit is eerder uitzonderlijk maar het komt ook voor in België (IGVM, 2015, online).

3.4 VORMEN VAN GEWELD

Door het veel voorkomen van intrafamiliaal geweld, waar partnergeweld nog steeds het meest voorkomende vorm is, wordt er natuurlijk zoek gegaan naar verklaringen voor dit geweld. Hierin worden twee verklaringen onderscheiden: Het feministische perspectief en de 'Family violence' stroming (Groenen, e.a., 2011).

Het feministisch perspectief: Ziet familiaal geweld of intrafamiliaal geweld als onderdrukking van de vrouw door patriarchale ideologieën in de maatschappelijk. Zij zien dus de man als dader en leggen de schuld volledig bij patriarchale rolmodellen in gezinnen en de maatschappij. De man is dader en de vrouw is slachtoffer in dit perspectief.

De 'Family violence' stroming: Ziet het geweld als een het resultaat van een conflict tussen twee personen. De rollen van man of vrouw kunnen hier wisselen en zowel vrouw als man kan geweldpleger zijn.

Na deze twee mogelijke verklaringen werden er pogingen gedaan om de twee te verzoenen. In deze poging werden er vier types van intrafamiliaal geweld onderscheiden.

- **Dwingend controlerend geweld:** een patroon van emotionele en gewelddadige intimidatie, dwang en controle gelinkt aan ernstig fysiek geweld.
- **Gewelddadig verweer:** deze vorm van geweld heeft het doel het geweld te stoppen en niet de andere te controleren. Vaak wordt dit fout geïnterpreteerd wat het geweld doet escaleren.
- **Situationeel (koppel)geweld:** het geweld is een resultaat van een escalatie van conflicten en niet zo zeer van een wisselwerking tussen macht en controle.
- **Scheiding gerelateerd geweld:** Dit is vaak de meest gevaarlijke periode van geweld. Dit komt voor eens slachtoffer en dader uit elkaar gaan. Op dit moment komen de meest ernstige fysieke verwondingen voor.

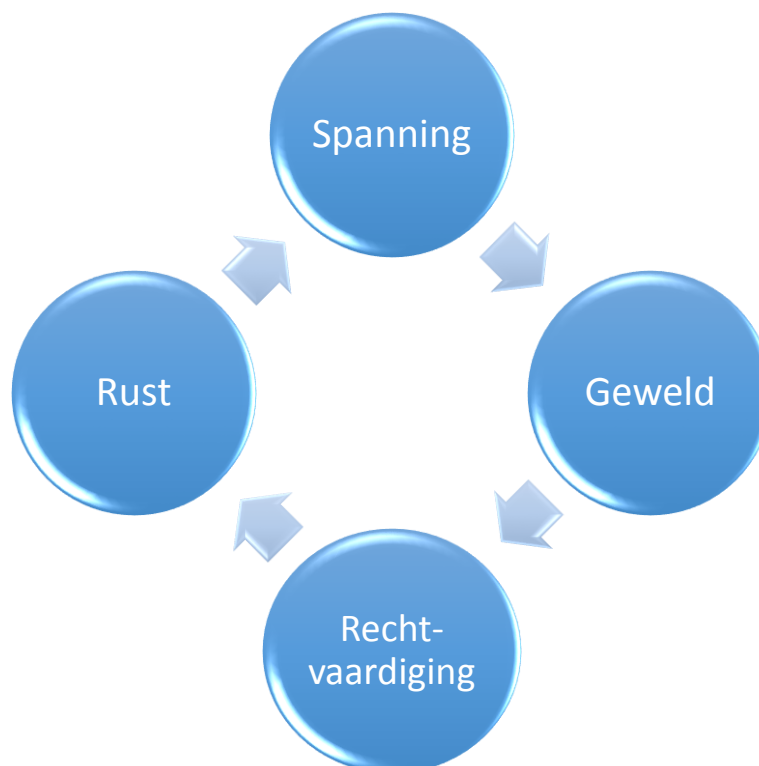
3.4.1 Besluit

Het onderscheiden van deze types en verklaringen is belangrijk om tot een oplossing te komen. Dit kan zowel in een justitieel kader zijn of bij hulpverlening in het werkveld. Het duidelijk verklaren van welk type intrafamiliaal geweld het nu net is kan voor de hulpverlening cruciaal zijn. Zo kan bemiddeling via de cel partnergeweld bij situationeel geweld. Conflicten kunnen daar door

beide partijen besproken en eventueel uitgepraat worden. Bij dwingend controlerend geweld zal dit geen goede optie zijn aangezien beide partijen bereid moeten zijn om open te communiceren en samen te zoeken naar een oplossing. Bij dwingend controlerend geweld zal de dader minder geneigd zijn om zijn controle los te laten en kan de situatie bij koppelgesprekken net nog meer escaleren. Voor de veiligheid van de cliënten is dit onderscheid kunnen maken in de praktijk dus zeer belangrijk. Je kan de cliënten ook begeleiden in het zelf definiëren van het type geweld waar ze zich in bevinden. Op die manier kan het zijn dat ze een beter zicht krijgen op hun situatie.

3.5 DE GEWELDCYCLUS

De geweldcyclus is een theorie die het repetitieve karakter en de evolutieve mechanismen van geweld probeert te verklaren. Dit schema helpt vooral bij het beter begrijpen waarom een groot aantal slachtoffers na het geweld naar de dader terugkeert. Toch is intrafamiliaal geweld vaak in een veel complexere structuur vervlochten. Deze theorie is dus strikt genomen niet van toepassing in alle gevallen van intrafamiliaal geweld. Deze cyclus is voornamelijk ontworpen voor partnergeweld maar kan ook toegepast worden op intrafamiliaal geweld. Zo kan het verklaren waarom een dochter terugkeert naar de familie die haar probeert uit te huwelijken. Liefde, loyaliteit en familiebanden kunnen zeer sterk zijn ook als er geweld is (Partnergeweld, 2014, online).

Afbeelding: Visuele voorstelling van de geweldcyclus

Fase 1 - Klimaat van spanning

Spanningen gecreëerd door de dader: door zijn/haar uitspraken en attitudes zorgt de dader voor een klimaat van spanning onder het voorwendsel van de zogenaamde incompetentie of de fouten van de partner.

Angst van het slachtoffer: het slachtoffer probeert alles te doen om de dader niet te misnoegen. Het slachtoffer twijfelt aan zichzelf, is angstig, is bang om de dader tegen te spreken en fouten te maken.

Fase 2 - Uitbarsting van geweld - cisisfase

Agressie van de dader: omdat de dader vindt dat de partner niet aan zijn/haar verwachtingen heeft voldaan gaat hij/zij over tot geweld: verwijten, roepen, slagen... Het geweld 'komt tot uitbarsting'.

Woede, schaamte en verdriet van het slachtoffer: het slachtoffer voelt zich vernederd, wanhopig, gebroken.

Fase 3 – Rechtvaardiging

De responsabilisering van de dader: de dader minimaliseert zijn/haar gedrag, rechtvaardigt zich en beschuldigt het slachtoffer van provocatie ("je had me maar niet moet verwijten", "je hebt het verdiend", "je hebt me gestresseerd").

Responsabilisering van het slachtoffer: het slachtoffer aanvaardt de rechtvaardigingen en voelt zich verantwoordelijk voor het geweld, vindt dat hij/ze het had kunnen vermijden en denkt dat het geweld zal stoppen als hij/ze zijn/haar gedrag verandert ("ik ben te gevoelig", "ik overdrijf", "ik had hem/haar niet mogen uitdagen").

Fase 4 – Wittebroodsweken of rustperiode

Rust: de dader drukt spijt uit en belooft het niet meer te doen, is liefdevol en attent.

Hoop van het slachtoffer: het slachtoffer is gelukkig omdat de rust terug is en denkt dat de dader niet opnieuw zal beginnen, dat het geweld 'een ongeluk' was, dat hij/zij terug is zoals vroeger.

Extra fase: Fantasie

In sommige gevallen kan er een extra fase optreden na fase 4 namelijk de fantasie fase. Er worden grote plannen gemaakt omdat de toekomst er op dit moment rooskleurig uitziet. Dit kan ook de fase zijn dat een zwangerschap gepland wordt. Deze fase leidt daarna ook terug in spanningen waarop de cirkel opnieuw herbegint.

3.5.1 Besluit

Intrafamiliaal geweld is een zeer complex gegeven omdat het plaatsvindt binnen familie en gezinsbanden. Liefde, familiebanden, loyaliteit zijn zeer sterke gegevens die ervoor zorgen dat het verbreken van deze cyclus zeer moeilijk is. Mensen zeggen nogal makkelijk, *“waarom ga je niet gewoon bij hem weg als hij u slaat?”* In de realiteit zien we dat deze beslissing niet zo makkelijk is omdat het slachtoffer de dader graag ziet en omdat er vaak wel een rustperiode komt. Daarnaast kan het ook zijn dat het slachtoffer nergens naartoe kan, financieel afhankelijk is, bang is haar kinderen kwijt te raken of zo geïsoleerd en klein gemaakt is dat ze zelf de kracht niet meer heeft om deze moeilijke stap te zetten. We moeten ons bewust zijn van het feit dat zomaar weggaan geen makkelijke beslissing is. Slachtoffers moeten vaak hun hele leven achterlaten en bewust wegstappen van alles en iedereen die ze kennen. Door deze grote drempels is het makkelijk om te hervallen in deze cyclus van geweld.

3.6 GEVOLGEN VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD

De gevolgen van intrafamiliaal geweld kunnen enorm zijn. Een gewelddadige relatie heeft een sterke invloed op het zelfbeeld van het slachtoffer. Een geweldrelatie kan een mens raken in zijn persoonlijke en fysieke integriteit wat er kan voor zorgen dat mensen ‘breken’. Hun zelfvertrouwen, zelfbeeld en levenskwaliteit wordt ernstig beschadigd. Slachtoffers hebben gevoelens van mislukking, waardeloosheid, vernedering en angst. Doorheen de geweldrelatie kan het slachtoffer een laag gevoel van eigenwaarde en zelfrespect ontwikkelen. Dit kan leiden tot zelfdodingsgedachten, geweldpleging, psychologische of andere problemen.

De gevolgen van partnergeweld kunnen we opsplitsen in 3 soorten gevolgen:

Fysieke letsels: dit kan gaan van kleine kneuzingen tot blijvende letsels en zelfs handicaps zoals verlamming.

Psychologische letsels: hier spreken we over psychosomatische klachten zoals depressie, hoofdpijn, angsten, fobieën, slapeloosheid, eetstoornissen, hyperventilatie, etc.

Seksuele letsels: het slachtoffer kan haar eigen lichaam en seksueel zijn beginnen haten. Het aangaan van een nieuwe relatie kan moeilijk verlopen of door het verlies van zelfrespect kan de persoon meer geneigd zijn zich in de toekomst ook seksueel te laten misbruiken.

De slachtoffers die het geweld ondergaan raken vaak geïsoleerd omdat de dader hiervoor zorgt. Op deze manier heeft hij of zij meer controle over het slachtoffer en zal er ook minder kans zijn dat het geweld aan het licht komt of dat het slachtoffer een uitweg zal zien. Het controlerende gedrag van de pleger en de schuld- en schaamtegevoelens van het slachtoffer versterken elkaar en maken het voor het slachtoffer erg moeilijk om naar buiten te komen. Door isolement zal het slachtoffer ook makkelijker vervallen in de geweldcyclus. Als er geen buitenstaander is die kan aanhalen dat de situatie niet gezond is of een uitweg kan bieden zal het slachtoffer ook zelf geen uitweg zien of nodig achten. Omdat mishandelde vrouwen hun kinderen in een stressvolle situatie moeten opvoeden, ontstaat het risico dat zij zelf geweld tegen hun kinderen gaan gebruiken. Mishandelde moeders geven, in vergelijking met moeders die niet zijn mishandeld, aan dat zij dubbel zo vaak hun kinderen geslagen hebben. De aard en de ernst van het geweld verschilt niet van andere moeders (Partnergeweld, 2014, online).

Besluit

De gevolgen van intrafamiliaal geweld kunnen heel breed en diep gaan. Elke persoon reageert anders op trauma en geweld. Ik denk dat het moeilijk is om precies neer te schrijven wat deze slachtoffers doormaken. Het zou volgens mij ook een belediging zijn voor wat ze doorgemaakt hebben. Op stage heb ik tientallen dossiers gezien met 'zwaar' intrafamiliaal geweld en geen enkele reactie of situatie was hetzelfde. Mensen worden dagelijks in hun persoonlijke en fysieke integriteit geraakt en de gevolgen hiervan zijn ondoorgrondelijk en zeer divers. Het bekijken van de individuele situatie en noden van slachtoffers lijkt mij de beste oplossing omdat op die manier er geen stereotypen kunnen gevormd worden en alles in rekening wordt gebracht. Ik denk dat het vooral de aanwezige kinderen zijn die soms vergeten worden. Ouders zijn zo bezig met hun eigen situatie dat de kinderen op de achtergrond komen. Ik bespreek de relatie tussen intrafamiliaal geweld en kinderen later in dit hoofdstuk.

3.7 HOE VAAK KOMT INTRAFAMILIAAL GEWELD VOOR?

Het simpelste antwoord hierop is vaak, heel vaak zelfs. Intrafamiliaal geweld is een eeuwenoud probleem dat steeds meer op de voorgrond komt. Ook in de media wordt het onderwerp steeds meer besproken. Hiervoor zijn er verschillende redenen. Zo is er een duidelijke evolutie in wat intrafamiliaal geweld nu precies is. De emancipatie van de vrouw en de modernisering van de maatschappij zorgt ervoor dat vrouwen steeds meer en meer voor zichzelf opkomen. Dit zorgt voor meer aangiftes en vragen naar hulp waardoor het probleem zichtbaarder wordt.

In Vlaanderen of België is er ook niet bepaald overschot aan grondig wetenschappelijk onderzoek over intrafamiliaal geweld en het overnemen van buitenlandse studies geeft ook niet echt een realistisch beeld van de problematiek in ons land. De media komt graag met de stelling “*een vrouw op vijf maakt partnergeweld mee*”. Dit is een zeer sterke stelling die aangeeft dat partnergeweld enorm veel voorkomt. Over partnergeweld zijn er een aantal studies gedaan die aangeven dat het vaak voorkomt maar of de stelling van één vrouw op vijf klopt weten we niet omdat we in België niet genoeg wetenschappelijke studies hebben om dit te staven. Wat we wel hebben zijn de politieaangiftes.

3.7.1 Klachtneerlegging bij politie

Het aantal politiekachten zegt natuurlijk wel iets over hoe vaak intrafamiliaal geweld voorkomt, toch is dit pas het topje van de ijsberg. Slachtoffers die effectief de stap zetten naar een klacht hebben vaak al een hele weg afgelegd. Naar de politie stappen en een klacht indienen tegen iemand die je graag ziet of zag is absoluut niet zo vanzelfsprekend. Een groot deel van intrafamiliaal geweld slachtoffers zullen nooit een klacht indienen waardoor de politiecijfers geen goed beeld geven van het aantal geweldsituaties.

Toch is het belangrijk om te vermelden dat de criminaliteitsstatistieken van de federale politie jaar na jaar een stijging in de aangiftes van intrafamiliaal geweld tonen (FedPol, 2015, online). De stijging in aangiftes kan echter veel oorzaken hebben en niet meteen dat het geweld zelf gestegen is. Zo is de politie door de COL 3 en COL4/2006 gevoeliger geworden voor de problematiek en was familiaal geweld tot in 2015 een prioriteit van de politie. In april 2015 kondigde de federale politie in hun nationaal veiligheidsplan echter aan dat familiaal geweld geen prioriteit status meer zou hebben. In Gent, waar deze bachelorproef grotendeels op focust, hebben ze die prioriteit naar intrafamiliaal geweld nog.

Uit mijn interview met de maatschappelijke cel blijkt dat er, nog meer dan vroeger, samenwerking en overleg komt met de inspecteurs rond intrafamiliaal geweld om hen zo nog oplettender te maken voor het probleem. Deze inspecteurs komen immers, als eerste lijn, direct in contact met intrafamiliaal geweld in het werkveld. Koppelgeweld wordt veel vaker aangegeven dan geweld tussen andere familieleden. Ook aangiftes van minderjarigen scoren laag. De drempel om aangifte te doen tegen een volwassene is veel hoger voor minderjarigen. Geweld naar eigen kinderen toe is ook iets dat we zien stijgen.

De federale en lokale politie maakt een onderscheid tussen fysiek, seksueel en psychisch geweld bij de aangiftes van intrafamiliaal geweld. Hieronder een analyse van de aangifte cijfers bij intrafamiliaal geweld (Statistieken FedPol, 2016, online).

3.8 AANGIFTE STATISTIEKEN INTRAFAMILIAAL GEWELD (NATIONAAL EN POLITIEZONE GENT)

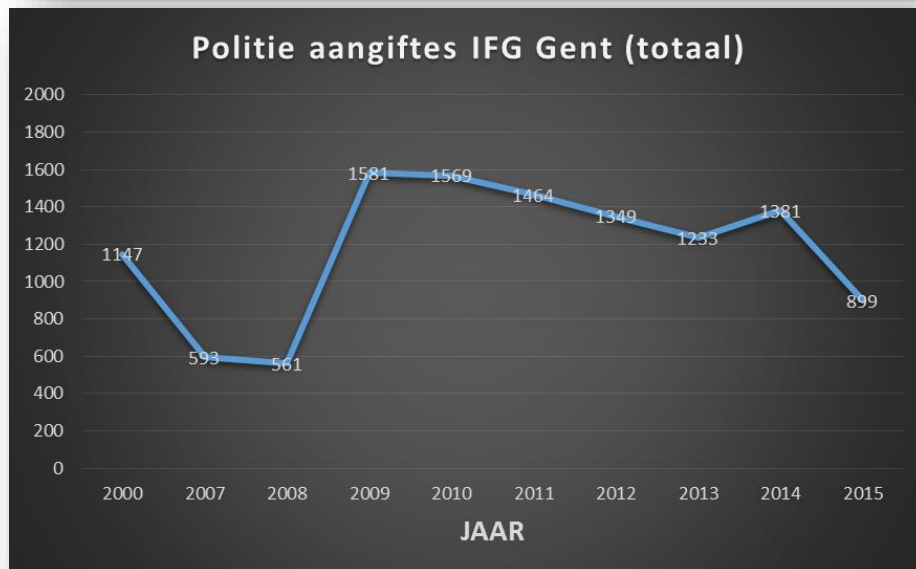
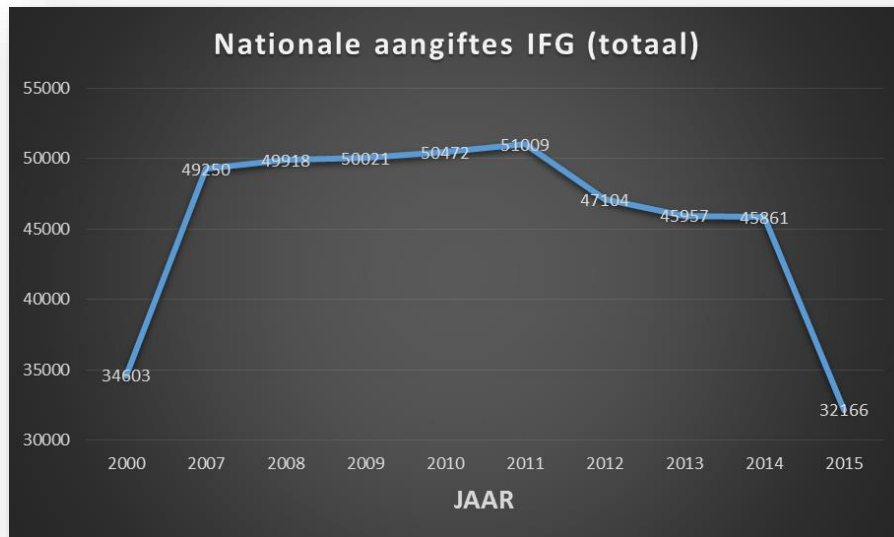
De federale politie heeft nu al een aantal jaren de criminaliteitscijfers voor verschillende criminaliteitsfeiten bijgehouden. Deze zijn vrij raadpleegbaar voor iedere burger. Voor intrafamiliaal geweld maken ze, zoals hiervoor aangehaald, onderscheid tussen 3 soorten geweld. Hieronder ziet u de cijfers voor het jaar 2000 en dan 2007 tot 2015.

Federale politie statistieken nationaal: Intrafamiliaal geweld										
	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
IFG: fysiek (totaal)	17 441	27 810	27 838	27 494	27 836	28 020	25 994	26 100	26 034	19 309
IFG: seksueel (totaal)	691	815	850	809	856	829	769	785	694	450
IFG: psychisch (totaal)	16 471	20 625	21 230	21 718	21 780	22 160	20 341	19 072	19 133	12 407
Totaal	34603	49250	49918	50021	50472	51009	47104	45957	45861	32166
Politie zone Gent statistieken: intrafamiliaal geweld										
	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
IFG: fysiek (totaal)	560	1.129	1.085	987	942	885	773	706	770	547
IFG: seksueel (totaal)	27	20	27	22	22	24	19	22	14	2
IFG: psychisch (totaal)	560	573	534	572	605	555	557	505	597	350
Totaal	1147	593	561	1581	1569	1464	1349	1233	1381	899

Tabel: IFG aangiftes nationaal en PZ Gent. *2015 heeft maar cijfers tot 30 september 2015, dit jaar is dus niet volledig.

Uit deze cijfers kunnen we opmaken dat sinds 2000 de aangiftes nationaal gestegen zijn. Het gemiddelde aantal aangiftes voor deze 10 jaar is **45 636** per jaar. Dit zijn toch heel wat aangiftes van intrafamiliaal geweld. Voor de politie zone Gent zitten we op een gemiddelde over deze 10 jaar van **1177** aangiftes per jaar. Het aantal aangiftes voor Gent waren in 2007 en 2008 heel wat minder. Een duidelijke reden hiervoor is niet bekend. Daarnaast is er op nationaal niveau een relatief constant aantal aangiftes. Voor het jaar 2015 zijn de cijfers niet echt representatief omdat deze nog maar geteld zijn tot 30 september 2015. Dit is de reden waarom dit cijfer aanzienlijk minder is.

Hieronder geef ik een grafische weergave van het totaal aantal intrafamiliaal aangiftes zowel op nationaal niveau als voor de Politie zone Gent.

3.8.1 Besluit

Met een gemiddeld van bijna 46 000 individuele klachten of aangiftes per jaar kunnen we stellen dat intrafamiliaal geweld een zeer aanwezig probleem is in onze maatschappij. Zeker als we weten dat de drempel om aangifte te doen hoog is. Vandaar dat deze cijfers slechts het topje van de ijsberg zijn. Door het onderscheid in deze cijfers kunnen we zien dat seksueel geweld, vergeleken met fysiek en psychisch geweld, veel minder aangegeven wordt. Bij punt 3.3: soorten geweld hierboven in de bachelorproef licht ik toe dat seksueel geweld een van de meest verdoken vormen van geweld is. Dit is duidelijk te zien in de aangiftecijfers. Deze cijfers betekenen niet dat seksueel geweld daarom minder voorkomt. De stap naar een aangifte bij seksueel geweld is

gewoon groter en moeilijker om te nemen, zeker als het slachtoffer deze vorm van geweld zelf niet ziet als geweld.

De fluctuatie in de cijfers zowel op nationaal vlak als in de politie zone Gent kunnen vele oorzaken hebben. Spijtig genoeg beschikken we over te weinig wetenschappelijk onderzoek om duidelijke linken te leggen naar de oorzaken.

3.9 KINDEREN ALS GETUIGEN VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD

In mijn bachelorproef focus ik mij vooral op wat intrafamiliaal geweld is en de rol van de hulpverlening bij dit sociaal probleem. Hierbij krijgen vooral pleger en slachtoffer binnen de hulpverlening een hoofdrol. Toch zou het niet aanvaardbaar zijn om de kinderen in dit verhaal niet te vermelden. Ik focus mij niet specifiek op geweld naar kinderen al weet ik dat dit ook voorkomt bij intrafamiliaal geweld. Op stage zag ik dat, als de partner gewelddadig is naar de moeder, de kinderen ook soms deelden in de klappen, al dan niet bewust. Ik wil mij hier wel verdiepen in de kinderen als toeschouwer van intrafamiliaal geweld. In mijn praktijkonderzoek bespreek ik de kinderen verder.

Voor mijn literatuurstudie wil ik mij vooral baseren op het werk van Leuvense kinder- en jeugdpsychiater Peter Adriaenssens. Hij is auteur van verschillende boeken rond het opvoeden van kinderen en jongeren. Ook hij heeft een bijdrage geleverd aan het boek 'Kans op slagen'.

"Kinderen zijn geen 'getuigen van partnergeweld'; ze worden eraan blootgesteld", stelt Peter Adriaenssens in 'Kans op slagen' door De Groof en De Gendt uit 2007. Hij heeft een duidelijke visie hierop: "De term blootstelling wijst meer op de vele manieren waarop kinderen betrokken kunnen zijn: ze kunnen geweld horen, aanvoelen, zien en aan den lijve ondervinden". Dit is iets heel anders dan gewoon objectief getuige zijn van iets. De blootstelling van kinderen aan partnergeweld begint eigenlijk al in de prenatale fase. Zo zien we dat zwangerschappen bij moeders in een geweldrelatie er kunnen voor zorgen dat het geweld escaleert. Op deze manier wordt de buik vaak een 'target' voor het geweld. Een trap in de buik of moeder van de trap duwen zorgt voor fysieke mishandeling van de foetus. Maar daarnaast is er ook psychologische en emotionele mishandeling voor de baby door de toestand van de moeder. De foetus lijdt onder de stress en angst die de moeder ervaart tijdens haar zwangerschap (Adriaenssens, 2007).

Daarnaast zijn er de passieve vormen van blootstelling aan geweld. Het kind is ooggetuige van geweld en ervaart zelf geen fysiek geweld. In deze gevallen kunnen kinderen heel uiteenlopend reageren. Sommigen voelen zich schuldig, lopen weg of komen zelfs tussen. Vaak kunnen

kinderen het geweld enkel horen en dan gaan de ouders ervan uit dat het kind geen getuige is geweest van het geweld. Niets is minder waar. Kinderen zijn zeer vatbaar voor geweld en ook bij blootstelling op jonge leeftijd kunnen ze later gevolgen ondervinden. Depressie, psychologische problemen, ontwikkelingsproblemen, angst, zelf grijpen naar geweld zijn voorkomende gevolgen van het blootgesteld zijn als kind aan intrafamiliaal geweld. De omgeving waarin kinderen opgroeien is belangrijk. Vaak leren kinderen in geweldsituaties niet correct omgaan met gevoelens en gedrag. Hierdoor krijgen ze sociale belemmeringen en vervallen ze sneller in hetzelfde gedrag als hun ouders. Zo zijn meisjes uit een relatie met partnergeweld naar de vrouw meer geneigd om ook in dergelijke relatie terecht te komen en zullen jongens uit een relatie met geweld, waar de vader de dader is, ook sneller grijpen naar geweld in hun eigen relatie.

Kinderen in relaties met intrafamiliaal geweld hebben een risico verhogende factor op kindermishandeling en seksueel misbruik. Kinderen die blootgesteld worden aan geweld delen daarom niet altijd in de klappen maar de kans ligt veel hoger bij die kinderen. Daarnaast zijn ouders in geweldrelaties vaak zo bezig met hun eigen problemen en geweld dat ze probleemsignalen van kinderen over het hoofd zien. Dit zorgt ervoor dat kinderen niet bij hun ouders terecht kunnen en vaak op school of bij derden hulp gaan zoeken door dingen te vertellen of tekeningen te maken die problematisch overkomen. Daarom is de school een zeer belangrijke factor in het netwerk van kinderen. De school kan op tijd signalen oppikken en hier aan de slag mee gaan.

3.9.1 Besluit

Ook al gaat deze bachelorproef niet specifiek over kinderen in intrafamiliaal geweld toch kunnen we zeggen dat ze een zeer belangrijk en vaak vergeten onderdeel zijn. De focus ligt vaak op de problemen van de ouders waardoor de kinderen op de achtergrond geschoven worden. De gevolgen voor kinderen die blootgesteld worden aan intrafamiliaal geweld kunnen echter tragisch zijn. Kinderen hoeven daarvoor geen fysiek geweld te ondervinden. Geweld zien, horen of voelen is al genoeg om schade en trauma aan te richten tijdens de ontwikkeling van kinderen. Het is dus belangrijk om hier oog en aandacht voor te hebben. In de praktijk zien we echter dat dit niet altijd makkelijk is. Kinderen onder de 12 zijn de grootste slachtoffers omdat zij het meest vatbaar zijn. Er zijn bijna geen hulpverleningsdiensten die specifiek werken met deze kinderen. Zelf het JAC jongerenonthaal mikt op jongeren vanaf 12 jaar. Kinderen die jonger zijn moeten al ernstige signalen geven om hulp te krijgen. Het CLB, het vertrouwenscentrum kindermishandeling en zelfs het parket kunnen ingeschakeld worden als de ouders niet willen meewerken. Kinderen weghalen

uit hun thuissituatie of van ouders die een 'gevaar' zijn voor integriteit van de kinderen is de allerlaatste stap. Vaak gebeurt dit enkel in uiterste gevallen wat betekent dat de andere kinderen verder ploeteren in hun moeilijke situatie. In het praktijkonderdeel van deze bachelorproef ga ik hier verder op in.

3.10 SAMENWERKING TUSSEN POLITIE, JUSTITIE EN HET CENTRUM ALGEMEEN WELZIJSWERK (CAW)

Zowel justitie, de politie en de hulpverlening zijn op zoek naar hoe ze best omgaan met intrafamiliaal geweld en vooral familiaal geweld. De politie wordt bijvoorbeeld vaak geconfronteerd met dringende en ernstige meldingen van intrafamiliaal geweld zonder de mogelijkheid om hier verder iets mee te doen. Het slachtoffer wil geen klacht indienen of de politie kan zelf de situatie niet zo goed inschatten en is niet op de hoogte van de mogelijkheden in de hulpverlening. Justitie kan dan weer niet zo goed om met slachtoffers die initieel een klacht indienen en achteraf deze terug intrekken omdat ze toch niet willen dat hun partner of familielid gestraft wordt door het juridische systeem. De relatie tussen pleger en slachtoffer kan vaak heel fragiel en emotioneel zijn wat ervoor zorgt dat een sanctie vaak te afschrikwekkend is voor het slachtoffer. Zaken seponeren blijkt dan de meest gehanteerde manier van werken. Maar dit betekent natuurlijk niet dat het intrafamiliaal geweld opgelost is. Vaak betekent het intrekken van een klacht net dat het geweld en de controle ingrijpender is geworden waardoor het slachtoffer bang is geworden. Of net na het intrekken van de klacht begint het geweld gewoon opnieuw. Bij de hulpverlening is er het besef dat politie en justitie belangrijke signaaldetectoren zijn en dat samenwerking enorm belangrijk is. Tussen hulpverlening enerzijds en politie en justitie anderzijds zijn er toch heel wat verschillen in finaliteit wat voor de hulpverlening vaak onduidelijk of problematisch is. Ook naar cliënten toe is politie en justitie vaak heel afschrikwekkend.

3.10.1 Knelpunten

De politie en justitie gaan uit van een delict dat moet behandeld en eventueel bestraft worden. Het laten gelden van de wetgeving en het opleggen van sancties zijn hierin belangrijk. In de hulpverlening wordt er vooral gefocust op het verhogen van welvaart en welzijn van de cliënten. Samenwerken met de politie en cliënten ondersteunen in klachtneerlegging of juridische procedures is een deel van de begeleiding maar niet het hoofddoel. Als de cliënt zelf geen juridische procedure wil starten zal de hulpverlening dit ook niet opdringen. Dit ligt vaak moeilijk bij de politie en justitie.

Dan zijn er de sectorafspraken 'cliëntinformatie' die het CAW hanteert. Het beroepsgeheim en het beschermend omgaan met cliëntinformatie is een belangrijke stimulans in het creëren van open en eerlijke communicatie tussen hulpverlener en cliënt. Dit is noodzakelijk om een zo kwalitatief mogelijke hulpverlening te creëren. Veiligheid voor de cliënt is hierin enorm belangrijk. Dit betekent dat de hulpverlener veel informatie te weten komt over de cliënt en zijn dossier. Deze informatie valt vaak onder het beroepsgeheim van de maatschappelijk werker wat maakt dat hij of zij deze niet kan doorgeven. Er zijn natuurlijk uitzonderingen waarin de sociaal werker wel verplicht is om informatie door te geven. In deze kwestie merkt het werkveld binnen het CAW dat de politie of justitie wel informatie verwacht vanuit de CAW's. Dit zorgt voor frustraties en moeilijkheden bij beide partijen. De politie en justitie verwacht informatie omdat ze dit nodig hebben en de CAW's willen hun cliënten beschermen en voor een veilige en open communicatie zorgen.

3.10.1 Besluit

Een goede samenwerking tussen politie, justitie en de hulpverlening is enorm belangrijk. Deze samenwerking zou alle partijen ten goede kunnen komen. Hiervoor is het dus belangrijk om goede en duidelijke afspraken te maken en vooral om te overleggen. Als alle partijen duidelijk weten wat de bevoegdheden en focussen zijn van elkaar zal het makkelijker zijn om misverstanden te vermijden. Communicatie is cruciaal in alles en dus ook in deze samenwerking. De partijen hebben hun eigen focus en bevoegdheden maar duidelijke afspraken en afstemmingen kunnen zorgen voor een betere begeleiding van de cliënt. Zowel het CAW als de politie en justitie kunnen leren van elkaar. Intrafamiliaal geweld is een zeer complex gegeven, dat is zeker. Als we zien dat de politie moeilijkheden heeft met dringende en ernstige oproepen en niet goed weet hoe hier mee om te gaan kunnen de diensten van het CAW hierin ondersteunen. Als de politie weet wat de aanmelding en doorverwijzing mogelijkheden zijn naar het CAW kunnen ze zowel plegers als slachtoffers hulp aanbieden. Ze moeten zelf geen experts zijn in intrafamiliaal geweld maar correct doorverwijzen kan een grote hulp bieden.

3.11 WAT ALS DE CYCLUS DOORBROKEN IS?

Het voornaamste doel van de hulpverlening is het geweld stoppen en de geweldcyclus doorbreken. Bij intrafamiliaal geweld speelt macht en dominantie een grote rol voor de pleger. Als het slachtoffer de dader verlaat zal hij zijn macht en dominantie verliezen. In sommige gevallen reageert de dader amper of niet, maar in een groot aantal van de gevallen zal de dader heel agressief reageren (Opdebeeck, 1993).

Op stage zag ik een groot aantal situaties waar slachtoffers blij waren dat ze veilig waren in het vluchthuis maar toch nog bang waren omdat ze wisten dat hun 'verdwijnen' de pleger(s) zou kwaad maken. Een aantal van de vrouwen waren zelfs te bang om in een andere stad waar ze geen netwerk hadden op straat te wandelen. Op het moment dat het slachtoffer de pleger verlaat zal deze op alle mogelijke manieren proberen het slachtoffer te contacteren. Dit kan telefonisch zijn door te telefoneren of berichten te sturen. Daarnaast zijn social media applicaties zoals Facebook, WhatsApp, Facetime, Skype en andere vaak gebruikte middelen. Als dit regelmatig en ongewenst voorvalt, kunnen we spreken van Stalking. Stalking komt natuurlijk niet alleen voor bij het beëindigen van een intrafamiliaal geweld relatie maar het komt bij deze problematiek wel vaak voor. Het StalkingAlarm speelt hier een belangrijke rol

Op stage heb ik de kans gehad een vorming uit te werken rond het gebruik van sociale media en veiligheid. Deze kreeg de naam '*Sociale media in het Vluchthuis*'. Tijdens mijn eerste stageperiode merkte ik dat bijna alle vrouwen een smartphone hadden. Deze werd gebruikt om te telefoneren en te sms'en maar veel van de vrouwen hadden ook social media apps. Deze worden gebruikt om te communiceren met familie en vrienden, waarvan velen in het buitenland verbleven. Aangezien het vluchthuis een geheim adres heeft vroeg ik aan mijn mentor of de cliënten weten dat ze best hun locatievoorzieningen uitzetten. Dit is namelijk een functie op smartphones die je locatie vrijgeeft. Bij sommige apps kan dit zeer precies zijn, precies tot op het huisnummer. Als een vrouw in het vluchthuis toch een bericht zou beantwoorden van de dader kan ze via één van deze apps haar locatie vrijgeven. Toen ben ik gaan nadenken over andere handige tips voor de vrouwen om zichzelf te beschermen. Zoals het veranderen van telefoonnummer, de functie om ongewenste nummers te blokkeren, codes op belangrijke accounts aanpassen als de pleger deze zou kennen. Dit laatste is vooral belangrijk voor bankkaarten, identiteitskaarten en e-mail accounts. Ook het nemen van foto's met bekende plaatsen in Gent op de achtergrond kunnen de locatie vrijgeven als deze foto's op social media gepost worden. Kort samengevat heb ik een werkinstrument gemaakt waarin alle belangrijke tips rond veiligheid via het internet en telefonie relevant voor het vluchthuis gebundeld zijn. Ik heb deze vorming een aantal keer gegeven op de huisvergadering

voor de volledige groep. Door met pictogrammen op flash cards te werken was het makkelijk om deze informatie door te geven. Zo heb ik deze vorming ook via tolken gegeven.

Nu is het natuurlijk makkelijk om te zeggen beveilig alles, verwijder je account en verander van nummer. Vaak komt de pleger via iemand toch aan de nieuwe contactgegevens en begint het stalken opnieuw. Zolang het slachtoffer in een opvang verblijft heeft ze ondersteuning. Eens ze alleen gaat wonen valt deze ondersteuning weg. Daarom zijn er een aantal tips die gegeven worden aan stalking slachtoffers.

- Hou het aantal contactnames van de pleger zorgvuldig bij. Noteer telkens hoe en wanneer hij contact heeft proberen zoeken.
- Hou berichten, mails en post van de pleger bij als bewijs.
- Reageer niet op de acties van de stalker. Ook niet om te zeggen dat hij moet stoppen of je gerust moet laten. Dit zal zijn motivatie enkel vergroten. Negeer hem dus zo veel mogelijk.
- Geloof ook geen uitspraken zoals 'Antwoord mij nog één keer en dan laat ik je gerust'. De dader is maar uit op één ding, contact. Om dit te verkrijgen zal hij alles ondernemen.
- Dien bij elk geval van stalking een klacht in en laat dit klasseren onder hetzelfde PV nummer. Op deze manier kan je een dossier opbouwen waarmee je na enige tijd een juridische procedure kan starten.
- Probeer een netwerk op te bouwen dat weet dat je belaagd wordt en die je steun en eventueel veiligheid kunnen bieden waar nodig.
- Gebruik zelf geen geweld en neem geen overhaaste beslissingen.

Mensen die in de regio Gent slachtoffer zijn van belaging of stalking kunnen een aanvraag doen bij het StalkingAlarm. Zij kunnen eventueel een veiligheidsknop in de woning plaatsen gekoppeld aan een veiligheidscentrale. Eens je aangemeld en goedgekeurd bent krijg je ook gratis gepaste psychosociale ondersteuning. Hoe het StalkingAlarm te werk gaat wordt uitgebreid besproken in hoofdstuk 5.

Naast dit alles is het goed om te weten dat stalking of belaging strafbaar is. In hoofdstuk 4 zien we de wetgeving van "30 oktober 1998 tot strafbaarstelling van belaging". Slachtoffers kunnen dus via politie en justitie hulp zoeken.

3.12 CONCLUSIES

Ik kan zeggen dat over intrafamiliaal geweld en vooral partnergeweld en familiaal geweld heel wat geschreven is. Wat mij wel opviel waren de vele verschillende visies en definities op deze problematiek. Het feit dat er maar weinig eenduidige definities, visies en verklaringen zijn bevestigt mijn visie op de complexiteit van intrafamiliaal geweld. Rond intrafamiliaal en eergerelateerd geweld specifiek is er nog niet zo veel geschreven. Er wordt al langer gefocust op partnergeweld waardoor er meer studies rond gedaan zijn en er dus meer informatie over te vinden is. Op mijn stageplaats en binnen het CAW merkte ik echter een bewuste keuze om de termen intrafamiliaal geweld en eergerelateerd geweld meer aandacht te geven omdat het werkveld er steeds meer in aanraking mee komt.

Daarnaast merkte ik dat in de literatuur de vrouwen bijna altijd in de slachtofferrol worden geduwd en dat de mannen de daders zijn. Geweld van vrouwen naar mannen toe wordt amper of niet aangehaald. Het is duidelijk dat de feministische stromingen nog een grote invloed hebben op de visievorming binnen intrafamiliaal geweld. Op zich is dit niet slecht omdat het ook vaak in deze vorm voorkomt maar ik denk dat het ook goed is om breder te kijken en met meer rekening te houden. Sensibilisering en bekendmaking van alle vormen van intrafamiliaal geweld lijkt mij een belangrijk gegeven. Eens de maatschappij de oorzaken, signalen en gevolgen van intrafamiliaal geweld kent zullen zij dit beter begrijpen en zal het misschien sneller gesignaleerd worden. Dit zal ook de drempel voor mannen in geweldsituaties die hulp willen vragen verlagen. Momenteel ziet de maatschappij geweld naar mannen ook nog altijd als een taboe. Mannen moeten sterk en macho zijn. Toegeven dat ze geweld ervaren door een vrouw zal dan ook niet iets zijn waar ze snel voor uitkomen. Ze zullen hier waarschijnlijk ook voor bespot worden in hun omgeving of door de maatschappij. Het recent opgestarte vluchthuis voor mannen is een goed begin maar we hebben nog een hele weg te gaan.

Wat ik nog miste in de literatuur was de aandacht voor kinderen. Tenzij ik er specifiek naar op zoek ging focuste de literatuur zich vooral op pleger en slachtoffer. De kinderen die getuigen zijn van geweld worden nergens opgenomen in definities of visies. Nochtans is dit zeker een onderdeel van intrafamiliaal geweld, ook als de kinderen niet fysiek delen in de klappen.

Hieronder wil ik nog 2 uit het leven gegrepen verhalen meegeven die aantonen hoe divers en complex intrafamiliaal geweld kan zijn. Geen filmplot maar echte mensen in een zeer ingewikkelde situatie. Beiden verhalen zijn getuigenissen gevonden via de dienst, 1712.

HET VERHAAL VAN JAN

Blijkbaar heb ik maar twee opties: ik kan haar geweld verdragen, of ik kan vertrekken. Als ik vertrek, zal ze er een vechtscheiding van maken, leugens verspreiden en ervoor zorgen dat ik geen co-ouderschap krijg.

Ze valt me regelmatig aan, ze eist dan bijvoorbeeld dat ik de computer stiller zet en draait zelf de tv luider. Of ze eist dat ik alle rekeningen betaal, ook voor haar uitgaven. Als ze haar zin niet krijgt, begint ze te roepen, maar ook te slaan. Ze slaat niet gewoon op de schouders, nee, de buik, het gezicht...ze geeft me zelfs een kniestoot in de ballen. Ze weet wel waar het pijn doet.

Achteraf erover praten gaat niet, ik krijg altijd de schuld, ik heb het altijd gedaan. Ze draait het om, noemt mij een leugenaar, maakt van mij de geweldenaar. Ze blijft oude koeien uit de sloot halen om te tonen dat zij gewoon reageert op wat ik doe, ook al is zij dit keer met de ruzie begonnen.

Als ze agressief wordt, wil ik gewoon even weg, wachten tot het over is. Maar dan gaat ze voor de deur staan, zodat ik er niet uit kan. Of ik krijg dingen naar mijn gezicht geslingerd, vazen, glazen, ze gooide zelfs eens met een mes. Ik ben al een paar keer in het ziekenhuis beland ... Maar niemand gelooft mij, ik ben groot en sterk, zij klein en tener. Ik wordt altijd als leugenaar bestempeld als ik vertel wat zij doet. En ik vind het al niet gemakkelijk om het voor mezelf toe te geven of er tegen een ander iets over te zeggen ...

HALLO 1712, MET MAMA LUDE

Vorig weekend zouden de kinderen bij mijn ouders gaan logeren. Dat gebeurt wel vaker. De kinderen vinden dit altijd heel leuk, ze worden er verwend en kijken er dus altijd heel erg naar uit.

Maar deze keer was het anders ... Anke (5 jaar), mijn jongste dochter, was al de hele dag erg overstuur. Ze huilde en klampte zich constant vast aan mijn been. Mijn man en ik konden haar op geen enkele manier troosten. Uiteindelijk zei ze snikkend dat ze niet wilde gaan. Pèpé doet pijn. Ik vroeg wat ze hiermee bedoelde, maar Anke kon niets meer vertellen. Mijn oudste dochter van 11, Fran, begon toen ook plots te huilen. Dat het waar was, dat pépé ook haar pijn doet, dat dit altijd zo is als ze bij mémé en pépé gaan slapen. Fran kon ons vertellen dat pépé dan in de kamer komt en aan haar poep komt ...

Eigenlijk heb ik vanaf dit moment niet meer geluisterd ... Er ging van alles door mij heen. Kan dit? Weet mémé hiervan? Hoelang is dit al bezig? Wat is er nog allemaal gebeurd? Wat moeten we nu doen?

Samen met mijn man heb ik toen beslist mijn ouders te bellen om te zeggen dat de kinderen dit weekend niet kwamen. We zijn nu een week verder en ik heb mijn ouders sindsdien niet meer gehoord ...

Wat moeten we doen? Waar of bij wie kunnen we terecht? Anke en Fran lijken rustiger, maar wat gaat er in hen om? Moet ik mijn ouders hierover spreken? Hoe moet ik dit doen? Wat zullen de gevolgen zijn?

HOOFDSTUK 4: BELEIDSKADERS

4.1 WETGEVING INTRAFAMILIAAL GEWELD

De wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tegen partners tegen te gaan

De wetgever verstaat onder partnergeweld het geweld in een duurzame, affectieve en intieme relatie tussen twee personen die de plicht hebben tot verantwoordelijkheid, respect en genegenheid voor elkaar en die zich ook in een bijzonder kwetsbare situatie tot elkaar bevinden. De wet is aldus niet alleen van toepassing op gehuwde personen, maar ook op samenwonende hetero- en homokoppels. De wet heeft betrekking op de bestraffing van bepaalde feiten (artikelen 398 tot 405 Sw, opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel), op de onderzoeksmogelijkheden en op de mogelijkheid van verenigingen om in rechte op te treden (Partnergeweld, 2014, online).

Strafverzwaring bij partnergeweld

Art. 410 van het strafwetboek voorzag reeds in strafverzwaringen voor geweld op bloedverwanten. Het nieuwe derde lid van Art. 410 SW voert ook een strafverzwaring in voor gevallen van partnermishandeling (Partnergeweld, 2014, online).

Wegvallen strafvermindering bij overspel

Het derde lid van Art. 410 SW is ook van toepassing wanneer een persoon bij een betrapting op overspel fysiek geweld pleegt op zijn of haar echtgenoot. Voorheen diende de strafrechter automatisch een strafvermindering toe te kennen voor gevallen van geweld naar aanleiding van betrapting (Partnergeweld, 2014, online).

De mogelijkheid tot huiszoeking met toestemming van het slachtoffer

Deze wet geeft aan de Procureur des Konings en zijn hulpofficieren meer mogelijkheden tot betrapting op heterdaad. Art. 46, 2° SW voorziet dat officieren van gerechtelijke politie, zonder huiszoekingsbevel van de onderzoeksrechter, een huiszoeking kunnen uitvoeren wanneer zij daartoe worden verzocht door het slachtoffer van partnergeweld. Dit betekent onder meer dat het verbod om een huiszoeking uit te voeren tussen 21 uur en 5 uur niet geldt wanneer het betreffende slachtoffer hierom vraagt (Partnergeweld, 2014, online).

De mogelijkheid voor verenigingen om in rechte op te treden

Bepaalde verenigingen kunnen in geval van partnergeweld in rechte optreden. Art. 7 van de wet bepaalt dat elke vereniging met rechtspersoonlijkheid en die zich de hulp en de begeleiding van slachtoffers van partnergeweld en van hun gezin tot doel stelt in rechte kan optreden. Een belangrijke voorwaarde hier is wel de toestemming van het slachtoffer. Het slachtoffer kan trouwens op elk moment zijn instemming intrekken. Met dit in rechte optreden wordt bedoeld dat de vereniging voor eigen naam en rekening optreedt, dus niet in naam van het slachtoffer. Ze kunnen in eigen naam een gerechtelijk onderzoek uitlokken door zich voor de onderzoeksrechter burgerlijke partij te stellen, zij kunnen rechtstreeks dagvaarden voor de correctionele rechtbank en ze kunnen zich, wanneer de Procureur des Konings de strafvordering heeft ingesteld, als burgerlijke partij voegen (Partnergeweld, 2014, online).

4.2 WETGEVING TIJDELIJKE UITHUISZETTING

De wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld

In de praktijk zien we vaak dat moeder en kind diegenen zijn die bij dreiging en gevaar van partnergeweld de woning moeten verlaten. Dit betekent dat slachtoffers en vooral de kinderen uit hun vertrouwde omgeving (woning, school, netwerk, vrienden) worden gerukt voor hun eigen veiligheid. Sinds 2012 kan de procureur des konings een huisverbod bevelen aan diegene die een gevaar vormt voor de veiligheid van één of meerdere personen die op hetzelfde adres wonen. De meerderjarige uithuisgeplaatste persoon is op dat moment verplicht om meteen de gemeenschappelijke verblijfplaats te verlaten en mag zich, zolang deze maatregel geldt, niet meer in of rond de verblijfplaats vertonen. Indien nodig kan de Procureur des Konings ook een contactverbod opleggen met één of meerdere personen in kader van hun veiligheid.

Voorwaarden

Vooraleer de Procureur des Konings deze uithuisplaatsing mag bevelen moet er voldaan zijn aan enkele voorwaarden:

- Enkel *meerderjarige* personen kunnen uithuisgeplaatst worden.
- Het gevaar moet *ernstig en onmiddellijk* zijn, wat betekent dat de uithuisplaatsing niet kan gebeuren indien er enkel een toekomstig gevaar is.
- Men kan enkel uithuisgeplaatst worden indien het gaat om een *gezamenlijke verblijfplaats* van de uithuisgeplaatste en degene die in gevaar gebracht wordt. Het begrip ‘verblijfplaats’ is ruimer dan de officiële woonplaats en vereist enkel enige vorm van duurzaamheid.

Termijn

Deze wet heeft een duidelijke proceduretermijn waarin alles moet afgehandeld worden. Binnen de 10 dagen moet de vrederechter een beslissing nemen over de uithuisplaatsing. Dit is een belangrijke meerwaarde in deze wet. Deze complexe situatie wordt namelijk best zo snel mogelijk behandeld.

De Procureur des Konings moet hiervoor het bevel tot tijdelijk huisverbod zo snel mogelijk meedelen aan de vrederechter. Deze heeft dan maximum 24u om een datum en uur van de zitting te bepalen. Op die datum wordt de zaak behandeld, wat betekent dat men zal beslissen om het huisverbod op te heffen of om te verlengen met ten hoogste 3 maanden. Tijdens de duur van het huisverbod kunnen de partijen ook steeds verzoeken om dringende voorlopige maatregelen bij de vrederechter (Partnergeweld, 2014, online).

4.3 STALKING

De wet van 30 oktober 1998 tot strafbaarstelling van belaging

Belaging of 'stalking' wordt in België pas erkend als een strafbaar feit sinds 1998. De Belgische wetgever verkiest in deze kwestie 'belaging' als term in plaats van stalking.

De Belgische wetgever (art. 422bis) definieert 'belaging' als volgt:

"Hij die een persoon heeft belaagd terwijl hij wist of had moeten weten dat hij door zijn gedrag de rust van die bewuste persoon ernstig zou verstoren, wordt gestraft met een gevangenisstraf van vijftien dagen tot twee jaar en met een geldboete van vijftig (euro) tot driehonderd (euro) of met één van die straffen alleen. Tegen het in dit artikel bedoelde misdrijf kan alleen vervolging worden ingesteld op klacht van de persoon die beweert te worden belaagd." (Belgisch staatsblad, 2013)

Ondanks het feit dat belaging of stalking een strafbaar feit is zorgt de complexiteit van dit probleem toch voor heel wat moeilijkheden. Vaak is het moeilijk te bewijzen dat iemand slachtoffer is van stalking of belaging. Daarnaast weten we ook dat stalking vaak gebeurt na het eindigen van een relatie en dat dit net het meest cruciale punt is voor geweldpleging. Het strafbaar stellen is een positief gegeven maar in de praktijk zien we toch heel wat moeilijkheden. Stalking alarm Gent is een dienst die op dit gegeven inspeelt en probeert om stalking slachtoffers en hun kinderen beter te beschermen. De dienst stalking alarm zal later in deze bachelorproef uiteengezet worden.

HOOFDSTUK 5: SOORTEN HULPVERLENING IN GENT MOGELIJK BIJ INTRA FAMILIAAL GEWELD.

In dit hoofdstuk bespreek ik de mogelijke hulpverleningsdiensten die met intrafamiliaal geweld werken. Er zijn er natuurlijk veel meer dan diegenen die ik bespreek. Zo werkt de dienst budgetbeheer en schuldbemiddeling ook met slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Organisaties binnen het CAW kunnen cliënten doorverwijzen of cliënten kunnen er zelf terecht als ze in een geweldrelatie zitten. Het verschil met onderstaande diensten is dat de focus in deze hulpverlening niet ligt op intrafamiliaal geweld maar op schuld en budgetbeheer. De organisaties die ik bespreek heb ik gekozen door mijn stage, door het werkveld te bevragen en door zelf te ondervinden met welke organisaties het meeste wordt samengewerkt binnen de problematiek intrafamiliaal geweld. Ik heb geluisterd naar het werkveld om de meest relevante informatie te verkrijgen en te onderzoeken.

5.1 CAW ONTHAAL GENT

Als we het CAW Gent als een huis zouden bekijken dan zou het CAW onthaal Gent de eerste persoon achter de voordeur zijn. Het onthaal is zeer laagdrempelig en direct toegankelijk voor iedereen. Elke persoon vanaf 26 jaar kan bij hen terecht met de meest uiteenlopende vragen en problemen. Het onthaal heeft bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren. Personen kunnen zich op verschillende manieren aanmelden: fysiek, telefonisch, via chat en e-mail.

Openingsuren onthaal:

Fysiek: elke werkdag van 9u tot 13u

Op afspraak: elke werkdag van 9u tot 17u

Telefonisch: elke werkdag van 9u tot 17u

Online hulpverlening: elke werkdag van 13u tot 17u

Momenteel maakt het centrum algemeen welzijnswerk reclame met een campagne die vooral focust op het onthaal. Deze bewustmakingcampagne zorgt voor naambekendheid bij de bevolking. Op die manier kan iedereen die het mogelijk nodig heeft zijn weg vinden naar het onthaal en de hulpverlening. Dankzij de campagne krijgen de onthaaldiensten, en dus ook het onthaal van Gent, veel meer aanmeldingen. Voor de inloopmomenten van 9u tot 13u moeten er

bijna dagelijks mensen weggestuurd worden omdat er gewoon niet voldoende tijd, middelen en mensen zijn om iedereen die dag te behandelen. Dit kan ervoor zorgen dat mensen langer moeten wachten op hulp of zelfs dat ze niet meer terugkeren omdat ze hun vertrouwen in het onthaal verliezen. Dit knelpunt werd aangehaald tijdens mijn stage en ook tijdens mijn werkveldbezoek voor het interview. Als stagiaire in het vluchthuis viel het mij enorm op hoeveel aanmeldingen het onthaal dagelijks verwerkt. Op de inloopmomenten zijn er 3 à 4 maatschappelijk werkers die constant gesprekken voeren én ondertussen wordt de telefoonlijn bemand door 1 à 2 maatschappelijk werkers. In de namiddag zijn er gesprekken op afspraak en de online hulpverlening permanenties. De aanmeldingen zijn vaak zeer complex en vragen dus tijd. Het onthaal staat open voor iedereen die er nood aan heeft wat betekent dat er, indien nodig, met (telefonische) tolken gewerkt wordt voor cliënten die geen of weinig Nederlands spreken. Dit kan het proces vertragen of vermoeilijken. Naast dit alles moet elke aangemelde cliënt en de verkregen informatie tijdens de gesprekken ook administratief ingebracht en bijgehouden worden in Regas. Regas is het cliëntinformatiesysteem waar het Centrum Algemeen Welzijnswerk mee werkt. Voor heel wat werknemers is dit een grote last aangezien niet iedereen zo computervaardig is. Dit alles zorgt voor een hoge werklast.

5.1.1 Hoe gaan ze te werk?

Door de laagdrempeligheid van het onthaal krijgen de hulpverleners de meest uiteenlopende problemen te verwerken. Dit gaat van vragen over inkomen, rechten, schulden, huisvesting, seksualiteit, relatieproblemen, genderdysforie, en nog veel meer. Daarbovenop proberen ze de juiste informatie, advies en ondersteuning te geven. De focus van het onthaal ligt voornamelijk op een duidelijke en correcte vraagverheldering. Cliënten komen binnen met hun verhaal. Soms kunnen ze niet meteen uitdrukken wat ze willen of nodig hebben. Dit kan verschillende oorzaken hebben: te veel problemen of vragen, emotioneel zijn, zich niet duidelijk kunnen uitdrukken, onzeker zijn, etc. Op dat moment luistert het onthaal naar hun verhaal en gaat samen met de cliënt op zoek naar de gepaste hulp. Het onthaal heeft een duidelijk zicht op wat het CAW en de samenwerkende diensten in aanbieding hebben. Zo kunnen ze de meest gepaste hulp bieden en/of de cliënt doorverwijzen.

Aanmeldingen betreffende intrafamiliaal geweld zijn meestal complexe situaties. De telefonische of fysieke aanmelding voor opvang of een vluchthuis zijn bijna altijd kritiek en krijgen voorrang op al de andere aanmeldingen. Hoe het onthaal specifiek omgaat met intrafamiliaal geweld zien we bij de praktijkstudie verder in de bachelorproef.

5.2 JAC/JONGERENONTHAAL GENT

Het JAC of het jongerenonthaal van Gent is gegroeid vanuit de alternatieve hulpverlening. Oorspronkelijk was er enkel de traditionele hulpverlening die volledig uitging van het standpunt van de volwassene of ouder. Cas Wouters, een Nederlandse socioloog, stelde dat de alternatieve hulpverlening eerder de kant van het kind of de jongere koos in plaats van alleen naar de ouders te luisteren en hen te geloven. De JAC's zijn een van de meest bekende voorbeelden van de alternatieve hulpverlening gericht op jongeren. De alternatieve hulpverlening groeide sterk vanaf het einde van de jaren '60. De traditionele hulpverlening kampte op dat moment met een almaar stijgend aantal jongeren die hulp zochten. De vragen gingen over experimenteren met drugs, seksualiteit, conflicten met hun ouders, de toenemende vrijheid en hoe ze hier mee moesten omgaan. De traditionele hulpverlening had op dat moment geen idee hoe om te gaan met deze vragen en de jongeren stootten vooral op gesloten deuren. De alternatieve hulpverlening trachtte dit probleem op te lossen door het uitwerken van een nieuwe visie en aanpak.

Waar diensten vroeger de focus legden op één bepaald probleem, bijvoorbeeld seksualiteit, stond het JAC open voor een breder kader aan vragen en problemen. Dit betekent natuurlijk dat JAC-medewerkers zelf ook kennis moeten hebben van een hele reeks problematieken en vragen, net zoals de onthaalmedewerkers, met dit verschil dat de JAC's enkel jongeren van 12 tot 25 jaar opvangen. Aangezien werken met jongeren toch een bepaalde expertise vraagt wordt er van hen verwacht dat ze deskundigheid hebben of opbouwen voor deze specifieke doelgroep.

Het JAC is een laagdrempelig onthaal voor jongeren waar je fysiek kan binnenlopen, maar aangezien ze werken met jongeren wordt er ook veel ingezet op onlinehulpverlening zoals chathulpverlening. Voor jongeren, die meestal vlot zijn met computers en technologie, is dit een zeer laagdrempelig gegeven. Daarnaast kan je anoniem chatten wat het nog aantrekkelijker maakt.

Openingsuren JAC:

Fysiek: elke werkdag van 9u tot 13u en woensdag tot 17u

Op afspraak: avond afspraken zijn mogelijk

Telefonisch: elke werkdag van 9u tot 17u

Online hulpverlening: elke werkdag van 13u tot 19u

Het verschil tussen het CAW onthaal en het JAC is dat het JAC zich richt op jongeren en jongvolwassenen van 12 tot 25 jaar. Net als het CAW onthaal zijn ze een laagdrempelig en direct

toegankelijk onthaal voor alle vragen en problemen die jongeren of jongvolwassenen kunnen hebben. Ze gaan samen met de jongeren op zoek naar de gepaste hulp op basis van correcte vraagverduidelijking. De vraagverduidelijking bij jongeren kan net iets moeilijker verlopen dan bij een volwassene net omdat het jongeren zijn. Het JAC wordt ook door sommige ouders gezien als de oplossing voor problemen met hun kinderen. Als jongeren naar het JAC gestuurd worden door hun ouders maar zelf geen vraag hebben zal de hulpverlening moeilijk verlopen. Het JAC kan indien nodig met (telefonische) tolken werken.

Het JAC komt ook regelmatig in aanraking met intrafamiliaal geweld. Aangezien ze met jongeren vanaf 12 jaar werken zien zij vooral de kinderen uit gezinnen of families met intrafamiliaal geweld. Maar binnen de leeftijdsgroep tot 25 jaar zien ze ook plegers en slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Hoe het JAC specifiek omgaat met intrafamiliaal geweld bespreken we verder in de praktijkstudie.

5.3 CRISISTEAM 'DE SCHELP'

Zowel het CAW onthaal Gent als het JAC/jongerenonthaal Gent zijn zeer laagdrempelige en direct bereikbare diensten maar zoals je hierboven kan lezen zijn deze beperkt in openingsuren en permanentie uren. Mensen met dringende problemen of in een crisissituatie die bijvoorbeeld om 22u 's avonds nog hulp nodig hebben en geen overbrugging kunnen vinden tot de volgende ochtend kunnen dan terecht bij Crisisteam De Schelp. Zij hebben een 24u op 24u permanentie waardoor zowel fysieke of telefonische aanmeldingen mogelijk zijn. Maar, zoals de naam crisisteam al aangeeft, werkt De Schelp enkel met crisissituaties. Mensen die dus geen dringende psychosociale crisisinterventie nodig hebben kunnen bij het CAW onthaal of bij het JAC terecht. Het team biedt zowel mobiele als ambulante crisishulpverlening aan voor volwassenen en minderjarigen van 13 tot 18 jaar die door een crisissituatie onmiddellijk psychosociale hulp nodig hebben. Dit kan gaan van precare psychologische situaties tot opnames voor minderjarigen.

De maatschappelijk werkers in De Schelp moeten, net als bij het JAC en bij het CAW Onthaal een brede waaier aan expertises hebben. Daarnaast moeten ze ook enorm stressbestendig zijn om dringende en snelle beslissingen te kunnen maken. Hun doel is om mensen zo snel mogelijk uit de crisis te halen en ervoor te zorgen dat ze via doorverwijzingen of andere oplossingen de hulp krijgen die ze nodig hebben. De termijnen van hulpverlening in het crisisteam zijn enorm kort, hoe korter de periodes hoe beter. Een belangrijk gegeven in de hulpverlening van het crisisteam is dat zij soms de crisis nog aanwakkeren. Dit lijkt voor velen een raar gegeven, ook in de

hulpverlening. De meeste diensten of organisaties in de hulpverlening werken net naar het voorkomen of doen verdwijnen van de crisis. Het crisisteam wil zo kort mogelijk werken en soms is het nodig om in een moment van crisis de crisis te 'verergeren' net om verandering te verkrijgen. Op die manier is het moeilijk om de crisis tijdelijk te onderdrukken en aan 'oplapwerk' te doen. De specialisatie in crisishulpverlening is iets dat enorm veel vraagt van de hulpverleners.

5.3.1 Hoe gaan ze te werk?

De 24u op 24u permanentie zorgt ervoor dat zich op elk moment mensen in nood zich kunnen aanmelden. Zowel fysieke als telefonische aanmeldingen worden beluisterd en behandeld. De hulpverlener luistert naar het verhaal van de cliënt wat op het moment van een crisis niet altijd een makkelijke opdracht is. Samen gaan ze op zoek naar de juiste zorg. Er wordt zo snel mogelijk gewerkt. Het gebouw waarin het crisisteam zich bevindt heeft de mogelijkheid tot residentiële crisisopvang. Dit wordt echter enkel gebruikt in uiterste nood en er wordt gestreefd naar een zo kort mogelijk verblijf.

Casusvoorbeeld: Een 15 jarig meisje belt aan bij het crisisteam. Ze is heel emotioneel en vertelt dat ze thuis is weggelopen na een zware ruzie met haar ouders. Zowel haar ouders als zichzelf hebben zeer kwetsende dingen gezegd en nu is ze bang om nog terug te keren. De hulpverlener zal dan in gesprek gaan met het meisje en de situatie bekijken. Indien er geen gevaar is voor haar directe veiligheid zullen ze proberen zo snel mogelijk een gesprek te regelen tussen de ouders en het meisje. Dit kan ervoor zorgen dat de crisis tijdelijk aangewakkerd wordt maar dit alles moet zorgen voor verandering.

Het crisisteam kan op deze manier relatief snel en intensief werken. Zo kunnen ze ervoor zorgen dat er geen ondoordachte beslissingen worden genomen door de cliënt (of hulpverlener) wat vooral bij partnergeweld en intrafamiliaal geweld een goede strategie kan zijn. Een voorbeeld van zo een beslissing kan zijn dat het meisje zichzelf iets zou aandoen in de crisis. Ze is wanhopig en ziet geen uitweg meer doordat haar dichte netwerk tegen haar is. Dit kan zeer emotioneel en traumatisch zijn. Daarnaast merken we ook dat de hulpverleners die geen ervaring hebben met intrafamiliaal geweld meegaan in de 'paniek' van de cliënt en een vluchthuis of uithuisplaatsing aanraden. De cliënt zit in crisis, is bang en gaat mee in het verhaal. Als dit echt niet nodig is kan dit de banden met haar netwerk volledig verbreken en kan het meisje in een neerwaartse spiraal terecht komen. Een zo min mogelijke ingrijpende oplossing is altijd de betere oplossing.

5.4 VLUCHTHUIS GENT

Het vluchthuis wordt al uitvoerig besproken in mijn stagevoorstelling in hoofdstuk 2 alsook in mijn praktijkonderzoek. Toch vond ik het belangrijk om het in deze lijst nog te vermelden. Het vluchthuis is namelijk één van de weinige organisaties die enkel met intrafamiliaal geweld werkt. Belangrijk om te vermelden is dat het vluchthuis een groot deel van zijn opname aanvragen krijgt van het CAW onthaal Gent of het JAC Gent. Een opname in het vluchthuis is altijd de laatste oplossing voor de cliënt. Bovendien zijn er heel wat voorwaarden waaraan moet worden voldaan (zie hoofdstuk 2). We kunnen dus stellen dat het vluchthuis de meest extreme en precare situaties van intrafamiliaal geweld te zien krijgt. Om te beslissen of iemand wel of niet wordt opgenomen in het vluchthuis moet er een duidelijke en zo helder mogelijke vraagverduidelijking zijn. Voor de diensten die de intakes en de doorverwijzingen uitvoeren is dit een zeer tijdrovende vorm van hulpverlening. Gezien de dringende en ingewikkelde vorm van deze casussen kunnen er soms dingen fout gaan in het werkveld. Een goede afstemming en communicatie tussen de organisatie is dus een must. Hier wordt in het werkveld dan ook blijvend aan gewerkt o.a. door overlegmomenten tussen de betrokken diensten.

Ik heb tijdens mijn stageperiode mogen deelnemen aan een overleg tussen het CAW onthaal Gent en het vluchthuis in functie van het goed afstemmen tussen de 2 diensten betreffende de opnames. Zowel het onthaal als het vluchthuis gaven aan wat goed loopt en wat nog beter kan. Het onthaal vermeldde dat intrafamiliaal geweld situaties met een crisisfactor en met een mogelijke opname in het vluchthuis enorm veel tijd en werk vraagt van de medewerker, dit bovenop al hun andere aanmeldingen. Het vluchthuis kan rekening houden met die eventuele druk op de medewerkers van het onthaal. Daarnaast stelden de medewerkers van het vluchthuis voor om eventueel ook de situatie van de kinderen te bevragen. Het vluchthuis-team merkt immers vaak dat de kinderen, bij aankomst in het vluchthuis, totaal geen idee hebben wat er gebeurt. Vooral voor oudere kinderen kan dit traumatisch zijn. Algemeen merkt het vluchthuis-team dat bij opnames vooral de situatie van de moeder wordt besproken. De kinderen worden meegerekend in het aantal personen die kunnen opgenomen worden maar verder weet het vluchthuis-team amper iets over de kinderen tot deze aankomen. Speciale medische verzorging, eventuele psychologische problemen of ontwikkelingsachterstand bij kinderen kan belangrijke informatie zijn om bij de opname te vermelden. Deze overlegmomenten en signalen zijn cruciaal voor een vlotte hulpverlening naar de cliënt toe. Want het zijn vooral de cliënten die lijden onder moeilijkheden tussen organisaties.

5.5 CEL PARTNERGEWELD

De cel partnergeweld heeft een zeer belangrijke functie binnen de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld. Zij focussen specifiek op de relatie tussen partners in een geweldrelatie. Via koppeltherapie proberen ze beiden partijen hun verhaal te laten vertellen in de hoop om de geweldcyclus te verbreken. Ze bieden ambulante, mobiele en aanklampende relationele hulpverlening om geweld tussen partners te stoppen. Dit voor personen, koppels en gezinnen met problemen waarbij sprake is van fysiek, psychisch of seksueel geweld.

In het vluchthuis zag ik als stagiaire, net als de rest van het team, vooral de kant van de vrouw. We proberen wel een contextuele kijk te hebben en de pleger(s) mee te betrekken in de begeleiding maar dit is niet zo eenvoudig. We kunnen namelijk niet met beide partijen in gesprek gaan. In mijn eerste stageperiode (academiejaar 2014-2015) kreeg ik de kans om een vorming te volgen van de cel partnergeweld. Daarin zagen we hoe zij werken met zowel de dader en het slachtoffer. Ze deden dit aan de hand van een casusvoorbeeld en een daaraan gekoppelde denkoefening. Op die manier waren we verplicht om in de schoenen van zowel de pleger als het slachtoffer te gaan staan. Deze oefening heeft mijn visie op intrafamiliaal geweld aanzienlijk verbreed. Dat is ook de reden waarom ik deze visie op partnergeweld of geweldrelaties ook in mijn bachelorproef kort wil vermelden.

5.5.1 Casusvoorbeeld en denkoefening vanuit Cel Partnergeweld/Werkmiddel bij koppeltherapie

Zowel de vrouw als de man zitten na het plegen van het geweld hoe dan ook in de 'put'. Beide partners hebben een rol in de relatie en dragen dus verantwoordelijkheid. Als hulpverlener heb je het verhaal van beide partijen nodig om het geweld te 'snappen' en te stoppen. Zowel de man als de vrouw hebben allebei een gevoelige en kwetsbare kant.

Situering: tijdens de uiteenzetting speelt de ene helft van de groep de man (Mohamed) en de andere kant de vrouw (Sarah). Zo komen beide kanten aan bod en komen we ook te weten hoe zowel de pleger als het slachtoffer zich voelen. Vaak wordt er enkel aandacht gegeven aan het slachtoffer maar het verhaal van de pleger is hier even belangrijk. Door deze oefening te maken komen we bijvoorbeeld te weten dat Mohamed zich niet gezien voelt door zijn vrouw, zij is volledig teruggetrokken en kijkt hem zelfs niet aan als hij thuiskomt.

Verhaal Sarah en Mohamed: Sarah doet enorm haar best om de 'perfecte' vrouw te zijn. Ze zorgt voor de kinderen, voor haar schoonouders, voor het huishouden en haar man. Omdat ze zo haar best doet snapt ze niet waarom ze niet buiten mag van haar man. Ze mag niet alleen naar buiten

en heeft geen vrienden of hobby's. Haar man, Mohamed, werkt overdag maar zit vaak op café, komt dan heel laat thuis en is gewelddadig als hij gedronken heeft. Sarah is na een escalatie gevlucht voor haar man en nu mag zij haar kinderen niet meer zien.

Gevoelens die uit rollenspel naar voor kwamen:

Sarah	Mohamed
"Ze snapt niet waarom haar leven zo is"	"Voelt zich niet gezien"
"Ze had de moed te praten over haar probleem met Mohamed maar kreeg toen slaag"	"Hij ziet haar nooit kwaad over de huidige situatie dus wist niet hoe Sarah zich zo voelde"
"Teruggetrokken"	"Is hij wel nog haar n°1"
"Voelt zich minderwaardig en is kwaad"	"In het begin zag hij haar echt graag maar nu voelt hij zich onzeker"
"Ze gaf vroeger haar relatie niet op voor de kinderen"	"Zit liever op café omdat de sfeer thuis niet goed zit, op café voelt hij zich wel gezien"

Als een relatie onder stress komt te staan en de verbinding tussen 2 personen wordt verbroken dan hebben beide personen "coping mechanismen" om met deze verbreking om te gaan. Dit kan terugtrekking zijn zoals in het geval van Sarah of agressie en onderdrukking in het geval van Mohamed. Verbinding in een relatie is enorm belangrijk. We overleven als mens door samenwerking en verbinding.

Het referentiekader is het begin van hoe iemand omgaat met pijn, gekwetst zijn en de verbreking van verbindingen. Als iemand in zijn of haar jeugd gekwetst is geweest zal die persoon moeite hebben met vertrouwen. Als hij of zij tijdens de jeugd in een gezin met geweld opgroeit, zal die persoon geweld normaal vinden en dit ook doorvoeren in het eigen leven. Dit is ook de reden waarom 'Sarah's' op mannen zoals 'Mohamed' valt en omgekeerd. We zien dat vrouwen die een gewelddadige situatie hebben meegemaakt vaak teruggaan of kiezen voor een andere relatie met dezelfde situatie, omdat deze vorm van relatie voor hen normaal is. Voor buitenstaanders is dit vaak moeilijk te snappen omdat buitenstaanders duidelijk het gevaar in de relatie zien.

Hoop is vaak de reden waarom vrouwen terugkeren naar een gewelddadige situatie of er opnieuw in terechtkomen. Ze hopen dat het deze keer beter zal gaan, dat hij veranderd zal zijn of dat het een eenmalig gegeven is. Als een vrouw steeds terugkeert naar een gewelddadige situatie is het

belangrijk te werken met de vrouw en haar duidelijk te maken waarom dit patroon steeds terugkeert. Als ze meerdere relaties heeft met dezelfde problematiek is de enige terugkerende factor zichzelf. Door aan zichzelf te werken kan ze dit vermijden. Dit zijn zeer vooruitstrevende gedachten als je ziet dat vaak de pleger de volledige schuld krijgt en mensen er vanuit gaan dat hij het probleem is en niet het slachtoffer.

5.5.2 Dans van koppels

Het is belangrijk om deze cirkel, manier van met elkaar omgaan duidelijk uit te leggen aan het koppel. Door het een naam te geven zoals 'de dans van koppels' leer je hen dit te visualiseren en om steeds terug te grijpen naar deze cirkel. Zo leren ze begrijpen waarom de partner op die manier reageert op eigen gedrag en vice versa. Elke partner speelt een rol in de relatie. Dit kan de rol van 'aanvaller' of 'terugtrekker' zijn. Deze rollen kunnen doorheen de relatie veranderen maar het is belangrijk dat de persoon zelf weet welke rol hij of zij heeft en welke rol de partner opneemt. Zo krijgen we wederzijdse communicatie en begrip (Scheinkman, 2004, pdf).

Soorten reacties:

- ❖ Terugtrekker <> Aanvaller
- ❖ Aanvaller <> Aanvaller
- ❖ Terugtrekker <> Terugtrekker
- ❖ Aanvaller <> Reactieve terugtrekker*

*Reactieve terugtrekker: deze relaties lijken vaak gezond maar toch wordt er geweld gepleegd achter gesloten deuren. Dit zijn ook vaak de situaties waar de geweldpleger een soort black-out krijgt en waar het slachtoffer haar partner niet meer herkent, "Hij was zichzelf niet, zijn ogen veranderden".

Voorbeeld: In het vluchthuis of een andere residentiële setting kan het kijken naar hoe de moeder omgaat met haar kinderen vertellen welke rol zij speelde in de relatie. Het bestuderen van de moeder/kind relatie kan onthullen welk gewicht de vrouw droeg in de (disfunctionele) relatie. We moeten er ook van uitgaan dat de vrouw niet enkel het slachtoffer is of altijd was. Historisch gezien werd de vrouw enkel afgeschilderd als het slachtoffer dat totaal weerloos was. In sommige gevallen is dit ook effectief zo maar we moeten ons wel bewust zijn van het feit dat beide partijen een rol hebben in de relatie. Geen communicatie zoals in het casusvoorbeeld van Sarah en Mohamed kan voor zware escalaties zorgen als er niet wordt ingegrepen. Leren communiceren en samenwerken aan de relatie kan op dat moment veel problemen oplossen en vermijden. Bij intrafamiliaal geweld zien we vaak dat, zowel de pleger als het slachtoffer, elkaar nog graag zien of toch ooit graag gezien hebben.

5.6 WELZIJS- EN RELATIETEAM

Het welzijns- en relatieteam biedt integrale psychosociale begeleiding. Dit is natuurlijk een zeer brede term daarom heb ik onderzocht wat de dienst specifiek kan bieden en met welke problematieken ze ook regelmatig werken.

Zij bieden het volgende aan:

- begeleiding bij relatieproblemen en in het kader van het scheidingsproces
- begeleiding bij gezins- en opvoedingsproblemen
- bemiddelen in familiezaken
- begeleiding bij persoonlijke problemen zoals zingevingsvragen, verliesverwerking, identiteitsvragen, sociale vaardigheden, contactproblemen, eenzaamheid, etc.
- begeleiding bij ongewenste zwangerschap, seksuele problemen en seksuele identiteit
- begeleiding bij vragen of verwerkingsproblemen bij genderidentiteit en genderdiversiteit.

In deze dienst kan met een tolk gewerkt worden en indien noodzakelijk gaan ze op huisbezoek. Aangezien de cel partnergeweld zich focust op koppeltherapie werken zij vooral met individuen. Ze ondersteunen wel in gesprekken rond het scheidingsproces zoals de regelingen rond kinderen en hoe de relatie gemeenschappelijk kan beëindigd worden. Door te ondersteunen in het scheidingsproces onderscheiden ze zich van de cel partnergeweld, die er vanuit gaat dat het koppel de relatie een kans wil geven. De ondersteuning om een rustige en respectvolle scheiding te bekomen is even belangrijk want vaak is dit niet vanzelfsprekend. Vooral voor de kinderen is een goede regeling en respect tussen ex-partners belangrijk.

Vanuit het vluchthuis wijzen wij vooral vrouwen door die met iemand willen praten over wat ze meegemaakt hebben in het verleden en hoe ze zich nu voelen. Deze gesprekken kunnen ervoor zorgen dat de vrouw haar situatie kan plaatsen en het verwerkingsproces kan inzetten. Het is ook goed om een dienst te hebben waar de vrouwen terechtkunnen met hun verhaal naast hun individueel begeleider in het vluchthuis. Sommige vrouwen hebben zoveel meegemaakt dat ze zich schamen om details bloot te geven aan iemand die ze elke dag zien in de residentiële setting van het vluchthuis. Een buitenstaander die ze 1 keer per week zien en waarbij ze de begeleiding altijd kunnen stopzetten zonder hun verblijf in het gedrang te brengen geeft minder druk om hun volledige verhaal te vertellen.

5.7 OPVANCENTRA GENT:

SCHREIBOOM: OPVANGCENTRUM VOOR VROUWEN

KLEMENSWERK: OPVANGCENTRUM VOOR VROUWEN EN GEZINNEN

Zowel de Scheiboom als Klemenswerk zijn residentiële opvangcentra voor vrouwen met of zonder kinderen in financiële en/of relationele problemen. In Klemenswerk kunnen ook gezinnen verblijven. De centra bieden individueel begeleiding en opvoedingsondersteuning. In de praktijk stemmen ze de zorg af op de nood van de cliënt. Eventuele doorverwijzingen daarin zijn mogelijk. De begeleiding in de opvangcentra zijn minder aanklampend dan bijvoorbeeld het vluchthuis. Eén begeleidingsgesprek per week is verzekerd, meer kan, indien mogelijk en nodig. De opvangcentra zijn net als het vluchthuis betalend en relatief duur. Een volwassen persoon betaalt 25,50 euro per dag (zakgeld inbegrepen) en jongeren onder 12 jaar betalen 15,69 euro (zakgeld inbegrepen). Dit betekent dus ook dat de cliënten een uitkering of loon moeten hebben om daar te verblijven. Daarnaast moeten ze rondkomen met een eetbudget van 5 euro/dag voor een volwassen persoon en 3,20 euro/dag voor een kinderen jonger dan 12 jaar. Voor velen is dit een grote drempel.

De opvangcentra zijn regelmatig volzet. Indien er een plaats vrijkomt, zetten ze deze informatie op een online platform voor opvang dat gedeeld wordt binnen de hulpverlening. In organisaties die opvang voor een cliënt zoeken moeten ze op dat moment zo snel mogelijk reageren. Als het opvangcentrum om 9 uur permanentie heeft bellen er rond die tijd al een aantal diensten voor een aanmelding. Wie eerst is en in aanmerking komt krijgt de plaats.

Vaak verblijven mensen in opvangcentra omdat ze niet meteen een woning vinden. De sociale huurmarkt in Gent heeft wachtlijsten van plus minus 8 jaar en de privémarkt is competitief en duur. Ook het vluchthuis verwijst regelmatig door naar opvangcentra. Dit kan omdat de persoon in kwestie geen geheim adres meer nodig heeft en het dus veilig is in een gewone opvang. Er wordt ook doorverwezen als de persoon meer dan 3 maanden (de streeftermijn van het vluchthuis) in het vluchthuis verblijft en nog geen woning heeft gevonden.

5.8 MAATSCHAPPELIJKE CEL - POLITIE GENT

De maatschappelijke cel van de lokale politie is een cel die voornamelijk bestaat uit maatschappelijk werkers. Sommige zijn gespecialiseerde inspecteurs, dit wil zeggen dat ze ook een politieopleiding hebben gevolgd en dat ze een wapen mogen dragen indien nodig. De meerderheid echter zijn maatschappelijk werkers. Zij staan rechtstreeks onder de leiding van de bureauverantwoordelijke van het Bureau Politiezone Zorg. De maatschappelijke cel biedt kort gezegd bijstand aan de politie bij opvang van slachtoffers in de brede zin van het woord (crisisinterventie en contact opname).

Specifiek bieden ze psychosociale opvang, bemiddeling, kortdurende begeleiding, installeren van hulpverlening of gerichte doorverwijzing, bijstand aan de politie bij problematieken (verontrustende opvoedingssituaties en misdrijf omschreven feiten) rond minderjarigen, aanpak van spijbeldossiers en de daaruit voortvloeiende sociale onderzoeksrapporten. Alsook bijstand aan de politieambtenaar bij de uitvoering van kantschriften jeugdparket en de opmaak van sociale onderzoeksrapporten in VOS en Mof dossiers, ten behoeve van het jeugdparket.

De maatschappelijke cel is dus een gespecialiseerd team met een opleiding maatschappelijk werk die de gewone inspecteurs en politie medewerkers helpt in het omgaan met slachtoffers, minderjarigen en kwetsbaren. Ze komen ter plaatse ter ondersteuning van slachtoffers en geven trainingen aan de inspecteurs die op de eerste lijn staan in belangrijke problematieken zoals intrafamiliaal geweld. De COL 3 en COL 4/2006 was een duidelijk signaal naar de politiezones dat intrafamiliaal geweld een prioriteit moest zijn. Op dat moment is er veel sensibilisering en opleiding nodig om inspecteurs gevoelig te maken voor de complexiteiten in deze problematiek. De maatschappelijke cel van politiezone Gent is daar tot op heden intens mee bezig. Dit zorgt voor een snellere, correcte en accuratere aanpak in het werkveld en vaak op momenten van crisis. De maatschappelijke cel is een positieve evolutie binnen de politie die ervoor zorgt dat slachtoffers meer aandacht en zorg krijgen op cruciale momenten. De politie komt direct in aanraking met levensbedreigende en kritieke situaties waarop het van groot belang kan zijn voor het welzijn van alle partijen dat iemand van de maatschappelijke cel in het werkveld ter plaatse kan komen. Zij kunnen de slachtoffers ondersteunen in hun trauma maar vooral ook de inspecteurs. Inspecteurs krijgen zodanig veel situaties te zien dat ze onmogelijk experten kunnen zijn in alles. De maatschappelijke cel kan met hun expertise in het werkveld mee beslissen over de juiste zorg voor de betrokken personen op dat moment. Dit is bijvoorbeeld de reden dat de maatschappelijke cel direct kan doorverwijzen naar vluchthuizen.

Voor slachtoffers in crisis zijn zij een grote steun en ook achteraf bieden ze nog ondersteuning. Hierbij denken we dan vooral aan de ondersteuning bij klachtindiening. Dit kan voor slachtoffers een confronterend en emotioneel gegeven zijn. De maatschappelijke cel kan hun daarin ondersteunen.

5.9 STALKING ALARM GENT

StalkingAlarm Gent is uniek voor Gent. Het voormalige TeleAlarm (personalarms voor mensen die slachtoffer waren van stalking door hun ex-partner) kreeg in 2014 de naam 'Stalking Alarm'. Deze dienst bevindt zich onder de dienst preventie en veiligheid van de stad Gent. Naar aanleiding van de naamverandering in 2014 kreeg de dienst nieuwe en aantrekkelijke folders. Hierin pakken ze uit met volgende direct aansprekende slogan:

*“Probeert u een nieuw leven op te bouwen, maar wordt u nog voortdurend lastiggevallen of bedreigd door uw ex-partner?
Vreest u soms voor uw leven en dat van uw kinderen?*

Dan kan een StalkingAlarm u misschien helpen!”

Een StalkingAlarm biedt meer veiligheid en steun in en rond de aangemelde woning. Met een simpele druk op een knop wordt de politie gealarmeerd. Deze komt dan zo snel mogelijk ter plaatse. Het StalkingAlarm biedt de tijdelijke extra beveiliging die nodig is om een aantal voor de veiligheid en levenskwaliteit noodzakelijke stappen te (durven) zetten. De aanmelding is volledig gratis als de persoon aan de voorwaarden voldoet.

StalkingAlarm biedt ook een psychosociale ondersteuning op maat, gaande van het opstarten van hulpverlening voor het slachtoffer of de kinderen tot hulp bij uw zoektocht naar een woning of job, deelname aan de lotgenotengroep, etc. De ondersteuning gaat dus verder dan het plaatsen van een alarmsysteem. Het pakket dat StalkingAlarm aanbiedt is op maat gemaakt en rekening houdend met de veiligheid van de cliënten. Er kan een aanvraag tot plaatsing van een StalkingAlarm gedaan worden vanaf de persoon voldoet aan onderstaande voorwaarden.

U kunt een StalkingAlarm aanvragen als u aan volgende voorwaarden voldoet:

- Gestalkt wordt door uw ex-partner
- Een vaste telefoonaansluiting hebt (of bereid bent er een te activeren)
- In de Politiezone Gent woont
- Geen vrijwillige omgang meer hebt met uw ex-partner, tenzij dit strikt noodzakelijk is (bijvoorbeeld in kader van een bezoeksregeling van de kinderen)
- Bereid bent om telkens u het alarm gebruikt, aangifte te doen bij de politie

Als de aanvraag goedgekeurd wordt, hoeft de persoon niets te betalen voor de aansluiting van het StalkingAlarm en de opvolging vanuit de meldcentrale. Enkel de eventuele activeringskosten van de vaste telefoonlijn en het telefoonabonnement zijn voor eigen rekening. De dienst is ook laagdrempelig toegankelijk via de website, e-mail of telefoon (StalkingAlarm, 2015, online).

Een uniek concept dat toch heel wat dossiers per jaar behandelt wat aantoont dat er nood is voor deze vorm van veiligheidsbescherming. Zeker wetende dat het moment waarop het slachtoffer de pleger verlaat een uiterst risicovol moment is voor extreme geweldpleging.

5.10 CONCLUSIES

Aangezien ik de rol van de hulpverlening bespreek bij intrafamiliaal geweld vond ik het cruciaal om in mijn bachelorproef de organisaties die het meest werken met deze problematiek voor te stellen. Het komt immers vaak voor dat de organisaties onderling niet precies weten wie nu wat doet of niet doet. Het CAW is na de fusies één grote familie geworden maar soms moet je even tijd nemen om elkaar te leren kennen. Daarnaast wil ik ook aantonen bij welke organisatie slachtoffers, plegers of jongeren die te maken hebben met intrafamiliaal geweld nu precies terecht kunnen.

Een goede afstemming tussen de organisaties is enorm belangrijk voor de kwaliteit van de hulpverlening en de transparantie van het traject van de cliënt. De onthaaldiensten (CAW onthaal Gent en JAC Gent) die instaan voor vraagverheldering zorgen ervoor dat de cliënt sneller de juiste zorg krijgt. Ook het werkveld wordt minder belast doordat de cliënt meteen in de juiste hulpverleningsvorm zit.

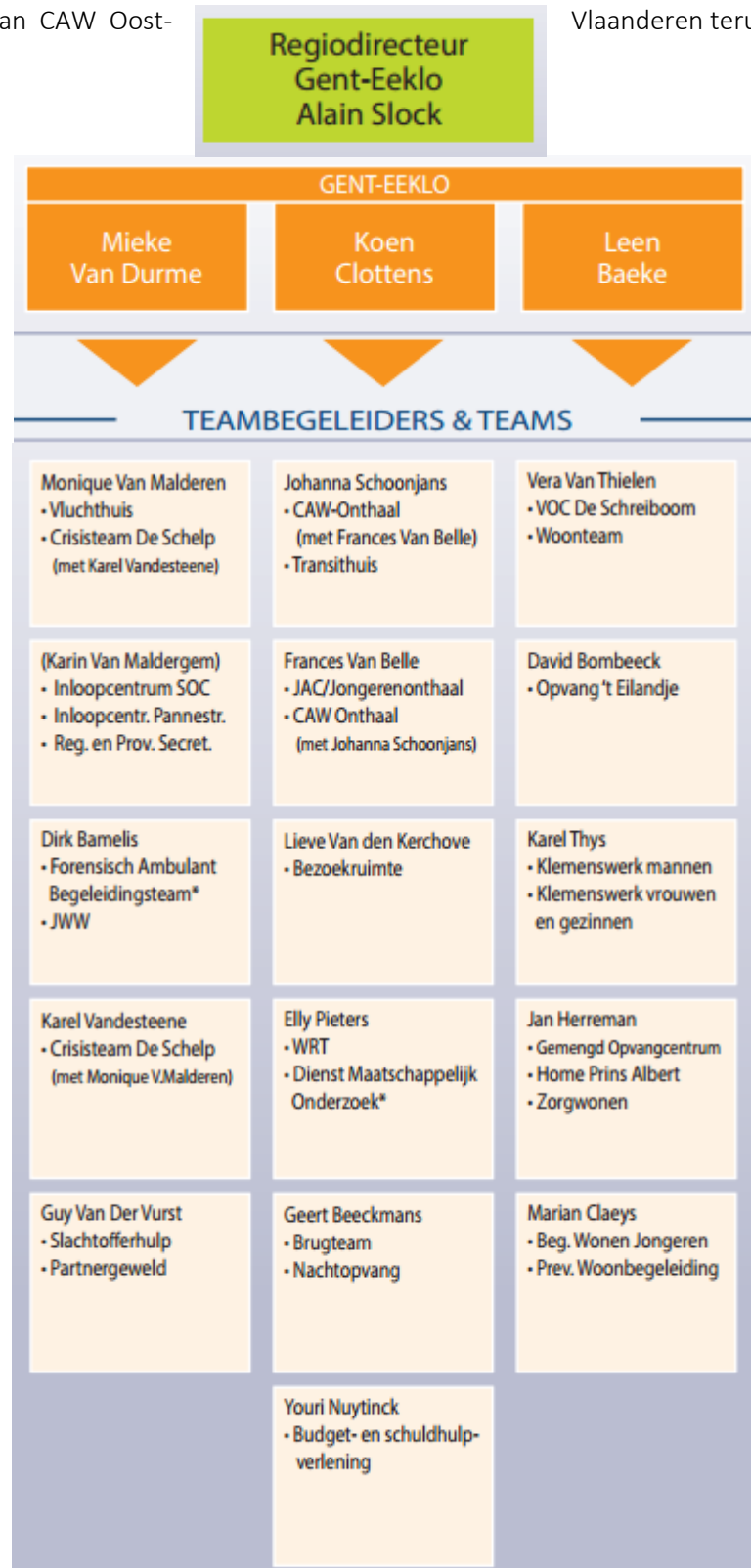
Voor de vluchthuizen weet ik, door te praten met de teambegeleider op stage, dat het nieuwe intakesysteem ervoor gezorgd heeft dat er regelmatig en meer plaatsen in vluchthuizen beschikbaar zijn. De kwalitatieve vraagverheldering zorgt ervoor dat er minder niet-noodzakelijke vluchthuis opnames zijn waardoor er meer plaatsen vrijkomen voor mensen die het echt nodig hebben. Ook de onthaaldiensten zien een duidelijke verbetering nu er regelmatig overleg is met de vluchthuizen.

De middelen, vooral personeelsmiddelen zijn in de hulpverlening sector beperkt. Cruciaal punt hierbij zijn de beperkte permanentie uren in de verschillende organisaties. Het crisisteam is de enige organisatie die 24u op 24u permanentie heeft. We zouden kunnen stellen dat dit als vangnet functioneert voor de andere deelwerkingen, maar ideaal gezien zouden werkingen zoals de opvangcentra en het vluchthuis ook baat hebben bij een hogere permanentie. Vaak zien we cliënten die niet verwachten dat er 's nachts of in het weekend geen personeel aanwezig is. Uit groepsconflicten, die ontstaan als er geen permanentie op de dienst aanwezig is, zien we ook dat dit ook een extra steun voor de groep zou zijn. De hulpverlening wordt steeds meer belast met hulpvragen en complexe dossiers. Het CAW werkt door de reclamecampagne aan naambekendheid wat voor meer aanmeldingen zorgt. Dit zou dan ook moeten leiden tot verhoogde middelen wat spijtig genoeg niet gebeurt. Ze werken met wat ze hebben en komen hier toch ver mee. Maar er is zeker ruimte voor verbetering.

De sector kampt met een enorm hoge werkdruk en er wordt een grote waaier aan expertise gevraagd van de hulpverlening. Dit gecombineerd met de weinig beschikbare middelen zet veel druk op de personeelsleden. Zelfzorg en aandacht voor terugkoppeling van moeilijke dossiers zijn enorm belangrijk. Dit kan snel vergeten worden in de drukte en de stress van de werkdag maar als hier geen aandacht voor is zal dit later zijn tol eisen. De sector heeft niet voor niets een hoog burn-out aantal.

Kinderen (onder de 12 jaar). Doorheen mijn literatuurstudie, mijn werkveldstudie en mijn ervaring op stage merk ik dat er amper mogelijkheden zijn voor kinderen onder de 12 jaar. Het JAC en De Schelp werkt vanaf 12 jaar maar wat dan met crisissituaties of hulpvragen van jongere kinderen? Waar kunnen zij terecht? Ik heb het gevoel dat dit een vergeten groep is. In het vluchthuis merken we vaak dat er geen laagdrempelige mogelijkheden zijn voor deze kinderen. Vaak moeten er al ernstige beslissingen genomen worden om hulp te bieden. Opnames, time-out programma's, CLB's, het vertrouwenscentrum kindermishandeling, observatie centra, etc. Dit zijn wel mogelijkheden maar deze zijn vaak al te extreem. Opvoedingsondersteuning is ook iets wat residentiele diensten meestal aanbieden maar wat als de ouders niet meewerken? Moet er

dan meteen een parket melding komen? Thuisbegeleiding is ook een optie maar deze werken vaak enkel vanaf het moment dat de ouders of één van de ouders een woning hebben. Moet het kind dan maanden wachten tot er een woning gevonden is? Meer aandacht, mogelijkheden of afstemming tussen diensten voor -12jarigen zou een absolute meerwaarde zijn voor het werkveld. Hieronder geef ik nog het organogram van het CAW regio Gent-Eeklo mee. Ik hoop hiermee de teams binnen de regio te visualiseren. Bij de bijlagen kan je ook een volledig organogram van CAW Oost-Vlaanderen terugvinden.

Er valt heel wat literatuur te vinden over intrafamiliaal geweld, partnergeweld, familiaal geweld en geweld in het algemeen. Toch kan ik zeggen dat er relatief weinig of geen recente praktijkonderzoeken zijn. Je moet ook echt op zoek gaan naar informatie of onderzoeken rond dit onderwerp. Zowel het boek “Kans op slagen. Een integrale kijk op geweld” van Kris De groot en Tina De Gendt dateert uit 2007. Ook het CAW werkdocument “*Aan de slag! Werken rond partnergeweld binnen de context van een CAW*” dateert uit 2007. Als we zien hoe de problematiek steeds evolueert in complexiteit en vorm denk ik dat het goed zou zijn om meer praktijk studies uit te voeren. Daarnaast vond ik het opvallend hoeveel aangiftes van intrafamiliaal geweld er jaarlijks zijn. Het cijfermateriaal vrijgegeven door de federale politie laten toe per regio en stad te gaan kijken hoeveel aangiftes er zijn. Persoonlijk vond ik dit een interessante ontdekking al is het maar om aan te tonen dat een slachtoffer niet alleen is. Met een gemiddelde van meer dan 45 000 aangiftes per jaar kunnen we zeggen dat intrafamiliaal geweld geen klein probleem is in onze maatschappij.

De cyclus van geweld is volgens mij cruciaal voor de hulpverlening. Als je mensen kan doen inzien waar geweld vandaan komt en welke rol beide partijen spelen kan je volgens mij altijd werken aan verandering. Deze cyclus meer bekend maken bij het grote publiek zou stereotypen kunnen vermijden. Uitspraken zoals, “*Maar ga dan toch gewoon weg!*” worden snel gemaakt maar lossen niets op. Algemeen merk ik dat er weinig vorming of bekendmaking is rond dit hele onderwerp. Geen enkele van de onderzochte organisaties doet aan sensibilisering. Dit zou volgens mij wel een grote meerwaarde bieden. Door correcte informatie te geven over wat partnergeweld is kan het zijn dat slachtoffer of pleger zelf tot het inzicht komen dat ze in een geweldrelatie zitten. Zoals besproken weten sommige mensen niet dat geweld niet ‘normaal’ is en zoeken ze daarom geen hulp. Daarnaast kan het ook buitenstaanders helpen om signalen op te pikken en het slachtoffer of pleger aan te spreken hierover. De aangifte cijfers liegen niet. Intrafamiliaal geweld is een groot probleem. Bewustmaking en vorming bij de bevolking kan volgens mij helpen om al de slachtoffers die nog geen hulp hebben deze te laten bekomen. Nederland heeft in 2009 een bewustmakingcampagne opgezet rond intrafamiliaal geweld. Hier hebben ze zangeres ‘Do’ en actrice ‘Carice Van Houten’ voor ingezet. ‘*Zingen in het donker*’ is een sensibiliseringfilm met bijpassend campagnelied, ‘Laat het nu maar vrij’ door Do (te beluisteren op YouTube). Dit kwam uitvoerig in de media, wat heel wat gesprekken startte. Ik denk dat Vlaanderen ook wel een campagne kan gebruiken.

HOOFDSTUK 6: DE ROL VAN DE HULPVERLENING BIJ IFG

In dit hoofdstuk wil ik de realiteit in het werkveld omschrijven betreffende intrafamiliaal geweld. Ik heb zelf veel kennis en ervaring opgedaan door mijn 2 stageperiodes in het werkveld.

Daaruit heb ik vijf organisaties gekozen om dieper op in te gaan aan de hand van interviews en werkveldbezoeken. Ik heb persoonlijk de organisaties bezocht en gepraat met de door de organisatie zelf gekozen persoon. Al de geïnterviewden staan in een functie van maatschappelijk werker en hebben voldoende ervaring en kennis om hun organisatie te vertegenwoordigen, dit was voor mij belangrijk om de kwaliteit te garanderen. Het was een enorm leerrijke ervaring om in een werking te gaan staan en te praten over intrafamiliaal geweld. Door de beperkte middelen was het niet altijd eenvoudig om iemand te pakken te krijgen voor een interview. Ik heb dus bij elke organisaties mijn onderzoeksopzet duidelijk uiteengezet (via mail of telefoon) en ik heb een semi gestandaardiseerde vragenlijst doorgestuurd. Zo kregen de organisaties een idee van de vragenlijst. Tijdens het interview zelf merkte ik dat het werkveld en de geïnterviewden verkozen om gewoon te praten met de vooropgestelde vragen als leidraad. Ik wil graag elke organisatie bedanken om tijd vrij te maken om deel te nemen aan mijn onderzoek. De gesprekken waren voor beide partijen zeer interessant. Ook omdat ik mijn reeds opgedane kennis al kon doorgeven. Dit bevestigde voor mij het nut van mijn onderzoek voor het werkveld.

Hieronder begin ik met de visie op intrafamiliaal geweld die het CAW hanteert. Daarna bespreek ik de hulpvragen van de cliënten zelf. Ik vond het belangrijk om de verwachtingen van de cliënten ten opzichte van de hulpverlening te bekijken en hoe effectief de rol van de hulpverlening is. Daarna ga ik in op mijn bevindingen tijdens de interviews en werkveldbezoeken.

6.1 VISIE OP INTRAFAMILIAAL GEWELD VANUIT HET CAW

Voor zowel punt 6.1 als 6.2 heb ik beroep gedaan op het werkveld zelf. Zo verkreeg ik een document van de teambegeleider (van Crisisteam, De Schelp en Vluchthuis Gent) dat in het werkveld ontstaan is en nog dagelijks gebruikt wordt. In 2007 heeft het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen volgende tekst gepubliceerd:

‘Aan de slag! Werken rond partnergeweld binnen de context van een CAW’.

In het document vertrekt de visie op de problematiek vanuit een contextuele kijk op geweld. Het CAW wil er dus voor pleiten om, waar mogelijk en relevant, de andere persoon (partner, familie, kinderen, etc.) te betrekken in de hulpverlening. Dit betekent echter niet dat ze die persoon fysiek moeten betrekken bij de hulpverlening. De problematiek van geweld gaat vaak over macht en op dat moment zou dit geen positieve inbreng hebben. Indien het gevaar dus te groot is kan de persoon enkel in gedachten of gesprekken meegenomen worden maar moet hij of zij niet fysiek betrokken worden. In het belang van de cliënt in de hulpverlening kan de persoon ook volledig niet betrokken worden.

Deze visie zorgt er ook voor dat we spreken over plegers en slachtoffers, ‘partners’ of over de ‘cliënt’, omdat het geweld zowel van mannen naar vrouwen kan zijn als van vrouwen naar mannen, mannen naar mannen en vrouwen naar vrouwen. Daarnaast gaan ze er ook van uit dat niet elke vorm van partnergeweld in een zuiver slachtoffer- en plegerschap kan ingedeeld worden. De dynamiek van geweld speelt vaak een belangrijke rol. Dit bespreek ik ook in het vorige hoofdstuk bij de werking van de cel partnergeweld (kwetsbaarheidscirkel van Scheinkman). Binnen deze dynamiek hebben we het over communicatiepatronen en rolpatronen die een relatie kenmerkt. Het herkennen van het aandeel van beiden partners is hierin cruciaal. Deze aandelen kunnen we als een continuüm zien:

- Interpersoonlijke dynamiek: Hier gaat het om een relatie waar beide partners een samenspel hebben tot het geweld. Dit is het uiteinde van het continuüm van het aandeel van beide partners. We zien in deze relaties duidelijk de vicieuze cirkel ontstaan van geweld (besproken in hoofdstuk 3, geweldcyclus). Als er in deze dynamiek niet ingegrepen wordt of als het koppel geen hulp zoekt zal de cyclus steeds sneller doorlopen worden. Dan kan men spreken van een neerwaartse spiraal. Op deze manier blijft het geweld doorgaan.

- Intrapersoonlijke dynamiek: Op het andere uiteinde van het continuüm bevindt zich de situatie waar één van de partners een psychiatrische aandoening heeft. Hier wordt de relatie dus beïnvloed door intrapersoonlijke factoren van deze partner. Hier spreken we meestal niet van een dynamiek tussen de partner maar komt het geweld door de ene partner.

Het is belangrijk om de positie van de cliënten te bepalen op dit continuüm om te zoeken naar welke hulpverlening het meest relevant is. Bevindt het koppel zich op de interpersoonlijke dynamiek kant dan kan er gezocht worden naar een oplossing tussen en voor beiden. Koppeltherapie bij de cel partnergeweld is op dat moment een optie. Bevindt het koppel zich aan de andere kant dan kan de hulpverlening beter focussen op individuele begeleiding en zorg. Het is niet altijd mogelijk om te werken met beide partijen of koppels in intrafamiliaal geweld en soms zelfs volledig af te raden.

In de visie van het CAW is het ook belangrijk om rekening te houden met de gevolgen voor de kinderen. Zoals eerder besproken zijn er altijd gevolgen voor de kinderen ook als ze geen fysiek geweld ervaren. De kinderen in beeld brengen bij de hulpverlening is dus belangrijk.

Om eventuele gevaren in te schatten moet de hulpverlener zelf de kinderen in beeld brengen. Ervaring leert ons dat de ouders vaak niet bezig zijn met de kinderen als ze zelf in een conflict en trauma zitten. De kinderen op dit moment bevragen (op een niet-veroordelende manier) kan de ouders bewust maken van wat het geweld met hun kinderen doet.

Intrafamiliaal geweld is een complex thema. *Cliënten die ermee geconfronteerd worden zijn vaak geen hulpvragers maar eerder signaalgevers* (CAW, 2007). Zoals ik eerder al aangaf ligt de werkdruk bij de hulpverleners enorm hoog en wordt er veel verwacht van hulpverleners. Ook het CAW geeft aan dat de hulpverleners die werken met intrafamiliaal geweld een grote expertise moeten hebben rond het thema, de signalen en de gevolgen. Dit is nodig om intrafamiliaal geweld te interpreteren en te herkennen.

De visie binnen het CAW geeft ook aan dat werken met intrafamiliaal geweld betekent *met eigen waarden en normen aan de slag gaan*. De hulpverlener moet willen werken met geweld en een goed zicht hebben op zijn eigen ervaringen, waarden en normen hierrond. Deze goede kennis en zelfkennis zal de hulpverlening verbeteren en het helpt de hulpverlener aan te geven wat hij of zij wel of niet (nog) aankan (CAW, 2007).

Tot slotte wil het Centrum Algemeen Welzijnswerk en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen beklemtonen dat een goede aanpak van intrafamiliaal geweld vraagt om een nauwe samenwerking tussen verschillende sectoren en diensten. Het is dus noodzakelijk om netwerken op te zetten rond dit thema om intrafamiliaal geweld effectief aan te pakken. De complexiteit van het probleem laat geen 'snelle oplossingen' toe.

6.2 HULPVRAAG VAN DE CLIËNT

We zien dat cliënten die te maken hebben met intrafamiliaal geweld vooral signaalgevers zijn. Welke soorten hulpvragen hebben ze dan? Aangezien ik de rol van de hulpverlening bespreek vond ik het belangrijk om de hulpvragen van de cliënten te onderzoeken. Het CAW heeft deze opgesplitst in 4 verschillende partijen (soorten cliënten) die hulp vragen. Namelijk het volwassen slachtoffer, de pleger, beide partijen of een koppel en de jongere of het kind. Hieronder bespreek ik welke hulpvragen betreffende intrafamiliaal geweld bij de onthaal en intakediensten (meestal) voorkomen.

- Er is geen duidelijke hulpvraag: cliënten komen niet altijd met een hulpvraag of vraag naar de onthaaldiensten. Vaak weten ze niet goed waarom ze komen. Soms worden ze gestuurd door iemand of door een andere dienst (familie, vrienden, werkgever, etc.). Bij partnergeweld komt het vaak voor dat buitenstaanders aandringen zodat de persoon hulp gaat zoeken. Het onthaal moet hier rekening mee houden om een duidelijk en correcte vraagverheldering te 'activeren'.
- Hulpvragen van een volwassen slachtoffer van intrafamiliaal geweld: Hier zijn er verschillende soorten hulpvragen. Het slachtoffer wil praten over het geweld. Dit kan opluchten en een eerste stap zijn. Erkenning geven is hier belangrijk. Daarnaast kan het slachtoffer het geweld willen stoppen met het doel bij de partner te blijven. Ook kan het slachtoffer (tijdelijk) weg willen bij de pleger. Als

het slachtoffer levensgevaar loopt door een huidige situatie van geweld of door geweld uit een geweld relatie uit het verleden (stalking) is het belangrijk snel te handelen en de persoon weg te halen uit de situatie.

- Hulpvragen van de pleger van intrafamiliaal geweld: De pleger wil praten over het geweld. Hier is het belangrijk de persoon niet te veroordelen maar erkenning te geven en door te verwijzen naar de juiste zorg om het geweld te stoppen. Als het slachtoffer weg is van de pleger kan deze verschillende hulpvragen hebben. Dit kan gaan van hulp om het geweld te stoppen, hulp om het slachtoffer terug te zien, hulp bij een regeling voor de kinderen, etc. Het kan ook voorkomen dat de pleger weg is bij het slachtoffer maar dat het slachtoffer dit niet wil aanvaarden. Hier kan de pleger ondersteuning nodig hebben om met deze situatie om te gaan.
- Hulpvragen van beide partijen in intrafamiliaal geweld: Ze willen bij elkaar blijven en het geweld stoppen, ze willen nagaan of ze nog bij elkaar willen blijven of ze willen met onderlinge toestemming scheiden. Dit zijn de meest voorkomende vragen van koppels. Het is belangrijk om geen van beiden te veroordelen maar erkenning te geven en hen de beste zorg aan te bieden. Ze komen samen om de cirkel te doorbreken en dit is een grote stap die erkend moet worden.
- Hulpvragen van jongeren rond intrafamiliaal geweld: De jongere wil over het geweld praten. Dit kan geweld op zich zijn alsook geobserveerd geweld in zijn omgeving. Het kan ook dat de jongere (tijdelijk) weg wil bij zijn ouders. Hier mag er niet te snel gehandeld worden. De mogelijkheid tot bemiddeling moet altijd onderzocht worden want eens de jongere thuis weg is kunnen alle bruggen verbrand zijn. Het kan ook nog dat de jongere iemand kent die betrokken is bij intrafamiliaal geweld en hierover wil praten of hulp wil vragen.

Voor elk van de 4 soorten cliënten is er een specifieke begeleiding. Voor individuen is er individuele begeleiding, voor koppels is er koppelbegeleiding bij de Cel Partnergeweld en voor jongeren is er het JAC. Deze aangepaste soorten hulpverlening en hun doelen bespreken we hieronder verder.

6.3 WERKVELDONDERZOEK NAAR DE ROL VAN DE HULPVERLENING

Hoe gaat het CAW en betrokken diensten nu specifiek tewerk betreffende intrafamiliaal geweld? Hieronder bespreek ik per soort cliënt een aantal methodieken en aandachtspunten uit het werkveld. Ik heb belangrijke uit het werkveld ondervonden aandachtspunten en doelen gekozen en hieraan methodieken gelinkt. Alles bespreken is niet mogelijk aangezien het werkveld aangeeft dat de problematiek heel divers en complex kan zijn en dat elke hulpverlening anders is. Hulp op maat van de cliënt wordt dan ook vaak toegepast.

- Individueel begeleiden van een volwassen slachtoffer:

Aandachtspunten/doelen	Methodieken
<p>Erkenning geven: voor de cliënt kan werken rond veiligheid en andere thema's, hebben zij de nodige erkenning nodig in wat ze meegemaakt hebben.</p> <p>Zo kan er een basisinzicht in eigen traumatisering verworven worden.</p>	<p>Doorverwijzingen naar het welzijns- en relatieteam of CGGZ die specifiek met traumaverwerking werken.</p>
<p>Een zicht krijgen op de huidige situatie en de mogelijkheden.</p>	<p>Werken met de geweldcyclus kan hier toegepast worden. Een beeld krijgen op het geweld kan het doen stoppen of voor plaatsing zorgen. Het tweesporenbeleid van het vluchthuis uitleggen kan de mogelijkheden voor de cliënt aantonen zodat zij een keuze kunnen maken.</p>
<p>Werken aan onderliggende patronen van geweld zoals een laag zelfbeeld, geen zelfrespect, depressie, etc.</p>	<p>Een doorverwijzing naar CGGZ of het welzijns- en relatieteam kan bij langdurige psychologische problemen. Daarnaast zijn er ook de individuele begeleiders in de residentiële settingen die hierrond werken. Bijvoorbeeld door te luisteren en het zelfbeeld te herstellen door de 'ik was, ik ben, ik wil zijn oefening' of het 'kwaliteitenspel' (beiden geven inzicht in wat de persoon wilt, wat ze al hebben en hoe ze hun doel kunnen bereiken).</p>
<p>De invloed van het geweld op kinderen bespreken om hier inzicht in te krijgen en zo met de kinderen aan de slag te kunnen gaan. Als de ouders niet inzien dat er een probleem is kan het moeilijk zijn om de kinderen hulp te bieden.</p>	<p>Door de kinderen te bevragen en te bespreken kan er inzicht komen in de gevolgen van het geweld op de kinderen. Dit kan gevolgd worden door opvoedingsondersteuning in residentiële settingen, ondersteuning in de woning of op de school van de kinderen.</p>

- Individueel begeleiden van een pleger

Aandachtspunten/doelen	Methodieken
Basisinzicht verwerven in risicofactoren, oorzaken en gevolgen van gewelddadig gedrag.	Veroordeel hier het geweld en niet de persoon. Luister naar de context en eventuele oorzaken in het verleden van de cliënt. Geef hem inzicht in wat hem of haar geweld doet plegen zodat hij dit kan herkennen. Als hij de oorzaken herkent kan hij actief werken aan ander gedrag
Bespreek de invloed van geweld op kinderen.	De hulpverlener moet aandacht hebben voor de kinderen in de hulpverlening en deze bespreken of bevragen. Inzicht in de gevolgen op de kinderen kan verandering activeren. Vaak worden kinderen door de ouders 'vergeten' tot ze erop gewezen worden.
Inzicht krijgen op de situatie en mogelijkheden om het geweld te stoppen en een nieuwe weg te kunnen inslaan.	De geweldcyclus kan hier een hulpmiddel zijn. Visualisatie van de rollen en het geweld zorgt voor beter inzicht. Ook de kwetsbaarheid cyclus van Scheinkman kan inzicht geven in de rollen en gevoelens van beide partijen waardoor er meer begrip komt
Doorverwijzingen naar gespecialiseerde organisaties binnen het CAW of CGGZ kunnen noodzakelijk zijn bij depressie, zelfdodingsgedachten, etc. Als de hulpverlener vreest voor levensbedreigende situaties van volwassenen en/of kinderen kan ook politie en justitie ingeschakeld worden.	

- Begeleiden van een koppel

Aandachtspunten/doelen	Methodieken
De expertise van de Cel Partnergeweld is werken met het koppel rond de relatie. Zij zullen met het koppel werken rond het geweld zowel de oorzaken, de gevolgen en hoe ze het geweld kunnen stoppen.	De geweldcyclus en kwetsbaarheidscyclus van Scheinkman kan inzicht geven in hoe het geweld ontstaat en welke rollen of verantwoordelijkheid beide partijen nemen. Als dit inzicht er is kan er gewerkt worden aan verandering. Het is hier heel belangrijk om op een open en veilige manier te communiceren en te leren communiceren.
Met het koppel een concrete planning maken rond relatieherstel of relatiebeëindiging.	Het kan zijn dat bij het begin van de koppeltherapie één partij of beide partijen niet zeker zijn of ze de relatie willen

	<p>verderzetten of beëindigen. Als er twijfel is wil dit meestal zeggen dat de partijen de relatie toch een kans willen geven. Dit moet eerst uitgeklaard worden want als één van de twee nog te veel neigt naar het verbreken van de relatie kan dit de koppelgesprekken tegenwerken. Dit kan via het opmaken van een werkplan of actieplan en gesprekken met de hulpverlener</p>
<p>Met het koppel de verantwoordelijkheid nemen rond de veiligheid voor alle gezinsleden.</p>	<p>Stel dat na een escalatie een koppel zich aanmeldt om te werken aan hun geweldsituatie. Het kan op dat moment niet veilig zijn om beide partijen terug naar huis te sturen (al dan niet met kinderen). Een 'time-out' kan dan relevant zijn. Het vluchthuis biedt 'time-out' momenten aan. Zo kan het slachtoffer even tot rust komen en rustig nadenken over wat hij/zij wil doen. Later kan dan koppeltherapie en of individuele therapie doorgaan.</p>
<p>Met het koppel werken rond de gevolgen voor de kinderen.</p>	<p>De problematiek kan grote gevolgen hebben voor kinderen. Deze gevolgen moeten besproken worden om de ouders tot inzicht te brengen. Vanaf dan kunnen ze beslissen de kinderen in veiligheid te brengen of hun verantwoordelijkheid als ouders (opnieuw) op te nemen en het geweld te stoppen.</p>

- Begeleiden van een kind of jongere

Aandachtspunten/doelen	Methodieken
<p>Ook kinderen moet de mogelijkheid geboden worden om over geweld te praten. Bekijken wat het geweld met het gedrag van de kinderen doet, met de kinderen praten over het geweld, eventueel groepsbegeleiding organiseren.</p>	<p>Instrumenten zoals de 'doos vol gevoelens', Axenroos en gespecialiseerde boeken zijn hulpmiddelen om met kinderen te praten over geweld en hun gevoelens hierbij.</p>
<p><u>Opmerking:</u> in mijn zoektocht naar begeleidingsvormen viel het mij op dat er voor de kinderen amper iets bestaat. Dit is opvallend als ik zie dat er voor volwassenen te veel doelen en methodieken zijn om allemaal specifiek op te sommen. In het werkveld zelf zien we dat er amper kinderwerking in residentiele settingen aanwezig is.</p>	

6.4.1 Voorbereiding

Toen ik op mijn stageplaats liet weten dat ik graag iemand van het onthaal wilde interviewen werd er door verschillende mensen één persoon naar voor geschoven, iemand met 35 jaar ervaring in de hulpverlening en een verleden in de specifieke hulpverlening met intrafamiliaal geweld. De persoon in kwestie had nog in het vluchthuis gewerkt en stond mee aan de opstart van de Cel Partner geweld vanuit de nieuwe visie op partnergeweld. Het leek mij dan ook de ideale persoon met de juiste ervaring voor mijn interview. Ook vanuit het CAW onthaal zelf werd zij voorgesteld als beste vertegenwoordiger in deze problematiek. Ik was dus zeer enthousiast om haar te interviewen en maakte snel een afspraak.

6.4.2 Interview

Bij aankomst aan het onthaal stond ik even stil en bedacht ik dat ik dezelfde weg zou afleggen als een cliënt met een hulpvraag. Ik lette op de open voordeur en de trappen ervoor die je moet nemen om de voordeur te bereiken. Ik kon mij voorstellen dat de trappen voor sommige mensen hetzelfde betekenen als een berg beklimmen. Toch vond ik het onthaal zeer laagdrempelig en toegankelijk. De 2 vrijwilligers aan het onthaal waren vriendelijk en lieten weten dat ik aanwezig was. Het onthaal bevindt zich in een mooi gebouw. De wachtzaal was functioneel ingericht en ik merkte ook speelgoed op. Ik werd naar boven geroepen en kreeg de 2 telefoon permanentielijnen te zien alsook de bureaus van de werknemers. Beneden heeft het onthaal naast de wachtzaal ook 4 gesprekruimtes. Op dit moment was ik verrast van hoe 'klein' de dienst eigenlijk was. Door mijn ervaring op stage en de verhalen die ik te horen kreeg had ik het gevoel dat het onthaal enorm veel aanmeldingen verwerkte en hier ook echt zijn tijd voor nam. Ik had dus eerder een soort telefooncentrale verwacht met een permanentie van zeker meer dan de 5 à 6 mensen per dag die er werken. Hierbij merkte ik meteen hoeveel het onthaal doet met beperkte middelen.

Ik werd zeer warm en hartelijk ontvangen door de medewerker en iedereen die op de dienst aanwezig was. Er kwamen ook een paar mensen kijken omdat ze gehoord hadden dat er een stagiaire van het vluchthuis aanwezig was. Voor het interview startte stelde de onthaal medewerker een aantal vragen over het vluchthuis. Hoe het er nu aan toeging, wat de trends waren en hoe de doorwijzingen liepen. Door haar verleden in het vluchthuis had ik verondersteld dat zij op de hoogte was van deze zaken, wat dus niet klopte. De communicatie tussen diensten in het CAW verloopt vaak niet zoals gewenst. Ik had het gevoel dat de diensten onderling niet op

de hoogte zijn van elkaars werking tenzij het ook relevant is voor doorverwijzingen of de eigen werking. Na een korte 'vluchthuis update' startte het interview.

De geïnterviewde vertelde dat ze in het onthaal geen specifieke opleiding rond intrafamiliaal geweld gevolgd had, wel in het vluchthuis. Om haar kennis te verbreden en om haar hulpverlening in het onthaal te verbeteren volgde ze de via het CAW een driejarige opleiding oplossingsgerichte hulpverlening. Deze vorm van hulpverlening krijgt meer en meer een focus in de hulpverlening. Op mijn stage zag ik die ontwikkeling ook. Mijn mentor volgde tijdens mijn eerste stageperiode ook een cursus oplossingsgericht werken in de hulpverlening. Het was interessant om te zien dat ze dit dan toepaste in de praktijk. Ik heb deze vorm ook vaak gebruikt in mijn hulpverleningen op stage.

De geïnterviewde beschreef haar definitie van intrafamiliaal geweld als volgt:

“Gezin en familierelaties waarin er conflicten zijn. Partnergeweld op zich is te beperkt, intrafamiliaal geweld is een bredere en daarom betere term voor de problematiek. De dynamiek tussen koppels is enorm belangrijk. Beide kanten van het geweld moeten bekeken worden”

Ze kon niet precies zeggen hoe vaak het onthaal in aanraking komt met intrafamiliaal geweld, soms is dit dagelijks of meermaals per dag en andere periodes wekelijks. Ze hield het op veel of heel veel. De aanmeldingen kunnen zowel telefonisch als fysiek zijn en komen via verschillende diensten alsook door de cliënten zelf. Cliënten worden meestal doorverwezen door het OCWM, werkgevers, politie, dokters en deelorganisaties van het CAW Omdat de leeftijd, herkomst, taal en de sociale economische status zeer divers is, kan ze geen profiel geven van een intrafamiliaal geweld cliënt, wel geeft ze aan dat het vooral vrouwen zijn die hulp komen vragen.

Bij aanmelding zal het onthaal luisteren naar het verhaal van de cliënt of de dienst die de cliënt aanmeldt. Indien mogelijk vraagt het onthaal wel altijd om de cliënt zelf te spreken. Fysieke gesprekken verlopen veel vlotter dan telefonische aanmeldingen. De cliënt is dan aanwezig op de dienst en dan kan je zoveel vragen stellen als nodig is. Via de telefoon loopt dit vaak iets anders. Bij intrafamiliaal geweld situaties is er vaak een tijdsdruk voor opvang in een vluchthuis of voor een andere gepaste oplossing. De meeste aanmeldingen voor vluchthuis Gent komen telefonisch. Het zijn crisissituaties omdat de personen zich in een andere stad begeven en snel veiligheid nodig hebben op een geheim adres. Deze aanmeldingen krijgen voorrang en worden zo correct en snel mogelijk behandeld.

De hoofdfocus van het onthaal ligt dus op een correcte vraagverheldering en gepaste doorverwijzing naar de juiste zorg voor de cliënt. De werknemers geven indien relevant en nodig een korte psychosociale hulpverlening van een aantal gesprekken. Meestal wordt er doorverwezen naar een gespecialiseerde dienst. De onthaaldienst probeert altijd om de minst ingrijpende hulpverlening aan te reiken. De geïnterviewde vertelde dat, van de 10 aanmeldingen voor een vluchthuis, er maar 2 effectief vluchthuis situaties blijken te zijn. De opties bemiddeling, gesprekken of therapie worden eerst bekeken. De onthaalmedewerkers werken rationeel en objectief en gaan niet mee in de paniek van de cliënt. Enkel op die manier kan de beste hulpverlening gevonden worden.

De geïnterviewde gaf zelf een aantal knelpunten aan bij het werken met intrafamiliaal geweld:

- Een duidelijke en kwalitatieve vraagverheldering via telefoon is moeilijk. Dit legt een enorme druk op de hulpverlener.
- Er is te veel focus op het verwijderen van de vrouw en kinderen uit de geweldsituatie. Vrouwen en kinderen zijn vaak de zwakste in de geweldrelatie en toch zien we dat zij degenen zijn die de woning moeten verlaten. Dit zou anders kunnen.
- Wachtlijsten in opvangcentra en diensten zoals de geestelijke gezondheidszorg zijn een probleem bij een gepaste doorverwijzing. Het onthaal zoekt echter altijd een oplossing ook als dit niet meteen de beste is.
- Woonproblematiek: de sociale huurmarkt heeft lange wachtlijsten en de privé huurmarkt is enorm competitief en duur. Hierdoor kan het lang duren voor er een woning gevonden wordt met als gevolg langere wachtlijsten in de opvangcentra. Bij deze problematiek is nazorg zeer belangrijk, zeker als we zien dat de geweldcyclus zich vaak herhaalt of dat de problematiek van generatie tot generatie doorgegeven wordt. Hier zou ook meer aandacht mogen voor zijn.

6.4.3 Besluit

De intrafamiliaal geweld problematiek komt veel voor in het werkveld en door de complexe aard kan dit een moeilijk gegeven zijn voor de hulpverlener. Aanmeldingen van buiten Gent zijn vaak telefonisch en dit zorgt voor een extra moeilijkheid. Deze aanmeldingen komen echter vaak voor omdat het slachtoffer op zoek gaat naar een veilige verblijfplaats en meestal is dit in een andere

stad dan waar ze verblijft. Wachlijsten en de woonmarktproblematiek zijn knelpunten die we vaak zien terugkomen en dat is in het onthaal niet anders. Afstemming en samenwerking tussen de diensten die werken met intrafamiliaal geweld is cruciaal. Zeker de samenwerking met het onthaal omdat zij de eerste inschatting maken betreffende de situatie en nodige zorg.

Kort samengevat is de rol van het onthaal in de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld de vraagverheldering van de cliënt (boven 26 jaar) bij aanmelding en de begeleiding tot gepaste zorg op basis van deze vraagverheldering.

6.5 JAC/JONGERENONTHAAL GENT

6.5.1 Voorbereiding

Ik heb een e-mail gestuurd naar het algemeen e-mailadres van het JAC Gent met de uiteenzetting van mijn onderzoeksopzet en voorbeeldvragen. Mijn vraag werd op de teamvergadering besproken en ik kreeg daarna de contactgegevens van een personeelslid met 10 jaar ervaring in het JAC. Ik heb haar gecontacteerd en kon een afspraak maken binnen de openingsuren van het JAC. Het bereiken van het JAC en de responstijd was zeer laagdrempelig en snel.

6.5.2 Interview

De geïnterviewde is één van de 7 individuele begeleiders van het JAC. Ze heeft heel wat ervaring en is daarin al vaak in aanraking gekomen met intrafamiliaal geweld. Ze vertelt dat het JAC Gent minimum 1 keer per week een aanmelding betreffende intrafamiliaal geweld heeft. Het aantal dossiers hangt af van periode tot periode. Soms zien ze er veel en dan weer even minder. De oorzaak hiervan is onbekend.

Ik bevroeg of zij binnen het JAC een speciale opleiding heeft gekregen rond intrafamiliaal geweld en hoe zij intrafamiliaal geweld ziet. Haar visie en de visie binnen het JAC op intrafamiliaal geweld is zeer breed, hoe breder hoe beter want de problematiek is dan ook divers. Een specifieke visie tekst of definitie heeft het JAC niet. Ze verwijzen naar het kwaliteitshandboek. Ik heb dit later opgezocht. Het kwaliteitshandboek zelf heeft geen visie of definitie voor intrafamiliaal geweld. De medewerker wist ook niet precies waar ze deze tekst zou kunnen vinden. Daarnaast vertelde ze dat ze nooit een specifieke opleiding rond intrafamiliaal geweld gekregen heeft, vooral omdat de aanmeldingen in het JAC zeer breed zijn. Ze volgde wel een cursus contextuele hulpverlening en oplossingsgerichte hulpverlening aangeboden door het CAW.

Cliënten met problemen of vragen rond intrafamiliaal geweld komen via verschillende wegen bij het JAC terecht. Naast persoonlijke meldingen komen er ook meldingen via OCMW, VDAB, werkgevers (vooral dienstenchequebedrijven), de politie, Kind en Gezin, scholen, vrienden of familie, ouders, en andere. Een specifiek profiel van de slachtoffers kon niet gegeven worden omdat dit zeer uiteenlopend is. De slachtoffers van intrafamiliaal geweld zijn meestal wel tussen de 18 en 26 jaar. Maar omdat het JAC focust op jongeren vanaf 12 jaar zien zij enorm veel kinderen van ouders in partnergeweld. Af en toe krijgen ze ook meldingen van minderjarigen die zelf het slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld. De meldingen zijn dus divers. Vanuit haar ervaring kan ze wel een link zien tussen (generatie) armoede en partnergeweld. Daarnaast ziet ze ook een verschil tussen Vlaamse gezinnen en allochtone gezinnen. Bij allochtone gezinnen kunnen de slachtoffers minder snel in hun omgeving terecht omdat de familie de kant van de pleger zou kiezen. Vlaamse slachtoffers hebben vaker een netwerk waar ze ook terecht kunnen.

Bij een melding zowel fysiek of telefonisch zal een individuele begeleider luisteren naar de persoon met een hulpvraag. Indien er nog geen hulpvraag is zullen ze die samen proberen te formuleren. Dit is het belangrijkste gedeelte van de hulpverlening. Het JAC Gent gaat samen met de cliënt op zoek naar een duidelijke vraagverheldering om zo de gepaste zorg te vinden. Tijdelijke empowerment kan hier een onderdeel van zijn. Indien het nodig is kan de cliënt meerdere gesprekken hebben bij het JAC maar deze zijn beperkt. Eens de vraagverheldering duidelijk is zal er een doorverwijzing plaatsvinden. De meest gebruikte doorverwijzingsdiensten zijn het vluchthuis, Tejo, crisisopvang, vertrouwen centrum kindermishandeling (VK), Kind en Gezin, CLB's en de jeugdzorg bij kinderen uit relaties met intrafamiliaal geweld.

De geïnterviewde gaf vanuit haar ervaringen in het werkveld en haar functie in het JAC zelf een aantal knelpunten weer:

- Te weinig middelen: Het JAC komt vaak in aanmerking met wachtlijsten. Zo zijn er voor de geestelijke gezondheidszorg wachtlijsten van 6 tot 12 maanden. Ook de jeugdzorg en opvangcentra zijn moeilijk te bereiken. Er zijn gewoon te weinig plaatsen beschikbaar. Het JAC gaat hoe dan ook naar een alternatieve oplossing maar dit is niet altijd het beste voor de cliënt
- De trend dat de vrouw en de kinderen het huis moeten verlaten omdat de partner hun veiligheid in gedrang brengt. Voor het slachtoffer en de kinderen zijn dit zeer ingrijpende gebeurtenissen. De wetgeving tot uithuisplaatsing van de pleger zoals besproken in hoofdstuk 4, beleidskaders is dan wel ingevoerd maar in de praktijk loopt dit toch niet altijd zoals gewenst. De vrouw is te bang om te blijven en de politie kan de veiligheid

moeilijk 24u op 24u garanderen. Ook de procedure tot uithuiszetting is voor de politie vaak een grote stap.

- Het JAC komt meer en meer in aanraking met cliënten die geen Nederlands spreken wat de hulpverlening moeilijker maakt. Tolken zijn relatief duur en Babel of webcamtolken is dan een noodzakelijk gegeven.
- Nazorg is iets waar amper of geen aandacht aan gegeven wordt, toch zou dit in deze problematiek cruciaal kunnen zijn.
- Er komen steeds nieuwe vormen van intrafamiliaal geweld. Zo vertelde de geïnterviewde een verhaal over Afrikaanse meisjes die op jonge leeftijd naar België worden gehaald om 'Assepoester' te spelen in huis en om meer kindergeld en financiële voordelen te bekomen. Eens ze +18 jaar zijn worden ze zomaar op straat gezet. Ze hebben dan geen netwerk, spreken soms geen Nederlands en hebben vaak vervalste papieren. Dit zijn zeer complexe zaken met weinig mogelijkheden. De geïnterviewde vertelde dat ze het laatste jaar zeker 1 keer per maand zo een aanmelding krijgen.

6.5.3 Besluit

Het JAC komt net als het CAW onthaal zeker wekelijks in aanmerking met intrafamiliaal geweld in verschillende vormen. We kunnen hieruit afleiden dat de problematiek zeker aanwezig is in de maatschappij. Bovendien weten we dat er heel wat meer voorvallen zijn dan aanmeldingen, de aanmeldingen zelf zijn maar het topje van de ijsberg. Daarnaast zien we dat het JAC een kritische blik heeft op het werkveld en zelf ook oog heeft voor knelpunten en moeilijkheden, alsook voor trends en evoluties binnen de problematiek intra- familiaal geweld. De kennis van de JAC werknemer moet enorm breed zijn en de werkdruk ligt hoog. Door met jongeren te werken moeten ze ook een speciaal aangepaste aanpak hebben die toegankelijk is voor jongeren. Hier zien we toch ook weer dat er voor jongeren onder de 18 jaar weinig niet drastische en laagdrempelige hulpverlening is. Bij opnames voor opvang, geestelijke gezondheidszorg en jeugdzorg zijn er dan weer lange wachtlijsten. Hierdoor kan de cliënt afhaken of kan de hulpverlening net te laat komen.

De rol van het JAC Gent in de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld is de vraagverheldering van de cliënt (van 12 tot 25 jaar) bij aanmelding en de toeleiding tot gepaste zorg op basis van deze vraagverheldering. Ze zorgen er net zoals het onthaal voor dat de cliënt zo snel mogelijk de juiste hulpverlening verkrijgt. Deze hoeft niet drastisch te zijn. Het JAC Gent kan ook bemiddelingen opzetten.

6.6.1 Voorbereiding

De maatschappelijk cel van de politie is een dienst die mij persoonlijk al jaren interesseert. Ik was dus zeer blij om hier langs te mogen gaan voor een interview. Toch heb ik deze dienst niet voor persoonlijke redenen gekozen maar omdat dit een cruciaal onderdeel is in de hulpverlening bij intrafamiliaal geweld. Ik heb het geluk gehad iemand te mogen interviewen met meer dan 30 jaar ervaring. De geïnterviewde is niet alleen sociaal consulent maar ook projectleider van verschillende bekendmakingscampagnes rond intrafamiliaal geweld binnen de politiezone Gent.

6.6.2 Interview

De maatschappelijke cel is speciaal opgericht om beter te kunnen omgaan met slachtoffers binnen de politiewerking. De gewone inspecteurs komen regelmatig in aanmerking met intrafamiliaal geweld in precare situaties. Op dit moment kan er bijstand van de maatschappelijke cel gevraagd worden. De cel biedt 24/7 permanentie voor crisisinterventies.

Er zijn 3 soorten vaststellingen die de inspecteurs ter plaatse kunnen maken bij intrafamiliaal geweld.

- Onrustwekkende situaties: Dit is de hoogste graad van ernst. Hierbij moet er binnen de 24u een sociaal onderzoeksrapport opgemaakt worden. Daarna moet het parket dit zo snel mogelijk ontvangen. De maatschappelijke cel komt hier ter plaatse en biedt ondersteuning
- Ernstige situaties: De maatschappelijke recherche van de wijk wordt ingeschakeld en er komt een opvolging van de situatie. Parket wordt hier niet ingeschakeld. De maatschappelijke recherche behoort niet tot de maatschappelijke cel en zijn 'gewone' politie inspecteurs.
- Minder ernstige situaties: Hier wordt er een proces verbaal opgemaakt en komt er, indien relevant, een beperkte opvolging.

De dringendheid en het soort situatie waarop gehandeld moet worden wordt bepaald door de inspecteurs ter plaatse. Dit is voor hen vaak een moeilijk gegeven. Daarom is er nood aan vorming en sensibilisering rond de problematiek. Bij onrustwekkende situaties wordt vaak de Schelp of het Vluchthuis ingeschakeld. Het crisisteam De Schelp kan inzetten op gesprekken of eventuele

bemiddeling met de pleger en een vluchthuis, meestal in een andere stad, kan een geheim adres en veiligheid bieden voor het slachtoffer.

COL4 bepaalt het werk van de cel rond intrafamiliaal geweld. De politie heeft dus een duidelijke omschrijving van wat er verwacht wordt. Ze zorgen voor expertise rond intrafamiliaal geweld en staan hiermee hun collega inspecteurs bij. Ze werken vanuit een maatschappelijk werk visie en werken voor slachtoffers. Door hun opleiding maatschappelijk werk bieden ze een meerwaarde in het omgaan met cliënten. De inspecteurs hebben deze opleiding niet waardoor ze soms ondersteuning kunnen gebruiken. Daarnaast onderscheiden ze zich door hun mandaat en statuut van de politie die voor sommigen toch afschrikkend kan werken. De cel staat de cliënt op alle mogelijke manieren bij. Zo helpen ze met emotionele ondersteuning het slachtoffer bij het indienen van een klacht.

De geïnterviewde vertelt dat de cel geen begeleiding biedt aangezien ze enkel in een crisis tussenkomen en dan meteen helpen zoeken naar een snelle en correcte oplossing. Hiervoor verwijzen ze door naar andere organisaties.

De geïnterviewde geeft vanuit haar ervaring in het werkveld een aantal knelpunten aan:

- De samenwerking tussen CAW en politie verloopt soms wat moeizaam. De politie stoot vaak op het beroepsgeheim van de maatschappelijk werkers waardoor ze sommige informatie niet kunnen verkrijgen. De medewerkers van de maatschappelijke cel hebben ook een maatschappelijk werker statuut maar zij moeten wel rapporteren. De cel kan echter nog op hun statuut terugvallen en de meldingsplicht is vaak een grijze zone waarin de maatschappelijk werker zelf kan bepalen wat wel of niet relevant is om te rapporteren. Dit is verschillend van inspecteurs die alles moeten rapporteren. Dit is voor cliënten vaak verwarrend en daarom kunnen ze wantrouwig zijn. Duidelijkheid is voor cliënten zeer belangrijk.
- De cel zet middelen in op sensibilisering en vormingen bij de inspecteurs over intrafamiliaal geweld. omdat ze merken dat dit echt wel nodig is. Hier kan dus nog een grote evolutie in gemaakt worden.
- De 24/7 permanentie is een zware werklast voor de medewerkers alsook de zware problematiek waarmee ze elke dag in aanraking komen. Zelfzorg is dus belangrijk.
- De visie tussen CAW's en politie zijn vaak verschillend. Voor intrafamiliaal geweld is dit ook zo. Beide partijen snappen vaak niet waarom de andere partij bepaalde beslissingen

neemt of net niet neemt. Overleg en afstemming is dus iets waar blijvend aan moet gewerkt worden. Anders gaan ze elkaar tegenwerken

- Administratie en het log parket systeem zorgt ervoor dat procedures en aanvragen enorm veel tijd in beslag nemen en dit komt nog bovenop de 24/7 permanentie

6.6.3 Besluit

Sensibilisering rond intrafamiliaal geweld binnen de politie en de afstemming tussen CAW en politie zijn twee zeer belangrijke gegevens waar nog veel aan gewerkt moet worden. We kunnen wel zeggen dat er aandacht voor is en er nu al aan gewerkt is.

De rol van de maatschappelijke cel bij intrafamiliaal geweld is op crisismomenten expertise bieden om de crisis te ontbinden en de gepaste zorg voor zowel pleger als slachtoffer aan te reiken. Hiermee doorbreken ze tijdelijk de cirkel van geweld. Daarna verwijzen ze door naar expertise diensten die de begeleiding verder opnemen.

6.7 DE SCHELP - CRISISTEAM

6.7.1 Voorbereiding

Het bereiken van De Schelp was iets ingewikkelder dan de andere organisaties. Ik had verschillende e-mails verstuurd en kreeg geen antwoord. Op aanraden van mijn stageplaats nam ik telefonisch contact op en ontdekte ik dat, door een technisch probleem, mijn e-mails automatisch bij ongewenste mails werden geklasseerd en de hulpverlener die ik wou bevragen deze mailbox niet bekeek. Ze vertelde dat de technologie voor haar vaak voor problemen zorgt. Doorheen mijn stage en onderzoek voor de bachelorproef heb ik deze opmerking nog gehoord. Het CAW zet momenteel enorm in op modernisering. Ze proberen af te stappen van het oude systeem van dossiers bijhouden en willen alles online zetten via OneDrive en SharePoint. Dit plus het werken met REGAS is iets dat vaak als een last gezien wordt, zeker bij hulpverleners die al iets langer in het werkveld zitten. De geïnterviewde persoon is iemand met vele jaren ervaring in het werken met intrafamiliaal geweld. Dit is de reden waarom ik haar als vertegenwoordiger van haar organisatie heb geïnterviewd. Na een telefonisch contact hebben we een afspraak kunnen maken.

6.7.2 Interview

Het was voor mij de eerste keer dat ik bij het crisisteam De Schelp aankwam. Ik stelde mij terug in de plaats van een mogelijke cliënt die in crisis zit en hulp komt vragen. Persoonlijk vind ik de locatie en de grote gesloten deur van het gebouw niet ideaal. Mensen in een zware crisis kunnen dit als afschrikkend ervaren. Maar ik kan me ook voorstellen dat als iemand echt hulp nodig heeft, hij/zij De Schelp wel zal bereiken. Ik belde aan en werd binnengelaten door de persoon die op dat moment permanentie had. Ze vroeg mij even te wachten in een gesprekklokaal. Dit was een redelijk groot lokaal met een computer en een gedeelte met speelgoed voor kinderen. Dit leek mij een positief gegeven indien cliënten met kinderen zich aanmelden.

De geïnterviewde vertelde dat ze bijna dagelijks of zeker wekelijks in aanmerking komen met intrafamiliaal geweld en in het bijzonder partnergeweld. Ze vertelde ook dat er bepaalde cliënten zijn die regelmatig terugkeren als ze in crisis zitten. Bij die cliënten is er vaak al geweten dat een gesprek met de partner de crisis eerst zal aanwakkeren om vervolgens tot rust te komen. Dit is een uniek gegeven aan het crisisteam. Ze wakkeren in veel situaties de crisis aan om tot verandering te komen. De geïnterviewde vertelt dat cliënten regelmatig verbaast naar haar kijken met een blik van *'Maar wat zeg jij nu tegen mij? Jij durft nogal!'* De Schelp is een korte crisisbegeleiding die gelooft in het aanwakkeren van de crisis om de cliënt zelf te activeren tot verandering. Zo zetten ze vaak in op bemiddeling en directe gesprekken tussen beide partijen in de Schelp. Ze nodigen zowel pleger als slachtoffer meteen uit voor een gesprek en bekijken of bemiddeling mogelijk is. Bij intrafamiliaal geweld helpt dit om de cyclus van geweld te verbreken. Vaak worden aanmeldingen die oorspronkelijk een vraag van opvang waren zo omgezet in de terugkeer naar huis. Deze manier van werken kan soms voor spanningen zorgen bij de samenwerking met andere organisaties die er net alles aan doen om de crisis niet erger te maken.

Oorspronkelijk stond De Schelp bekend als opvang. Nu willen ze van die opvatting af. De Schelp heeft nog 5 kamers voor mogelijke opnames maar opnames zijn zeer uitzonderlijk en enkel in extreme nood. Ze willen zich profileren als een volwaardig crisisteam dat op zeer korte termijn werkt om de crisis tot rust te laten komen en verandering te verkrijgen.

De geïnterviewde vertelde dat ze vaak snel handelen en zeker als het op de veiligheid of het welzijn van kinderen aankomt. Het inschakelen van het parket of het vertrouwenscentrum kindermishandeling gebeurt regelmatig. Ondersteuning bij minderjarigen in crisis is iets waar de Schelp een expertise in heeft. Hiervoor werken ze ook samen met kinderpsychiaters, de jeugdzorg en de geestelijke gezondheidszorg. De geïnterviewde wijst mij op een nieuw project genaamd 'SLOTS'. Dit zijn uren die medewerkers van de Schelp en de geestelijke gezondheidszorg

inplannen om ambulante te werken en in crisissituaties ter plaatse te gaan. Zo kan bijvoorbeeld een organisatie zoals het vluchthuis een mobiel team opbellen om ter plaatse een crisis in te schatten en samen een actieplan uit te werken. Ik heb dit in mijn laatste stageweek meegemaakt en het zijn zeer ingrijpende en precaire situaties waarin via SLOTS snel gehandeld kan worden.

6.7.3 Besluit

De Schelp werkt enkel in crisissituaties en biedt amper of geen opvang voor slachtoffers. Ze zetten in op kortstondige hulpverlening waarin het aanwakkeren van de crisis kan leiden tot verandering. Ze proberen dus de cyclus van geweld te verbreken door zo intensief en snel mogelijk de situatie aan te pakken. Dit is belangrijk omdat de cliënt anders ondoordachte beslissingen zou kunnen maken, zoals thuis vertrekken en onnodig in de hulpverlening terechtkomen. De terugkeer na een effectieve scheiding zal moeilijker verlopen dan een directe oplossing.

Hun rol bij intrafamiliaal geweld is het verbreken van de geweldsituatie op een zo kort mogelijke periode. Daarnaast schatten ze ook de situatie in en zoeken ze naar de gepaste doorverwijzing zodat de persoon de nodige hulp krijgt. Naast de directe aanmeldingen die ze krijgen kunnen deelwerkingen advies vragen. Stel dat ze een cliënt in crisis hebben kunnen ze contact nemen met het crisisteam en eerst advies vragen. Indien dit advies niet voldoende zou zijn kan er een doorverwijzing komen.

Tijdens mijn stageperiode heb ik vanuit het vluchthuis gemerkt dat dit vooral voorvalt bij cliënten die psychische problemen hebben. Zowel volwassenen en als kinderen. Het vluchthuis neemt in principe geen cliënten met psychische aandoening op maar soms gebeurt dit zonder er weet van te hebben. Bij escalatie kan het crisisteam ondersteuning bieden of zelfs een andere oplossing zoeken voor de cliënt. Deze samenwerking verloopt niet altijd even vlot. Als het vluchthuis uitmaakt dat het een crisissituatie is zal de Schelp dit soms betwisten. Zo ontstaan er spanningen tussen beide werkingen. Het feit dat het vluchthuis de crisis wil stoppen of verminderen en de Schelp de crisis net wil aanwakkeren zorgt voor verschillen in visie en werking.

6.8 VLUCHTHUIS GENT

6.8.1 Voorbereiding

Mijn voorbereiding voor het vluchthuis was niet zo moeilijk. Ik wist meteen wie ik wou interviewen en deed dit tijdens een gezamenlijk vrij moment op stage zelf. Door mijn stage wist ik natuurlijk zelf al veel van de werking met intrafamiliaal geweld in het vluchthuis. Om de resultaten zo weinig mogelijk te beïnvloeden koos ik ervoor om een objectief interview af te nemen. De persoon die ik geïnterviewd heb werkt al sinds 1985 voor het CAW en sinds 2006 voor het vluchthuis. Ze heeft dus meer dan voldoende kennis en ervaring om de organisatie te vertegenwoordigen. Persoonlijk kijk ik ook enorm op naar deze persoon. Haar ervaring, kennis, motivatie en vooral passie als maatschappelijk werker in deze problematiek is iets om naar op te kijken. Ik vind het bewonderingswaardig om na zo veel jaren in het werkveld nog steeds de kracht te hebben om er elke dag volledig voor te gaan. Dit zeker als we zien hoe zwaar deze problematiek is. In de sociaal werk sector zien we vaak medewerkers met een burn-out. Hieruit kunnen we afleiden dat zelfzorg enorm belangrijk is. Ook niet elke maatschappelijk werker zal kiezen om met deze problematiek te werken. Het is belangrijk te weten wat je aankan.

6.8.2 Interview

De geïnterviewde vertelde dat ze geen specifieke opleiding heeft gevolgd om te werken met intrafamiliaal geweld. Af en toe zijn er wel studiedagen en vormingen door het CAW waaraan deel kan genomen worden. Meestal mag slecht één medewerker uit de organisatie zich opgeven voor vormingen die de informatie moet doorgeven aan de andere medewerkers.

De geïnterviewde beschreef intrafamiliaal geweld als volgt:

“Elke vorm van geweld of dominantie ten opzichte van een ander persoon. Zowel mannen als vrouwen kunnen plegers en slachtoffers zijn. Ook eerderrelateerd geweld valt voor mij onder intrafamiliaal geweld.”

Het vluchthuis komt dagelijks in aanmerking met de problematiek aangezien dit een residentiële setting is voor vrouwen en kinderen die te maken hebben met intrafamiliaal geweld en nood hebben aan een geheim adres. Dat dit adres geheim is, is de unieke en belangrijkste factor van het vluchthuis. Enkel cliënten die echt nood hebben aan een veilig en geheim adres kunnen er opgenomen worden. Het aantal opnames is afhankelijk van jaar tot jaar maar ze hebben ongeveer tussen de 50 en 60 opnames per jaar. Een specifiek profiel van slachtoffers kan de geïnterviewde niet geven. Nationaliteiten, talen, leeftijden en socio-economische statussen zijn heel divers. Allochtone vrouwen komen wel het meeste voor. Vaak spreken ze ook geen of slecht Nederlands.

De aanmeldingen komen via het CAW Onthaal Gent, JAC Gent, andere vluchthuizen, eigen deelwerkingen, de maatschappelijk cel van de politie of geagendeerde werkingen die deelnemen aan het pilootproject om de doorverwijzingen makkelijker te maken.

Het vluchthuis past elke ochtend de beschikbare plaatsen aan op 2 websites. De ene is voor de regio Gent en de andere voor de regio's buiten Gent. Zo kunnen onthaaldiensten of doorverwijzers zien of er plaats is of niet. Dit vermijdt onnodige telefoontjes. Opname aanvragen worden telefonisch gedaan en het vluchthuis heeft nog de kans om vragen te stellen, maar ze gaan wel uit van de expertise van de onthaaldiensten en doorverwijzers. Daarna worden er met de cliënt plannen gemaakt om naar Gent te komen. Momenteel heeft het vluchthuis een auto ter beschikking om cliënten op te halen. Spijtig genoeg is er een beslissing genomen door het CAW Gent-Eeklo dat deze auto ingeleverd moet worden. Alle CAW auto's binnen de regio Gent zullen ter beschikking zijn voor alle deelwerkingen in Gent. De auto's moeten dus gereserveerd worden. Aangezien vluchthuis opnames onverwacht zijn kan dit voor problemen zorgen. Indien er geen auto meer gereserveerd kan worden zal de medewerker een taxi moeten bellen. Dit is een van de vele voorbeelden van besparingen waar de deelwerkingen in het CAW mee te maken krijgen.

Eens de cliënt in Gent aankomt, krijgt zij een rondleiding en een kamer toegewezen. Hiervoor krijgt ze noodzakelijke basisspullen zoals kookgerief, handdoeken, dekbedovertrek, tandenborstel, tandpasta etc. Dit is noodzakelijk omdat de meeste vrouwen met amper iets of niets aankomen. Als het mogelijk is wordt er op dag één al een eerste gesprek gevoerd. Indien de vrouw te emotioneel is zal dit uitgesteld worden. Elke cliënt krijgt een individuele begeleider toegewezen. Elke begeleiding wordt individueel en op maat van de cliënt opgemaakt. Dit gebeurt door vraagverheldering en het opmaken van doelen met de cliënt. Het vluchthuis biedt psychosociale en administratieve begeleiding. Ze helpen ook in de zoektocht naar een woning of bij de terugkeer naar huis. Hier nemen ze een contextuele kijk en werken ze oplossingsgericht.

De vluchthuis medewerkers moeten een zeer brede kennis hebben. Ze geven ondersteuning in OCMW aanvragen, juridische procedures, het aanvragen van een pro deo advocaat, administratieve dossierbehandeling, opvoedingsondersteuning en psychosociale ondersteuning. Ze komen ook vaak in aanraking met verblijfsproblemen. Daarom werken ze vaak samen met het transithuis en de dienst vreemdelingen zaken (DVZ). Elk dossier is anders wat er voor zorgt dat je veel moet zoeken en bijleren als je nieuw bent in het vluchthuis. Maar door veranderingen in procedures en wetgevingen moeten werknemers openstaan voor levenslang leren. De werkdruk ligt hoog. Alles moet ook geregistreerd worden in REGAS, het cliëntinformatie programma van

het CAW. Dit is voor vele medewerkers een enorme last. Vooral oudere werknemers die niet zo computervaardig zijn vinden dit moeilijk. Het CAW biedt hier vormingen voor aan.

Het vluchthuis geeft in veel zaken ondersteuning maar werkt ook veel samen met verschillende organisaties. Dit gebeurt via doorverwijzingen. De geïnterviewde geeft aan dat ze vaak samen werken met OCMW 's, het welzijns- en relatieteam, advocaten, mobiel crisisteam, transitiehuis voor verblijfsdocumenten, woonbegeleiding of begeleid wonen ter ondersteuning van een vrouw die vertrekt, artsen, etc. De geïnterviewde vindt het belangrijk om te zeggen dat de medewerkers in het vluchthuis eerder samenwerken en niet doorverwijzen. Pas als de hulpverlening in het vluchthuis wordt stopgezet spreken ze van een doorverwijzing. Hierin merk ik hoe belangrijk zij het vindt om samenwerking en afstemming tussen deelwerkingen te promoten. Zij is dan ook diegene die hier verantwoordelijk voor is binnen het vluchthuis. Het hulpverleningstraject wordt dus bekeken op maat van de cliënt. Er wordt ook regelmatig met tolken gewerkt. Deze komen dan naar het vluchthuis en bewaken het geheim adres.

Het grootste deel van de hulpverlening is individuele begeleiding maar daarnaast is er ook groepshulpverlening. Hiervoor is er een groepswerker die 19u per week werkt. Zij organiseert educatieve en leuke activiteiten met de groep en geeft ook opvoedingsondersteuning. Zij werkt indien nodig ook met de kinderen. Hiervoor gebruikt het vluchthuis 'La cabane', een huisje in de tuin speciaal ingericht om rustig met kinderen te kunnen praten over hun gevoelens.

De geïnterviewde vertelde dat door de vele samenwerkingen een goede afstemming nodig is. Hiervoor zijn er verschillende overlegmomenten met de andere organisaties. Er is ook een signalisatieprocedure bij systematische problemen die af en toe gebruikt wordt. Ze geeft ook aan dat intrafamiliaal geweld een problematiek is waar iedereen waakzaam voor moet zijn en dat een goede afstemming en bekendheid cruciaal is.

De geïnterviewde geeft volgende knelpunten aan bij de werking met intrafamiliaal geweld:

- Het vluchthuis streeft naar een opname periode van 3 maanden. Dit is een relatief korte periode waarop er veel moet worden gedaan. Dit zorgt voor druk en stress bij de hulpverleners. Het is daarom belangrijk om zo veel mogelijk op te starten maar er rekening mee te houden dat er geen mirakels kunnen gebeuren op 3 maanden tijd. Dit kan voor de individuele begeleiders soms moeilijk zijn.
- De beperkte middelen en vooral de beperkte personeelsuren zorgen voor een hoge werkdruk en hierdoor krijgen bepaalde dingen minder aandacht zoals de kindwerking.

- Psychische hulp is door lange wachtlijsten niet snel toegankelijk en dit is vaak echt wel nodig. Op deze manier blijven cliënten die eigenlijk psychische hulp nodig hebben langer in het vluchthuis dan gewenst zou zijn.
- De wetgeving tot tijdelijk uithuiszetting van de pleger wordt amper of niet toegepast door de verantwoordelijke instanties. Het is dan ook niet makkelijk om veiligheid te verzekeren en vele slachtoffers willen liever zelf vertrekken omdat ze vrezen voor hun leven of het leven van de kinderen.
- Nazorg was vroeger een taak van het vluchthuis. Nu echter niet meer. Het vluchthuis neemt, indien de cliënt het wenst, nog 1 x contact op 6 maanden na vertrek maar verder niet meer. De nazorg moet dus ingezet worden tijdens de hulpverlening door de cliënt sterker te maken of bij begeleide terugkeer een netwerk op te zetten rond de cliënt. Cliënten die onverwacht vertrekken zijn we spijtig genoeg vaak kwijt.

6.8.3 Besluit

Het vluchthuis werkt exclusief met intrafamiliaal geweld en heeft dus een hoge expertise in de problematiek. Deze gebruiken ze om het werkveld te sensibiliseren en om voor een betere samenwerking te zorgen. De begeleiding is intensief en residentieel wat ervoor zorgt dat de cliënt voldoende aandacht krijgt om op de streeftermijn van 3 maanden toch heel wat te bereiken. De expertise van het vluchthuis zorgt voor een goed inzicht in de problematiek die ze gebruiken om te signaleren en te werken aan knelpunten in het werkveld.

De rol van het vluchthuis is om intensief aan de slag te gaan met het vrouwelijk slachtoffer om de cirkel van geweld te doorbreken. Het tweesporenbeleid besproken in hoofdstuk 2 is hier een belangrijk middel in. De vrouw krijgt de kans om met de nodige ondersteuning en opgezet netwerk terug te keren of zelfstandig een nieuw leven op te bouwen. Beide wegen willen het geweld stoppen en de cirkel doorbreken.

De complexiteit van intrafamiliaal geweld kwam zeker aan bod in dit onderzoek. Elke dienst heeft zijn specifieke taak wat ervoor zorgt dat er weinig overlappende hulpverlening plaatsvindt. Toch is afstemming en communicatie enorm belangrijk bij het werken rond intrafamiliaal geweld. Specifieke vormingen en uiteenzettingen rond intrafamiliaal geweld zouden meer aanwezig kunnen zijn in het werkveld. Dit vooral door de vele evoluties in intrafamiliaal geweld.

De werkdruk en nood aan grote expertise komen in vele interviews terug. Oorzaak hiervan zijn te weinig middelen en vooral personeelsmiddelen. Toch wil ik ook wijzen op de enorme passie die de hulpverleners vertonen in het vertellen van hun werking en het werken met cliënten.

In deze interviews viel mij de werking of weinige werking met kinderen opnieuw op. De focus in deze problematiek ligt vooral op pleger en slachtoffer. De kinderen worden spijtig genoeg op de achtergrond gezet. We zien ook dat er amper mogelijkheden zijn voor kinderen onder de 12 jaar.

Voor mij was het een positief gegeven om echt in het werkveld te gaan staan en te praten met medewerkers die elke dag met cliënten in aanraking komen. Ik vond het ook belangrijk om mij in de plaats van de cliënt te zetten. Dit om een beter beeld te kunnen vormen van wat de cliënt voelt en denkt. Ik denk dat dit soort onderzoeken op constante en regelmatige basis een meerwaarde zouden zijn voor het werkveld. Zo kunnen knelpunten en problemen aangegeven worden. In het onderzoek zag ik dat de deelwerkingen gemeenschappelijke problemen ervaren. Door dit bekend te maken kunnen ze samenwerken om deze problemen aan te pakken. Mijn ervaringen tijdens dit praktijkonderzoek gaven mij meer inzicht en respect voor wat de verschillende organisaties doen. Ik denk dat het goed zou zijn als medewerkers uit verschillende organisaties de kans zouden krijgen op 'bezoek' te gaan bij elkaar. Om te gaan praten met iemand uit een andere deelwerking op de dienst zelf. Zo krijgt de persoon aan de andere kant van de telefoon of internetverbinding een gezicht en kan er in gesprek gegaan worden over wat hun rol nu precies is. Op stage krijgen we dagelijks telefoons van deelwerkingen en we leren de namen van de medewerkers wel kennen maar het is goed om een gezicht te plakken op de naam en organisatie. Zo heeft de Schelp een foto van al de medewerkers en hun namen doorgestuurd naar het vluchthuis. Deze foto hangt op een centrale plaats en ik merkte dat het team vaak naar deze foto gaat zien.

Een volledige uiteenzetting van mijn bevindingen, conclusies, opmerkingen, signalen en besluiten volgen in het volgende hoofdstuk.

In deze bachelorproef is er veel besproken en ik heb doorheen het document al besluiten genomen. Ik kan zeggen dat ik tijdens mijn onderzoeksproces veel bevindingen heb gedaan. Sommige waren verwacht andere dan weer niet. Op het einde kan ik nu toch een paar belangrijk conclusies maken.

De cijfers liegen niet. Intrafamiliaal geweld is absoluut aanwezig in onze maatschappelijk. We weten ook dat het aantal aangiftes niet representatief is voor het totaal aantal gevallen van intrafamiliaal geweld. Door mijn ervaringen in het werkveld, zowel op stage als tijdens het praktijkonderzoek, ben ik ervan overtuigd dat we de meerderheid van de gevallen niet zien. Intrafamiliaal geweld heeft ook geen gezicht. In het praktijkonderzoek zien we dat er geen profiel van intrafamiliaal geweld is. Het komt voor in alle lagen van de bevolking, bij alle leeftijden, culturen en regio's. We kunnen ook amper een goed representatief beeld vormen, want er is zo goed als geen recent en transparant praktijkonderzoek in Vlaanderen of zelf België. Er worden heel veel onderzoeken uit het buitenland overgenomen maar volgens mij kan dit geen indicatie zijn voor de problematiek in België. De complexiteit en verborgen karakter van intrafamiliaal geweld maakt dit niet makkelijk maar er is zeker nood aan meer wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

Er is zo goed als geen hulpverlening voor kinderen onder de 12 j. Als het rond werken met minderjarigen gaat komen het JAC en De Schelp in beeld. Maar beiden werken met jongeren ouder dan 12 jaar. Kinderen jonger hebben spijtig genoeg geen hulpverleningsmogelijkheden tenzij deze gericht is samen met de ouders.

We kunnen ook duidelijk zeggen dat de vrouw bijna altijd in de slachtofferrol wordt geduwd. Intrafamiliaal geweld wordt wel breder gezien als partnergeweld maar er is weinig aandacht voor mannen die geweld ervaren door vrouwen. Recent kwam er een media bericht over de opening van een vluchthuis voor mannen in de media. Op stage kreeg ik dan weer te horen dat dit over één studio ging die ook voor vrouwen gebruikt kan worden. Mannen die hulp zoeken als slachtoffer van geweld is een taboe in onze maatschappij. Mannen moeten sterk zijn is de algemene opvatting. Dit zorgt er volgens mij voor dat ze geen hulp durven zoeken. Maar ik ben er zeker van dat dit niet betekent dat er geen mannen zijn die hulp nodig hebben.

De complexiteit van de problematiek heb ik, denk ik, meer dan duidelijk gemaakt in deze bachelorproef. Het verbreken van de cyclus is ingewikkeld. Daarom is het enorm belangrijk dat organisaties samenwerken en communiceren met elkaar. Ik denk dat het goed zou zijn om meer overleg te plannen tussen medewerkers in organisaties die werken met intrafamiliaal geweld. Het CAW is na de fusies één grote organisatie geworden. Ik denk dat dit net moet gebruikt worden om eens bij elkaar langs te gaan, te overleggen en de werkingen af te stemmen. Op het einde van mijn 2e stageperiode leerde ik het project 'Vreemd Gaan' kennen. Dit geeft medewerkers de kans om voor één dag mee te lopen in een andere organisatie. Initiatieven zoals dit hebben volgens mij een enorme meerwaarde, zeker bij het werken met intrafamiliaal geweld.

Daaraan gelinkt denk ik dat we veel meer moeten sensibiliseren rond intrafamiliaal geweld. Enkel bij de maatschappelijk cel werd er gesproken over sensibilisering. Maar dit beperkte zich tot de inspecteurs in hun eigen politiezone. Ik heb nu specifiek de organisaties die werken met intrafamiliaal geweld onderzocht maar wat met alle andere organisaties? Het is belangrijk dat het volledige werkveld op de hoogte is van de kenmerken en vooral de signalen bij partnergeweld. Zo kunnen hulpverleners sneller signalen oppikken en ingrijpen. Tijdig ingrijpen kan namelijk levens redden en veel pijn vermijden. Ik zou het sensibiliseren ook niet beperken tot de hulpverlening. Ik denk dat een bewustmakingscampagne rond alle vormen van geweld en specifiek intrafamiliaal geweld in Vlaanderen positief zou zijn. Slachtoffers en plegers kunnen tot het inzicht komen dat hun situatie een geweldsituatie is en dat ze hulp kunnen zoeken. Als de bevolking de kenmerken van intrafamiliaal geweld zou kennen zouden ze ook minder snel veroordelen. Als er geen taboe is rond hulp zoeken bij intrafamiliaal geweld en de cliënten weten waar ze terecht kunnen, zullen ze deze hulp sneller bereiken. Want pas kan dan kan de hulpverlening hun rol opnemen.

Voor mij was dit een zeer leerrijk en interessant proces. Mijn fascinatie en interesse is enkel gegroeid. Ik hoop dat jullie als lezer ook iets bijgeleerd hebben over intrafamiliaal geweld en de rol van de hulpverlening bij deze problematiek.

LITERATUURLIJST:

Adriaenssens, P. e.a. (2002). *In vertrouwen genomen*. Tielt: Lannoo

CAW Oost-Vlaanderen, (s.d.), *cawovl | Kwaliteitshandboek*. Kwaliteitshandboek (online leerplatform). <http://cawovl.talentlms.com/unit/view/id:1222> (geraadpleegd op 01.04.2016).

De Groof, K (2008) *Aan de slag! Werken rond partnergeweld binnen de context van een CAW*. Berchem: Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.

De Groof, K., De Gendt, T. (2007), *Kans op slagen, een integrale kijk op geweld in gezinnen*. Tielt: Lannoo

De wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, Belgisch staatsblad, 1 oktober 2012

De wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tegen partners tegen te gaan, Belgisch staatsblad, 6 februari 1998

De wet van 30 oktober 1998 tot strafbaarstelling van belaging, Belgisch staatsblad, 17 december 1998

Federale Politie, (2015) *Criminaliteitsstatistieken*. [Online]. Brussel: Federale Politie <http://www.stat.policefederale.be/criminaliteitsstatistieken> (geraadpleegd op 02.05.2016)

Groenen, A. e.a. (2011), *Partnergeweld. Als liefde een gevecht wordt*. Leuven: Acco

Home based family therapy partnership, (2004) Vulnerability cycle Scheinkman. Vorming (pdf-document).http://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCQ_QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.hbftpartnership.com%2Fdocuments%2FuploadResources%2FVulnerability_cycle-

[Scheinkman2004.pdf&ei=hLvnVKCzFpPXaqm5gvgl&usg=AFQjCNE5Dmjs150TXW77oJB4MhaXSeke4A&sig2=reJIVLR_9Ke6EebE51_ecw&bvm=bv.86475890,d.d2s](http://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCQ_QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.hbftpartnership.com%2Fdocuments%2FuploadResources%2FVulnerability_cycle-Scheinkman2004.pdf&ei=hLvnVKCzFpPXaqm5gvgl&usg=AFQjCNE5Dmjs150TXW77oJB4MhaXSeke4A&sig2=reJIVLR_9Ke6EebE51_ecw&bvm=bv.86475890,d.d2s) (PFD)

Hulpverlening provincie Antwerpen. *Visietekst intrafamiliaal geweld*. Onuitgegeven tekst, samenwerkingsverband tussen hulpverleningsdiensten m.b.t. familiaal geweld, provinciale coördinator inzake geweld, februari 2007

Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (2004), *Nationaal Actieplan inzake de strijd tegen partnergeweld 2004-2007*. Brussel: Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen.

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, (2014) *Gevolgen voor het slachtoffer*. [Online]. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. http://www.partnergeweld.be/nl/algemene_informatie/meer_weten/gevolgen_voor_slachtoffers (geraadpleegd op 11.05.2016)

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, (2014) *Geweldcyclus*. [Online]. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. http://www.partnergeweld.be/nl/algemene_informatie/meer_weten/geweldcyclus (geraadpleegd op 10.05.2016)

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, (2014) *Wetgeving Partnergeweld*. [Online]. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. http://www.partnergeweld.be/nl/algemene_informatie/meer_weten/wetgeving/partnergeweld (geraadpleegd op 09.05.2016)

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, (2015) *eergerelateerd geweld*. [Online]. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. http://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/geweld/eergerelateerd_geweld (10.05.2016)

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, (2015) *Partnergeweld*. [Online]. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. <http://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/geweld/partnergeweld> (geraadpleegd op 29.04.2016)

Ministerie van Justitie en het College van Procureurs Generaal (1 maart 2006) "Omzendbrief nr. COL4/2006 van het College van Procureurs Generaal bij de Hoven van beroep. Gemeenschappelijke Omzendbrief van de Minister van Justitie en het College van Procureurs Generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld".

Opdebeeck, S. (1993) *Afhankelijkheid en het beëindigen van partnergeweld*. Leuven: Garant

Pieters, J. e.a. (2010), *Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld*, Brussel: Instituut voor Gelijikheid van Vrouwen en Mannen.

Pieters, J. e.a. (2010), *Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld*, Brussel, Instituut voor Gelijikheid van Vrouwen en Mannen.

Stad Gent(2015). *StalkingAlarm*. [Online]. Gent: Stad Gent. <https://stad.gent/samenleving-welzijn-gezondheid/preventie-en-veiligheid/veiligheid-thuis/stalkingalarm> (geraadpleegd op 10.05.2016)

Steunpunt algemeen Welzijnswerk (s.d) *Handboek Familiaal Geweld*. Brussel: Steunpunt algemeen welzijnswerk.

BIJLAGE 1 BIJ HOOFSTUK 3:

“WAT IS GEWELD BIJ PARTNERGEWELD DOOR HET INSTITUUT VOOR GELIJKHEID VAN MANNEN EN VROUWEN.”

PREVALENTIE GEDURENDE DE AFGELOPEN 12 MAANDEN			
Openbare ruimte	Koppel Huidige partner of laatste partner in de afgelopen 12 maanden		Familie en naaste omgeving
VERBAAL EN PSYCHOLOGISCH GEWELD			
Beledigingen, schelden	Beledigingen, kritiek, kleinering om daden en woorden	Beledigingen, kritiek, kleinering om daden en woorden	Beledigingen, kritiek, kleinering om daden en woorden
Te voet, met de wagen ... worden gevolgd	Controle van relaties	Worden gevolgd, gestalkt, doodsb bedreiging	
	Poging om contacten met de familie en vrienden te beperken		
	Weigeren te praten of te overleggen		
	Intimidaties		
	Mishandeling van kinderen, scheiding van kinderen of dreiging om dit te doen	Mishandeling van kinderen, scheiding van kinderen of dreiging om dit te doen	Mishandeling van kinderen, scheiding van kinderen of dreiging om dit te doen
ECONOMISCH GEWELD			
	Inpalmen van inkomsten, van spaarcenten of in schulden brengen		Inpalmen van inkomsten, van spaarcenten of in schulden brengen
FYSIEK GEWELD			
Agressie voor diefstal of poging tot diefstal	Gooien met een voorwerp, duwen, brutaal aanpakken		
	Krabben, hardhandig beetpakken, bijten, aan de haren trekken		
Klappen geven, slaan of andere fysieke agressie uitoefenen	Een kaakslag geven, een vuistslag of een schop, met een voorwerp slaan dat verwondt	Klappen geven, slaan of andere fysieke agressie uitoefenen	Klappen geven, slaan of andere fysieke agressie uitoefenen
Bedreigingen met een wapen, poging tot moord of wurging	Bedreigingen met een wapen, poging tot moord of wurging	Bedreigingen met een wapen, poging tot moord of wurging	Bedreigingen met een wapen, poging tot moord of wurging
	De toegang tot de woning verhinderen, opsluiten, aan de deur zetten, achterlaten langs de weg		De toegang tot de woning verhinderen, opsluiten, aan de deur zetten, achterlaten langs de weg

SEKSUEEL GEWELD			
Exhibitionisme of aanrakingen	Onterende of vernederende seksuele voorstellen doen		

Seksuele aanrakingen, poging tot gedwongen seksuele betrekkingen of gedwongen seksuele betrekkingen	Seksuele aanrakingen, poging tot gedwongen seksuele betrekkingen of gedwongen seksuele betrekkingen	Seksuele aanrakingen, poging tot gedwongen seksuele betrekkingen of gedwongen seksuele betrekkingen	Seksuele aanrakingen, poging tot gedwongen seksuele betrekkingen of gedwongen seksuele betrekkingen
---	---	---	---

VERWAARLOZING (UITSLUITEND VOOR OUDEREN (65+-ERS))			
			Verwaarlozing inzake verzorging
			Verwaarlozing inzake dagelijkse hulp

PREVALENTIE GEDURENDE DE LEVENSLIJP	
Sinds de leeftijd van 18 jaar	Vóór de leeftijd van 18 jaar
VERBAAL EN PSYCHOLOGISCH GEWELD	
Beledigingen, kritiek, kleinering om daden en woorden	
Intimidaties	
FYSIEK GEWELD	
Klappen geven, slaan of andere fysieke agressie uitoefenen	
Bedreigingen met een wapen, poging tot moord of wurging	
De toegang tot de woning verhinderen, opsluiten, aan de deur zetten	
SEKSUEEL GEWELD	
	Seksuele aanrakingen (ondergaan of gedaan onder dwang)
Seksuele aanrakingen, poging tot gedwongen seksuele betrekkingen of gedwongen seksuele betrekkingen	Poging tot gedwongen seksuele betrekkingen of gedwongen seksuele betrekkingen

